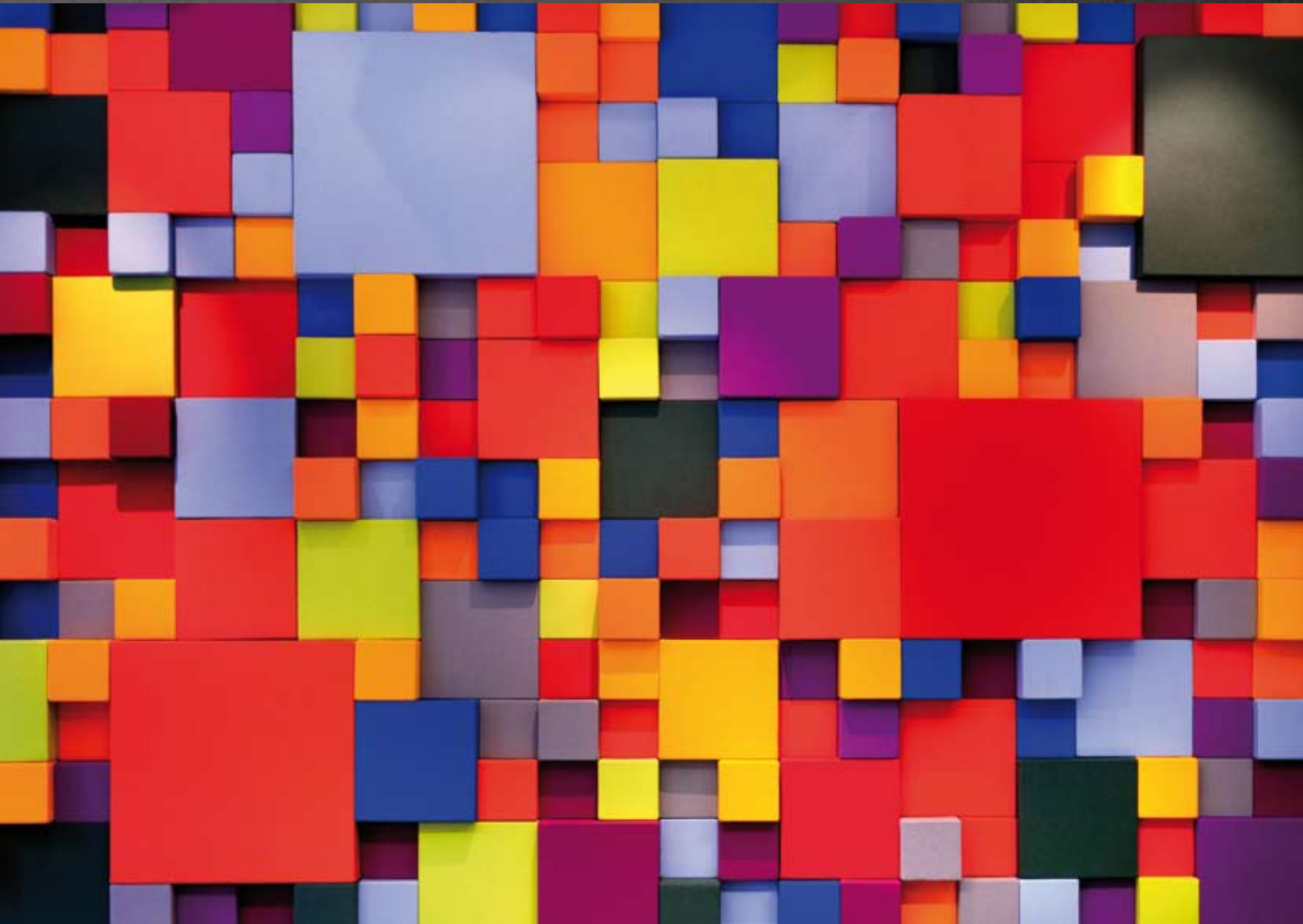


ORANGE RAPPORT

PENSIONSSYSTEMETS ÅRSREDOVISNING 2010



PENSIONS
MYNDIGHETEN

Innehåll

Visste du att ...	2
Så fungerar den allmänna pensionen	4
Administrations- och kapitalförvaltningskostnader	10
Pensionssystemets värdeförändringar	16
Pensionssystemets framtid i tre scenarier	22
Summering av de orange kuverten	36
Orange rapport 2010 på 7 minuter	38
Resultat- och balansräkningar	41
Redovisningsprinciper	44
Noter och kommentarer	48
Bilaga A. Beräkningsfaktorer	64
Bilaga B. Matematisk beskrivning av balanstalet	71
Ordlista	74

Inte svårare än så

Förra året, 2010, blev ett år med pensioner i fokus. Det svenska pensionssystemet är konstruerat så att det inte betalas ut högre pensioner än vad systemet långsiktigt kan finansiera. Pensionssystemet följer sysselsättningsutvecklingen och den ekonomiska utvecklingen. Bra år märks, och dåliga år märks. 2010 och 2011 sänktes pensionerna och pensionerna blev därför en stor fråga i höstens valrörelse. En följd blev skattesänkningar för pensionärer. Pensionssänkningarna har medfört att föregående års underskott i pensionssystemet väntas till ett överskott som kommer att användas för att höja indexeringen av inkomstpensionerna nästa år.

Även om pensionsfrågan blev stor i valrörelsen här hemma, så var pensionsdebatterna väsentligt större i andra länder och ledde på sina håll till demonstrationer på gator och torg. Samma system som skapade valdebatt i Sverige framhölls som ett föredöme i länder som Frankrike och Grekland, där man har stora problem med att finansiera sina pensioner. I en lång rad länder diskuteras höjningar av pensionsåldern, eller så har besluten redan fattats.

På Pensionsmyndigheten tycker vi det är bra att pensionerna debatteras och belyses. Det leder till att fler uppmärksammar frågan. Det är en av myndighetens viktigaste uppgifter; att ge alla pensionssparare en bra bild över hur mycket man kan förvänta sig i pension, och hur olika val i livet påverkar pensionen. Fyra av tio pensionssparare tycker att pensionssystemet är svårt att förstå och ytterligare tre av tio vet inte vad de ska tycka. Bara de resterande tre tycker att det är relativt lätt att förstå.

Att pensionsfrågan framstår som krånglig för så pass många är inte så konstigt. Debatten om pensionerna handlar oftast om enskildheter i systemet som balanseringen och de direkta konsekvenserna per månad för pensionärer och pensionssparare. Mera sällan handlar det om hela pensionen och hur man gör för att påverka den. Därutöver finns en sparmarknad som drar nytta av att många tycker att pensioner är krångliga och svåra att förutse, och nyttjar det i sin marknadsföring.

Du som läser Orange rapport tillhör troligen de tre av tio som tycker att systemet är relativt enkelt att förstå. Den är ett bra uppslagsverk över den allmänna pensionen. I inledningen har vi lyft fram intressanta fakta som

finns i rapporten. En snabb överblick över det inkomstgrundade pensionssystemets ekonomiska utveckling på sju minuter finns på sidorna 38–40 och en beskrivning av hur systemet fungerar finns på sidorna 4–9.

Men för de allra flesta bör inte pensioner vara svårt att förstå. På en grundläggande nivå räcker det med att känna till att man får högre pension om man jobbar länge, betalar skatt på sina inkomster och har en tjänstepension. En bra prognos över vad detta betyder per månad i pension kan de allra flesta få via minpension.se eller samma tjänst på Pensionsmyndighetens webbplats. Svårare än så behöver det inte vara.

Katrin Westling Palm
Generaldirektör



Visste du att ...

Överskott i pensionssystemet

Överskottet i pensionssystemet var 103 miljarder per den 31 december 2010. Förra årets underskott 323 miljarder har nu vänts till överskott. Balanstalet för år 2012 är 1,0024 och ökar indexeringen av inkomstpensionerna vid årsskiftet 2011/2012 med 0,24 procent.

(Se vidare Orange Rapport 2010 på 7 minuter)

Vi lever längre för varje år. Trevligt, men det kostar.

Jämfört med 2009 har en 65 åringens genomsnittliga utbetalningstid (den ekonomiska medellivslängden) ökat med 42 dagar. Den längre förväntade utbetalningstiden medförde en skuldökning på 25 miljarder kronor.

(Se sidan 39)

7 366 710 000 000 kronor

Så stor är skulden till nuvarande och kommande pensionärer. Ungefär 2,5 gånger värdet av allt som produceras i Sverige under ett år.

(Se sidan 42)

Mer minus än plus

År 2010 kom det in 205 miljarder kr i pensionsavgifter till inkomstpensionssystemet. Det innebär att inkomstpensionssystemets utgifter återigen blev större än avgiftsinkomsterna. Enligt prognoserna kommer det att fortsätta fram till 2042.

(Sidan 42)

Pensioner från tre håll

Tre fjärdedelar av alla pensioner som betalas ut i Sverige kommer från det allmänna pensionssystemet, en femtedel är tjänstepension och för resterande del står privata pensionsförsäkringar.

(Se baksidan)

Lågt i tak

19 procent av männen har inkomst över inkomsttakets inom det allmänna pensionssystemet på 34 365 kronor per månad. Av kvinnorna är det 7 procent som har en inkomst över taket.

(Sid 35, insidan av utviket)

En fjärdedel av din inkomst

Varje år betalar vi avgifter till vår framtida pension som motsvarar omkring 28 procent av vår inkomst. *(Se baksidan)*

Medelsvenssons konto: 733 138 kronor

Så mycket har den genomsnittlige pensionsspararen på sitt pensionskonto. *(Se sidan 36)*

Premiepensionsfonderna upp 12 procent

Snittavkastningen för en premiepensionssparare inom fondförsäkring blev under 2010 12,3 procent. *(Se Pensionssystemets värdeförändring)*

AP-fonderna: + 8 procent

AP-fonderna hade i genomsnitt en avkastning på 8,2 procent under 2010. *(Se sidan 39)*

700 kr om året

Att förvalta pensionssystemet kostade 700 kronor per pensionsparare och pensionär – eller totalt 5,0 miljarder per år. *(Se Administrations- och kapitalförvaltningskostnader)*

När ska jag gå i pension?

Du som är född 1960 borde vänta tills du är 67 år och 2 månader om du vill få en lika hög pension som dina föräldrar. Det kan jämföras med dem som fyller 65 år 2010, de behöver skjuta upp sin pension till 66 år och 3 månader för att få en lika hög allmän pension. *(Se sidan 30)*

18 år och 3 månader

Så länge ska den insparade pensionen räcka till för den som är född 1945 och som tar ut sin pension i år. *(Se sidan 30)*

Så fungerar den allmänna pensionen



Din inkomst
↓
Pensionsavgift
=
Pensionsrätter



Pensionsrätter
+
Ränta, m.m.
=
Pensionskonto



Pensionskonto
Tid som pensionär
=
Din pension/månad

Den allmänna pensionen följer enkla principer. Att läsa schemat här bredvid räcker för att förstå grunderna. För den som vill få en djupare kunskap räcker det med att läsa detta avsnitt.

Nästan som ett banksparande ...

Det allmänna pensionssystemet fungerar i stora stycken som ett vanligt banksparande. Det gäller systemets båda inkomstgrundade delar, inkomst- och premiepension. Varje år betalar de försäkrade, deras arbetsgivare och i vissa fall staten in pensionsavgifter. Avgifterna bokförs som pensionsrätter i den försäkrades "bankbok", det vill säga kontot för inkomst- respektive premiepension. Sparandet växer under åren i takt med avgiftsinbetalningarna och med den "ränta" som gäller. I det orange kuvertet kan den försäkrade följa hur det egna kontot för inkomst- och premiepension utvecklas år från år. När den försäkrade pensioneras vänds betalningsströmmarna och inkomst- respektive premiepension betalas ut till den försäkrade under återstoden av livet.

... men helt och hållet en pensionsförsäkring

I en pensionsförsäkring är sparandet låst. Man kan inte ta ut hela eller delar av sitt pensionssparande före den lägsta tillåtna åldern för uttag av pension. Inkomst- och premiepension kan tas ut först vid 61 års ålder.

Ett syfte med en pensionsförsäkring är att omfördela tillgångar från individer som lever kortare än genomsnittligt till dem som lever längre än så. Avlidna personers pensionstillgångar fördelas varje år på de överlevande i samma årskull. Sådana pengar kallas för *arvsvinst* (se bilaga A). Även efter det att man har börjat ta ut sin pension fördelas tillgångar från dem som lever kortare än genomsnittligt till dem som lever längre. Det sker genom att den månatliga pensionen beräknas med utgångspunkt från en genomsnittlig livslängd, men betalas ut så länge man lever. Följaktligen blir summan av pensionsutbetalningarna till dem som lever kort tid som pensionär mindre än vad de sparat till. De som lever längre än genomsnittligt får ut mer än de själva sparat till.

Saldot på det egna pensionskontot utgörs av summan av pensionsrätter (avgifter), förräntning och arvsvinster. Från kontot dras varje år en administrationsavgift.

Andel* som nybeviljats allmän pension i åldrarna 61-70 år, procent

Års-kull	Uttagsålder, år									
	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
1938	3,7	2,3	2,3	2,1	77,6	4,2	3,2	0,8	0,3	0,3
1939	3,9	1,9	2,1	2,4	75,8	6,5	2,3	0,8	0,3	0,3
1940	3,0	2,1	2,5	3,1	75,9	5,0	2,6	0,8	0,4	0,5
1941	2,9	2,2	3,0	3,7	73,3	6,3	2,8	0,8	0,5	
1942	3,4	2,9	3,4	3,9	71,0	6,2	3,4	1,2		
1943	4,0	3,1	3,6	5,3	66,7	7,1	4,4			
1944	4,7	3,4	4,8	6,0	63,7	7,9				
1945	5,2	4,3	5,3	6,2	62,6					
1946	6,1	4,8	5,5	6,8						
1947	6,4	4,7	6,0							
1948	6,0	4,9								
1949	5,8									

* Andelarna avser nya pensionärer i relation till möjliga pensionärer i december 2010. Åldrarna avser åldern 31 december aktuellt år som pensionären tog ut sin inkomst-pension/garantipension

En krona i avgift ger en krona i pensionsrätt

Pensionsavgiften är 18,5 procent av pensionsunderlaget. Pensionsunderlaget består av pensionsgrundande inkomster och belopp. Förutom lön räknas ersättning från social- och arbetslöshetsförsäkringarna som inkomster. Pensionsgrundande belopp är beräkningsunderlag, inte några inkomster i egentlig mening. Pensionsrätt för pensionsgrundande belopp tillgodoräknas vid sjuk- och aktivitetsersättning, år med små barn (barnår), studier och plikttjänst. Pensionsunderlaget är

maximerat till 7,5 inkomstbasbelopp (383 250 kronor år 2010). Pensionsrätten för inkomstpension motsvarar 16 procent av pensionsunderlaget och pensionsrätten för premiepension motsvarar 2,5 procent.¹

Vem betalar avgiften?

Den försäkrade betalar allmän pensionsavgift till den allmänna pensionen på 7 procent av sin lön och av ersättningar från social- och arbetslöshetsförsäkringarna. Avgiften betalas för inkomster upp till 8,07 inkomstbasbelopp.² Inbetalningen sker tillsammans med preliminärskatten. Den allmänna pensionsavgiften på 7 procent ingår inte i pensionsunderlaget. Årsinkomsten är pensionsgrundande när den överstiger gränsen för deklarationsskyldighet, som från 2003 är 42,3 procent av det gällande prisbasbeloppet.³ När inkomsten har passerat denna tröskel är den pensionsgrundande från första kronan.

För sina anställda betalar arbetsgivare en pensionsavgift på 10,21 procent av varje anställds lön till pensionssystemet.⁴ Avgiften betalas även för inkomster ovanför 8,07 inkomstbasbelopp. Eftersom inkomster som överstiger 8,07 inkomstbasbelopp inte ger pensionsrätt är de avgifterna i själva verket en skatt. De förs därför som en skatt till statsbudgeten och tillfaller inte pensionssystemet.⁵

För de personer som får pensionsgrundande ersättning från social- och arbetslöshetsförsäkringarna betalar staten en avgift på 10,21 procent av ersättningen till pensionssystemet. För personer som tillgodoräknas pensionsgrundande belopp betalar staten en avgift till pensionssystemet på 18,5 procent av det pensionsgrundande beloppet. Dessa statliga ålderspensionsavgifter finansieras med allmänna skattemedel.

Pensionsavgiften summerar således till 17,21 procent, samtidigt som pensionsrätten och pensionsavgiften är 18,5 procent av pensionsunderlaget. Skillnaden förklaras av att den allmänna pensionsavgiften, 7 procent, dras av från avgiftsunderlaget när pensionsrätten beräknas.⁶ Det innebär att maximalt pensionsunderlag är 93 procent av 8,07 inkomstbasbelopp, det vill säga 7,5 inkomstbasbelopp. Maximal pensionsrätt 2010 var 70 901 kronor.

Vart tar avgiften vägen?

Av pensionsavgiften på 18,5 procent går 16 procentenheter till inkomstpensionens fyra buffertfonder: Första, Andra, Tredje och Fjärde Allmänna Pensionsfonden.⁷ Varje fond får en fjärdedel av avgifterna och finansierar en fjärdedel av pensionsutbetalningarna. De inkomstpensioner som betalas ut varje månad kommer alltså från buffertfonderna. I princip är det samma pengar som betalades in under månaden som betalas ut i form av pension till pensionärerna.

De pengar som sätts av till premiepensionen, 2,5 procent av pensionsunderlaget, placeras i räntebärande tillgångar till dess att taxeringen är fastställd. Först då vet man hur mycket pensionsrätt för premiepension varje försäkrad har tjänat in. När pensionsrätterna är fastställda köps andelar i de fonder de försäkrade har valt. De som inte valt får sina pengar placerade i AP7 Såfa, Statens årskullsförvaltningsalternativ, som har en generationsfondsprofil. Vid årsskiftet 2010/2011 fanns inom premiepensionssystemet 789 fonder registrerade, förvaltade av 94 olika fondbolag. Vid varje pensionsutbetalning säljs fondandelar så att det räcker till månadsbeloppet.

¹ Pensionsrätt för premiepension kan överföras mellan makar. Överfört kapital minskas med för närvarande 8 procent. Detta på grund av att det förväntas ske fler överföringar till kvinnor än till män och att kvinnor i medeltal lever längre än män, vilket medför att överförd pensionsrätt troligen kommer att betalas ut under en längre tid.

² År 2010: $8,07 \times 51\,100 = 412\,377$ kronor

³ År 2010: $0,423 \times 42\,400 = 17\,935$ kronor

⁴ Egenföretagare betalar allmän pensionsavgift om 7 procent och egenföretagaravgift om 10,21 procent.

⁵ Denna skatt var 13,9 miljarder kronor 2010, se not 1 tabell A.

⁶ $0,1721/0,93 \approx 0,185$

⁷ Dessutom finns Sjätte AP-fonden som är en tillgång i inkomstpensionssystemet, men som inte tillförs några avgifter eller betalar ut några pensioner.

Fonder i premiepensionssystemet 2010

	Antal registrerade fonder 2010	Förvalt kapital per den 31 december, miljarder kronor				
		2010	2009	2008	2007	2006
Aktiefonder	573	214	179	105	163	141
Blandfonder	60	17	12	10	10	9
Generationsfonder	36	43	38	29	35	31
Räntefonder	119	24	21	24	13	7
AP7Såfa/Premiesparfonden ¹	1	110	90	63	87	79
Totalt	789	408	340	231	308	267

¹ Premiesparfonden ersattes av AP7 Såfa från och med maj 2010.

Ränta på avgifterna som gav pensionsrätt

Den som sparar i bank får ränta på pengarna. Så fungerar också den allmänna pensionen. Räntan på inkomstpensionskontot bestäms som regel av genomsnittsinkomstens utveckling. Genomsnittsinkomsten mäts med *inkomstindex* (se bilaga A). Premiepensionskontots motsvarighet till ränta bestäms av värdeförändringen i de fonder den försäkrade valt.

Förräntningen av pensionsrätterna beror således på olika sidor av den ekonomiska utvecklingen. Inkomstpensionskontot förräntas med inkomstutvecklingen, priset på arbete om man så vill. Utvecklingen på premiepensionskontot följer av utvecklingen på de finansiella marknaderna som bland annat speglar priset på kapital. Ingen av räntorna är garanterade, de kan till och med vara negativa. Genom att fördela avgifterna till olika delsystem, vars ränta bestäms av delvis olika omständigheter, uppstår en viss riskspridning. Den genomsnittliga räntan (inkomst-/balansindex) i inkomstpensionssystemet har sedan 2000 varit 2,5 procent. Premiepensionsindex har stigit med 1,4 procent per år under samma period.

Annan ränta än inkomstindex - balansering

Vid viss demografisk och ekonomisk utveckling är det inte möjligt att förränta inkomstpensionskontot och inkomstpensionen med genomsnittsinkomstens utveckling och samtidigt finansiera inkomstpensionerna med en fast avgift. För att kunna hålla avgiften fast vid nivån 16 procent måste i en sådan situation avsteg göras från inkomstindexeringen. Det sker genom att balanseringen aktiveras.

Systemets tillgångar dividerat med pensionsskulden ger ett mått på dess finansiella ställning, en kvot som kallas *balanstalet*. Om balanstalet är större än talet ett är tillgångarna större än skulderna. Om balanstalet är mindre än talet ett är skulderna större än tillgångarna och balanseringen aktiveras. När balanseringen aktiveras indexeras pensionsbehållningar och pensioner med förändringen i ett *balansindex* i stället för med förändringen i inkomstindex. Balansindexets förändring bestäms av förändringen i inkomstindex och balanstalets storlek.

Ett exempel: Om balanstalet faller under 1,0000 till 0,9900 samtidigt som inkomstindex ökar från 100,00 till 104,00 räknar man fram ett balansindex genom att multiplicera balanstalet (0,9900) och inkomstindex (104,00). Balansindex blir då 102,96. Indexeringen av pensionsbehållningarna blir då 2,96 i stället för 4 procent.⁸ Även indexeringen av pensionerna minskas i samma utsträckning.

⁸ Nästa års balansindex beräknas genom att multiplicera balansindexet (102,96) med kvoten mellan nytt och gammalt inkomstindex, multiplicerat med nytt balanstal.

Om balansstalet under en period då balanseringen är aktiv överstiger 1,0000 indexeras pensionsbehållningar och pensioner snabbare än vad inkomstindex ökar. När pensionerna återfår det värde de skulle ha haft om de enbart indexerats med inkomstindex, det vill säga när balansindex når inkomstindexets nivå, stängs balanseringen av och systemet återgår till att indexera med enbart förändringen i inkomstindex.

Administrationskostnaderna minskar pensionen

Inkomstpensionens administrationskostnader dras varje år från pensionsbehållningen. Avdraget görs genom att pensionsbehållningarna multipliceras med en förvaltningskostnadsfaktor (se bilaga A). Kostnadsavdraget görs endast fram till det att pension börjar tas ut. Med nuvarande kostnadsnivå innebär kostnadsavdraget att inkomstpensionen blir cirka 1 procent lägre än om inget avdrag hade gjorts.

Premiepensionens administrations- och fondförvaltningskostnader dras på motsvarande sätt varje år från premiepensionskapitalet. Här fortsätter dock avdraget även efter att pension har börjat tas ut. Nuvarande kostnadsnivå är 0,50 procent av premiepensionskapitalet per år. Kostnaderna väntas dock sjunka och genomsnittet under de kommande 31 åren beräknas till 0,25 procent. Med denna kostnadsnivå innebär kostnadsavdraget att premiepensionen blir cirka 7,5 procent lägre än om inget kostnadsavdrag hade gjorts.

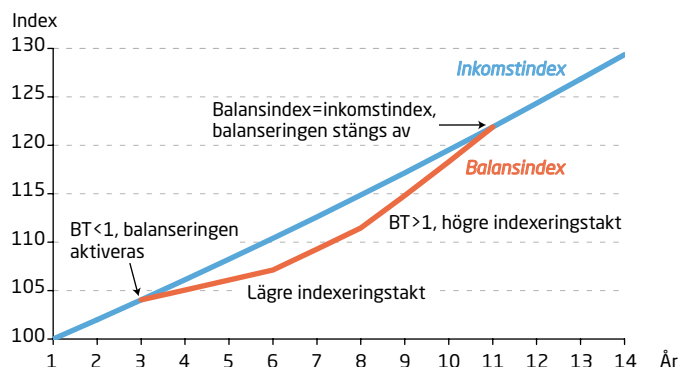
Hur beräknas inkomstpensionen?

Inkomstpensionen beräknas genom att beloppet på inkomstpensionskontot divideras med ett delningstal (se bilaga A) vid pensionstillfället. Delningstalen är specifika för varje årskull och speglar dels återstående livslängd vid den ålder pensionen tas ut, dels en ränta om 1,6 procent. Den återstående livslängden avser ett genomsnitt för män och kvinnor. Räntan om 1,6 procent gör att delningstalet blir lägre än vad medellivslängden är och att begynnelsepensionen blir högre än vad den annars skulle ha varit.

Ett exempel: En person som går i pension vid 65 års ålder har en förväntad återstående livslängd på cirka 19 år. Räntan om 1,6 procent gör att delningstalet sjunker till 16. Om personen har 2,5 miljoner på sitt inkomstpensionskonto får personen 156 250 kronor per år (2,5 mkr/16) i inkomstpension eller 13 020 kronor per månad.

Inkomstpensionen räknas årligen om med förändringen i inkomstindex minus den ränta på 1,6 procentenheter som tillgodoses i delningstalet⁹, så kallad följsamhetsindexering. Det innebär att om inkomsterna ökar med exakt 1,6 procent mer än inflationen, mätt med konsumentprisindex, ökar pensionerna exakt med inflationen. Pensionerna är alltså bara konstanta i fasta priser om inkomsterna ökar med exakt 1,6 procent mer än inflationen. Om inkomsterna ökar med till exempel 2 procent mer än inflationen så ökar pensionerna med 0,4 procent i fasta priser. Om inkomsterna ökar med 1 procent mer än inflationen så minskar pensionerna med 0,6 procent i fasta priser. När balanseringen är aktiverad ersätter balansindex inkomstindex vid indexeringen av pensionerna.

Balansering



⁹ Det är lite missvisande att skriva minus, omräkningen av inkomstpension sker med kvoten mellan det nya och gamla inkomstindexet dividerat med 1,016.

Hur beräknas premiepensionen?

Premiepension kan tas ut antingen som traditionell försäkring eller fondförsäkring.

I båda försäkringsformerna divideras beloppet på premiepensionskontot med ett delningstal på samma sätt som för inkomstpensionen. Premiepensionens delningstal bygger, till skillnad från inkomstpensionens delningstal, på prognostiserade framtida livslängder. Den tillgodoräknade räntan är för närvarande 2,2 procent i traditionell försäkring och 3,9 procent i fondförsäkring, efter ett kostnadsavdrag om 0,1 procent.

Att ta ut premiepension i form av traditionell försäkring betyder att pensionen beräknas som ett livsvarigt garanterat nominellt månadsbelopp. Den försäkrades fondandelar säljs och Pensionsmyndigheten tar över investeringsansvaret och den finansiella risken. Pensionen beräknas med en antagen nominell avkastning om, för närvarande, -0,1 procent efter kostnadsavdrag. Utbetalda belopp kan bli högre genom så kallad återbäringsränta om den traditionella livförsäkringsrörelsen visar positivt resultat (se bilaga A).

Fondförsäkringen innebär att den försäkrade behåller sitt sparande i valfria premiepensionsfonder. I fondförsäkringen räknas premiepensionens storlek årligen om med utgångspunkt från fondandelarnas värde i december. Det följande året säljs varje månad det antal fondandelar som krävs för att finansiera den beräknade premiepensionen. Ökar fondandelarnas värde säljs färre andelar, minskar fondandelarnas värde säljs fler andelar. Prisvariationerna påverkar värdet av följande års premiepension.

Premiepensionen kan tas ut med ett efterlevandeskydd under pensionstiden. Det innebär att premiepensionen betalas ut till endera av två makar eller sambor så länge någon av dem lever. Om man väljer att ha efterlevandeskydd blir månadspensionen lägre eftersom premiepensionsutbetalningen då förväntas betalas ut längre.

Garantipension¹⁰

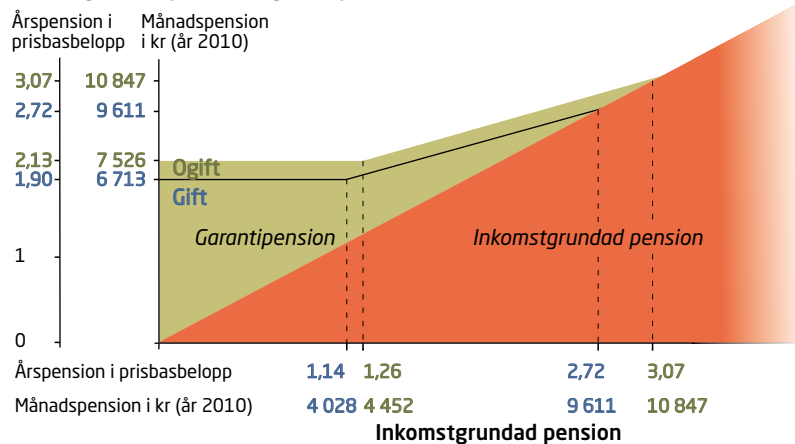
Garantipensionen är ett grundskydd för den som haft låg eller ingen inkomst. Garantipension kan betalas ut från 65 års ålder till den som är bosatt i Sverige. För att ha rätt till full garantipension måste den försäkrade, i princip, ha bott 40 år i Sverige från 25 års ålder. Bosättning i annat EU/EES-land kan också ge rätt till garantipension.

År 2010 var den maximala garantipensionen för en ensamstående pensionär 7 526 kronor per månad (2,13 prisbasbelopp¹¹) och för en gift pensionär 6 713 kronor per månad (1,90 prisbasbelopp). Garantipensionen minskas för den som har en inkomstgrundad pension. Minskningen görs i två steg. För låga inkomster görs en avräkning krona för krona, för högre inkomster är det endast 48 procent som reducerar garantipensionen. Det innebär att till en ensamstående pensionär med en månatlig inkomstgrundad pension 2010 på 10 847 kronor eller mer utbetalades ingen garantipension. För en gift pensionär var motsvarande inkomstgräns 9 611 kronor.

Ett exempel: En ensamstående pensionär har en inkomstgrundad pension på motsvarande 2,26 prisbasbelopp. Garantipensionen avräknas krona för krona mot inkomsten upp till 1,26 prisbasbelopp. Det återstående beloppet (2,13–1,26) om 0,87 prisbasbelopp minskas med 48 procent av inkomsten över 1,26 prisbasbelopp, det vill säga med 0,48 prisbasbelopp, vilket ger en garantipension på 0,39 prisbasbelopp. Den sammanlagda årspensionen blir då 2,65 prisbasbelopp.

¹⁰ Beskrivningen avser garantipension till personer födda 1938 eller senare. För äldre personer gäller andra regler.

¹¹ År 2010 var prisbasbeloppet 42 400 kronor.

Inkomstgrundad pension + garantipension

När garantipensionen beräknas bortses från premiepensionen. I stället beräknas inkomstpensionen som om den tjänats in med 18,5 procent i stället för 16 procent. Ett skäl för dessa regler är att de ansetts underlätta administrationen av garantipensionen. När premiepensionen fått större omfattning kan reglerna komma att ändras.

Garantipensionen finansieras med allmänna skattemedel över statsbudgeten och ingår därför inte i pensionssystemets resultat- och balansräkning.

Tilläggspension

Pensionärer födda före 1938 har inte tjänat in vare sig inkomst- eller premiepension. De får i stället tilläggspension, som beräknas enligt äldre regler. Tilläggspensionens nivå baseras på inkomsten för de 15 bästa åren och det krävs 30 inkomstår för oavkortad pension.

För personer som är födda 1938–1953 gäller särskilda övergångsregler. De får en viss del av sin inkomstgrundade ålderspension som tilläggspension och resterande del som inkomst- och premiepension. Ju yngre personen är desto mindre del betalas ut som tilläggspension. Pensionärer födda 1938 får 80 procent av tilläggspensionen, pensionärer födda 1939 får 75 procent och så vidare. Det finns ett garantitillägg som garanterar att deras pension inte blir lägre än den tilläggspension de tjänat in till och med 1994 – året då pensionsreformen principiellt beslutades. De som är födda 1954 och senare tjänar in hela sin pension enligt reglerna för inkomst- och premiepension.

Vid uttag före det år personen fyller 65 år prisindexeras tilläggspensionen. Om balanseringen är aktiverad det år individen fyller 65 år ska tilläggspensionen räknas om enligt särskilda regler. Omräkningen görs den månad personen fyller 65 år och innebär att tilläggspensionsbeloppet multipliceras med samtliga tidigare fastställda balanstal under den aktuella balanseringsperioden. Från och med efterföljande årsskifte följsamhetsindexeras tilläggspensionen på samma sätt som inkomstpensionen.

Administrations- och kapitalförvaltningskostnader

I pensionssystemets resultaträkningar för inkomst- och premiepensionen framgår de kostnader som Pensionsmyndigheten och AP-fonderna redovisar som kostnader i sina egna resultaträkningar, ”bruttoredovisade kostnader”. De kapitalförvaltningskostnader i AP-fonderna och premiepensionssystemet som ”nettoredovisas”¹² mot intäkt och fondavkastning framgår inte av pensionssystemets resultaträkning.

I det här avsnittet sammanställs de brutto- och nettoredovisade kostnaderna samt även sådana transaktionskostnader som AP-fonderna och Pensionsmyndigheten endast delvis kan fånga. Syftet är att ge en så fullständig bild av ålderspensionssystemets totala kostnader som möjligt. Viktigt att ha i åtanke är att de kostnader som benämns nettoredovisade i detta avsnitt samt transaktionskostnader redan har påverkat AP-fondernas intäkter negativt.

Effekten för de försäkrade av de nettoredovisade kostnaderna är olika för premie- och inkomstpensionen. Inom premiepensionssystemet minskar dessa kostnader avkastningen eller dras av från premiepensionskontot genom ett kostnadsavdrag. Kostnaderna reducerar således tillgångarna och därmed den framtida premiepensionen för den försäkrade. I AP-fondernas nettoredovisade kostnader ingår däremot inte den kostnad som dras av från pensionskontot och i normalfallet¹³ påverkas inte heller indexeringen av pensionskapitalet och pensionerna. AP-fondernas nettoredovisade kostnader påverkar i stället direkt AP-fondernas tillgångar och avkastning. Genom att endast pensionssystemets tillgångar minskas av dessa kostnader påverkar de pensionssystemets resultat negativt. Det innebär att balanstalet påverkas negativt. Eftersom de nettoredovisade kostnaderna är mycket små i förhållande till pensionsskulden är dock effekten på balanstalet liten.

Total kostnadsredovisning

Den sammanlagda kostnaden för pensionssystemets försäkringsadministration och kapitalförvaltning samt övriga avgifter uppgår till drygt 5,0 miljarder kronor, varav 2,2 miljarder kronor redovisas i pensionssystemets resultaträkning. De 2,2 miljarderna är summan av försäkringsadministration (1 375 miljoner) och AP-fondernas rörelsekostnader (820 miljoner). Se tabellen Ålderspensionssystemets totala kostnader och avgifter.

För inkomstpensionen uppgick de kostnader som redovisas i resultaträkningen 2010 till 1 849 miljoner kronor, där 1 029 miljoner kommer från försäkringsadministration och 820 miljoner kommer från AP-fondernas rörelsekostnader. Detta belopp (1 849 miljoner) belastar i princip de försäkrades inkomstpensionskonton i orange kuvertet; dock med vissa periodiseringsskillnader. Utöver de 820 miljonerna i rörelsekostnader hade AP-fonderna fasta förvaltningsarvoden om 477 miljoner kronor. Summan av redovisade kapitalförvaltningskostnader som framgår i AP-fondernas resultaträkningar uppgick därmed till 1 297 miljoner kronor. Prestationsbaserade arvoden och transaktionskostnader, som till exempel courtage, redovisas inte som direkta kostnader hos AP-fonderna utan påverkar i stället avkastningen negativt. Prestationsbaserade arvoden är inte en vanlig förvaltningskostnad utan ett sätt för AP-fonderna att dela risk

¹² Begreppet nettoredovisade kostnader används här för sådana kostnader som i AP-fondernas redovisning består av fasta förvaltningsarvoden och som i premiepensionssystemets redovisning används för nettot av de poster som benämns förvaltningsavgifter och rabatter på förvaltningsavgifter.

¹³ Endast i det fall balanseringen är aktiverad påverkar AP-fondernas nettoredovisade kostnader indexeringen av pensionerna.

och avkastning med deras externa förvaltare. Totalt betalade AP-fonderna 368 miljoner i prestationsbaserade arvoden och 186 miljoner kronor i courtage och andra transaktionskostnader. När dessa kostnader och avgifter inkluderas blir summan av kostnaderna totalt för inkomstpensionen således 2 880 miljoner kronor.

I Pensionsmyndighetens resultaträkning för premiepensionssystemet redovisas administrationskostnaden till 339 miljoner kronor. I beloppet ingår inte kostnader för försäkringsadministrationen avseende traditionell försäkring på 7 miljoner kronor. Denna kostnad netto redovisas genom att avkastningen på fonderat kapital minskas (se not 17). Den totala kostnaden för premiepensionens försäkringsadministration uppgår därmed till 346 miljoner kronor, se Summa försäkringsadministration i tabellen nedan. För premiepensionssystemets del avser posten Fasta förvaltningsarvoden avgifter som premiepensionsfonderna tar ut efter att rabatter återförts till premiepensionsspararna. Avgifterna uppgick till 1 141 miljoner kronor. Rabatten uppgick till 1 943 miljoner kronor, avgiften före rabatt var således 3 084 miljoner kronor. Utöver de 1 141 miljonerna i fasta förvaltningsarvoden består summan av kapitalförvaltningskostnader och avgifter av transaktionskostnader om 663 miljoner kronor. I likhet med motsvarande post för inkomstpensionen utgör detta belopp inte någon fullständig redogörelse för alla transaktionskostnader. Samtliga premiepensionens kapitalförvaltningskostnader har reducerat avkastningen (se not 16).

Ålderspensionssystemets totala kostnader och avgifter, miljoner kronor

	Inkomst- pension	Premie- pension	Totalt
Avgiftsuppbörd, m.m. (Skatteverket)	402	63	465
Pensionsadministration	627 *	283	910
Summa försäkringsadministration	1 029	346	1 375
AP-fondernas rörelsekostnader (bruttoredoisade)	820		820
Fasta förvaltningsarvoden (netto redovisade)	477	1 141	1 618
Summa redovisade kapitalförvaltningskostnader	1 297	1 141	2 438
Prestationsbaserade arvoden**	368		368
Transaktionskostnader***	186	663 ****	849
Summa kapitalförvaltningskostnader och avgifter	1 851	1 804	3 655
Summa kostnader totalt	2 880	2 150	5 030

* Beloppet är beslutad administrationskostnadsersättning från AP-fonderna som Pensionsmyndigheten erhåller och inte myndighetens redovisade kostnadsutfall för inkomstpension (se tabell nedan Pensionsmyndighetens/Försäkringskassans kostnad för inkomstpension).

** Detta är avgifter som AP-fonderna endast betalar om en viss förvaltare lyckats uppnå ett visst överenskommet resultat.

*** Med transaktionskostnader avses här courtage och clearingavgifter som tas ut på aktie- och derivatmarknaden. Dessa avgifter läggs direkt på transaktionen och påverkar fondernas avkastning negativt. Ränte- och valutatransaktioner betalas genom skillnaden mellan köp- och säljkurs och kan därmed inte redovisas som en separat avgift.

**** Här redovisas endast kostnader i de fonder som rapporterar så kallad total kostnadsandel (TKA) till Pensionsmyndigheten. Dessa fonder innehar cirka 95 procent av kapitalet i premiepensionssystemet. Beloppet inkluderar också räntekostnader och kupongskatt i fonderna.

Pensionsmyndighetens/Försäkringskassans kostnad för inkomstpension

I pensionssystemets resultaträkning redovisas Pensionsmyndighetens/Försäkringskassans ersättning från AP-fonderna för administrationskost-

nader. Regeringen beslutar om kostnadsersättningen. Inkomstpensionens redovisning sker utifrån kontantmässig princip, inte bokföringsmässig princip. Skillnaden mellan ersättningen från AP-fonderna och Pensionsmyndighetens/Försäkringskassans redovisade kostnad för inkomstpension räknas av mot den ersättning myndigheten får två kalenderår efter det år skillnaden uppstod. I tabellen nedan framgår dels den beslutade ersättningen, det vill säga den kostnad som tas upp i pensionssystemets årsredovisning, dels den bokföringsmässiga kostnaden, ”kostnadsutfall”, som använts i tidsserierna nedan.

Pensionsmyndighetens/Försäkringskassans kostnad för inkomstpension, miljoner kronor

	2006	2007	2008	2009	2010
Ingående balans	139	312	302	66	91
Beslutad ersättning*	794	514	257	544	627
Kostnadsutfall**	622	524	493	519	568
Årets över-/underskott	172	-10	-236	25	59
Utgående balans	312	302	66	91	150

* Beslutad ersättning från AP-fonderna. Den kostnad som tas upp i inkomstpensionens resultaträkning.

** Den kostnad som ingår i tabellen Ålderspensionssystemets kostnader och diagrammen Kostnader i kronor per försäkrad.

Kostnadernas utveckling 2006-2010

För att ge perspektiv på kostnaderna redovisas i tabellerna och diagrammen nedan kostnadsposterna för varje år från 2006. Kostnaderna redovisas i miljoner kronor och i kronor per antal försäkrade, det vill säga antalet personer som har ett pensionskonto, inklusive pensionärer.

Ålderspensionssystemets kostnader 2006-2010, miljoner kronor

IP = inkomstpension, PP = premiepension

		2006	2007	2008	2009	2010
Avgiftsuppbörd, m.m. (Skatteverket)	IP	403	287	353	378	402
	PP	63	45	55	59	63
Pensionsadministration	IP*	622	524	493	519	568
	PP	272	273	382	284	283
Summa försäkringsadministration	IP	1 025	811	846	897	970
	PP	335	318	437	343	346
AP-fondernas rörelsekostnader (bruttoredoisade)	IP	700	752	778	808	820
	PP	-	-	-	-	-
Fasta förvaltningsarvoden (nettoredoisade)	IP	526	546	498	489	477
	PP	892	924	758	829	1 141
Summa redoisade kapitalförvaltningskostnader	IP	1 226	1 298	1 276	1 297	1 297
	PP	892	924	758	829	1 141
Prestationsbaserade arvoden	IP	146	257	294	170	368
	PP	-	-	-	-	-
Transaktionskostnader**	IP	424	435	407	208	186
	PP	537	713	592	565	663
Summa kapitalförvaltningskostnader och avgifter	IP	1 796	1 990	1 977	1 675	1 851
	PP	1 429	1 637	1 350	1 394	1 804
Summa kostnader totalt	IP	2 821	2 801	2 823	2 572	2 821
	PP	1 764	1 955	1 787	1 737	2 150

* Beloppet för inkomstpension avser faktisk kostnad medan beloppet i tabellen Ålderspensionssystemets totala kostnader och avgifter avser administrationskostnadsersättning från AP-fonden.

** Se förklaring i tabellen Ålderspensionssystemets totala kostnader och avgifter.

I tabellen framgår att inkomstpensionens kostnader har ökat under det senaste året. Det är framförallt prestationsbaserade arvoden som har ökat. Det framgår även att premiepensionens kapitalförvaltningskostnader och avgifter har ökat under 2010. Ökningen beror i huvudsak på att genomsnittligt förvaltad kapital ökar.

För att kunna jämföra kostnadernas storlek i förhållande till det ”kapital” som kostnaderna dras från redovisas pensionsskuldens storlek i tabellen.

Pensionsskuld/kapital på vilket kostnadsavdraget har gjorts 2006-2010, miljarder kronor

		2006	2007	2008	2009	2010
Pensionsskuld på vilket	IP*	4 751	4 910	5 157	5 002	4 795
kostnadsavdraget gjorts	PP	269	310	233	343	346

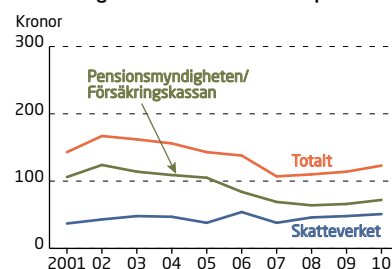
* Inkomstpensionens pensionsskuld till förvärsaktiva, dvs. exklusive tilläggspension och inkomstpension under utbetalning. Inget kostnadsavdrag görs på pensionen.

Kapitalförvaltningskostnaderna i förhållande till förvaltad kapital

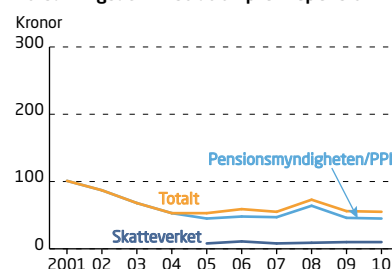
Inkomstpensionens kapitalförvaltningskostnader avser Första-Fjärde AP-fonden samt Sjätte AP-fonden. Premiepensionens kapitalförvaltningskostnader avser de avgifter premiepensionsfonderna, inklusive Sjunde AP-fonden, tagit ut efter rabatter samt premiepensionssystemets kapitalförvaltningskostnader för den traditionella livförsäkringen. De skalfördelar som de fyra stora AP-fonderna inom inkomstpensionssystemet har framgår tydligt av tabellen nedan. År 2010 var summan av kapitalförvaltningskostnader för dessa, samt den betydligt mindre Sjätte AP-fonden, 0,16 procent av förvaltad kapital. AP-fondernas prestationsbaserade arvoden uppgick till 0,04 procent, transaktionskostnader uppgick till 0,02 procent vilket gjorde att summan av kapitalförvaltningskostnader och avgifter uppgick till 0,22 procent av förvaltad kapital. Redovisade kapitalförvaltningskostnader för de många fler och betydligt mindre fonderna inom premiepensionssystemet uppgick till 0,32 procent, transaktionskostnaden till 0,19 procent och summan av kapitalförvaltningskostnader och avgifter således till 0,51 procent av förvaltad kapital. Kostnadsskillnaderna förklaras dock inte enbart av skillnader i skalfördelar, utan även av att inkomstpensionens fonder investerar cirka 38 procent av sitt kapital i obligationer eller liknande tillgångar med i förhållande till aktier låga förvaltningskostnader. Inom premiepensionssystemet är endast cirka 7 procent av tillgångarna investerade i denna typ av tillgångar.

Kostnader i kronor per försäkrad 2001-2010

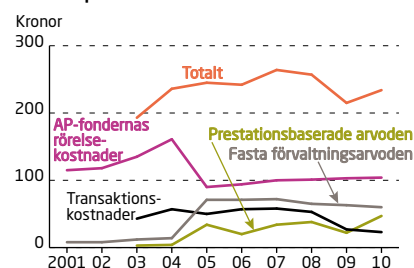
Försäkringsadministration inkomstpension



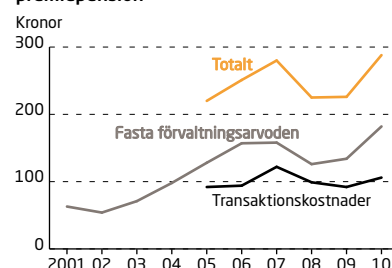
Försäkringsadministration premiepension



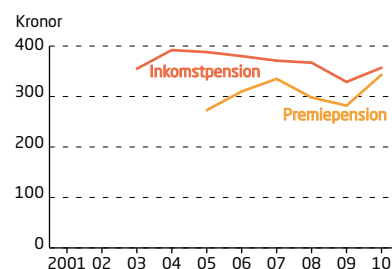
Kapitalförvaltningskostnader och avgifter inkomstpension



Kapitalförvaltningskostnader och avgifter premiepension



Summa kostnader



Kapitalförvaltningskostnaderna i förhållande till förvaltad kapital 2006–2010, procent

		2006	2007	2008	2009	2010
AP-fondernas rörelsekostnader (bruttoredovisade)	IP	0,09	0,09	0,10	0,11	0,10
	PP	-	-	-	-	-
Fasta förvaltningsarvoden (nettoredovisade)	IP	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06
	PP	0,40	0,33	0,30	0,31	0,32
Summa redovisade kapitalförvaltningskostnader	IP	0,15	0,15	0,16	0,17	0,16
	PP	0,40	0,33	0,30	0,31	0,32
Prestationsbaserade arvoden	IP	0,02	0,03	0,04	0,02	0,04
	PP	-	-	-	-	-
Transaktionskostnader	IP	0,05	0,05	0,05	0,03	0,02
	PP	0,24	0,25	0,23	0,21	0,19
Summa kapitalförvaltningskostnader och avgifter	IP	0,22	0,23	0,25	0,22	0,21
	PP	0,64	0,58	0,53	0,52	0,51
Genomsnittligt förvaltad kapital* (miljarder kronor)	IP	814	878	803	767	861
	PP	226	284	254	270	353

* Beräknat som kapitalet vid årets ingång + kapitalet vid årets slut dividerat med två. Miljoner kronor.

Faktiskt gjorda kostnadsavdrag 2006–2010

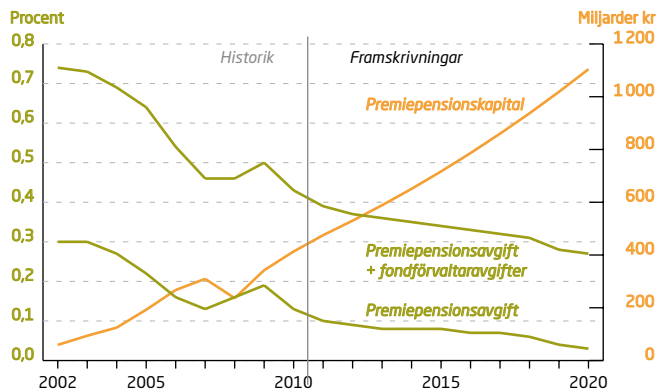
År 2010 var inkomstpensionens kostnadsavdrag från pensionsbehållningarna 0,0343 procent. Kostnadsavdraget görs endast fram till det att pension börjar tas ut. Varken de fasta förvaltningsarvodena på 0,06 procent av förvaltad kapital, de prestationsbaserade arvoden på 0,04 procent av förvaltad kapital eller transaktionskostnaderna på 0,02 procent av förvaltad kapital belastar pensionsspararna genom kostnadsavdrag. I orange kuvertets pensionsprognoser antas kostnadsavdraget ligga konstant på 0,045 procent.

År 2010 var avdraget för premiepensionens förvaltningskostnader 0,16 procent, beräknat på förvaltad kapital i premiepensionssystemet, snitt per 2010-01-31, 2010-02-28, 2010-03-31, 2010-04-30. Här fortsätter avdraget även efter att pension har börjat tas ut. Fondförvaltarens kostnadsavdrag 2010 motsvarade efter rabatter 0,32 procent. Därtill finns transaktionskostnader i form av courtage med mera som uppgår till omkring 0,19 procent. Det årliga procentuella kostnadsavdraget kommer att minska framöver. Allteftersom det fonderade kapitalet växer beräknas kostnaden sjunka från 0,16 procent till omkring 0,03 procent och rabatterna som återförs till pensionsspararna från fondförvaltarens bedöms bli större.

Gjorda kostnadsavdrag 2006–2010, procent

	2006	2007	2008	2009	2010
IP	0,0312	0,0440	0,0226	0,0189	0,0343
PP, förvaltningskostnad	0,16	0,13	0,16	0,19	0,16
PP, fonder	0,40	0,33	0,30	0,31	0,32
PP, summa	0,56	0,46	0,46	0,50	0,48

Premiepensionens kostnader



Den kostnad som dras av från inkomstpensionskontona ska motsvara den kostnad som tas upp i inkomstpensionens resultaträkning. Detta belopp delat med inkomstpensionsskulden – de försäkrades saldon på sina inkomstpensionskonton – som inte börjat utbetalas skulle vara kostnadsavdraget uttryckt som en andel. Ett skäl till att så inte är fallet avser systemets infasning; fram till år 2021 ökas kostnadsavdraget stegvis, se not 11. Ett annat är att det är budgeterade kostnader som dras av från kontona. De (små) avvikelser mellan avdragen och faktisk kostnad som därmed uppstår följs upp och korrigeras i påföljande års kostnadsavdrag.

Premiepensionen har motsvarande små periodiska avvikelser mellan den avgift som tas ut och den faktiska kostnaden. Även dessa avvikelser korrigeras löpande.

Vad betyder kostnaderna för pensionens storlek?

Kostnadernas storlek är en viktig faktor för den framtida pensionen. En till synes låg årlig avgift kan minska pensionen med en avsevärd andel eftersom den betalas över lång tid. Av de faktorer som påverkar pensionskapitalet är kostnadernas storlek den faktor som de ansvariga myndigheterna har störst kontroll över. Kostnaderna för premiepensionen kan även den försäkrade påverka.

Följande förenklade beräkningssätt ger en ganska precis uppfattning om vad en viss kostnadsprocent innebär för den utbetalade pensionens storlek. Den genomsnittliga tid som en inbetalad avgift ligger i systemet innan den börjar betalas ut är cirka 21 år, och den genomsnittliga tid som en krona ligger i systemet medan pension utbetalas är cirka 10 år. Om inkomstpensionens kostnad är 0,04 procent, kommer avdraget att minska inkomstpensionen till $(1-0,0004)^{21} \approx 99$ procent av vad den skulle ha varit utan kostnadsavdrag. Kostnaden minskar inkomstpensionen med cirka 1 procent. Om premiepensionens kostnader sjunker till, säg 0,3 procent, kommer avdraget att minska premiepensionen till $(1-0,003)^{31} \approx 91$ procent av vad den skulle ha varit utan kostnadsavdrag. Kostnaden minskar premiepensionen med 9 procent. Anledningen till att avdraget sker i 31 år är att i premiepensionssystemet görs kostnadsavdraget också under den tid pensionen betalas ut. En inte ovanlig fondförvaltningsavgift i Sverige för sparande utanför det allmänna pensionssystemet är omkring 1 procent – ofta högre. En avgift på 1 procent under samma tid som i exemplet ovan innebär att det sparade kapitalet blir 73 procent av vad det skulle ha varit i förhållande till om avgiften varit 0 procent, 27 procent försvinner i avgifter.

Pensionssystemets värdeförändringar

Den allmänna pensionen består till huvuddelen av inkomstgrundad pension. Varje år under det aktiva livet betalar de förvärvsarbetande en viss del av inkomsten som pensionsavgift. Större delen av avgiften går till systemet för inkomstpension och en mindre del till premiepensionssystemet. Pensionen tjänas in under lång tid, 40–45 år eller ännu längre. Därför är det viktigt för pensionens framtida storlek vilken värdeförändring som de inbetalda avgifterna får. Exempelvis får en person som sätter in ett konstant belopp varje år under 40 års tid med en årlig ränta på 2 procent hela 54 procent större slutbehållning än en sparare utan årlig avkastning.

I inkomstpensionssystemet bestäms värdeförändringen normalt av den procentuella ökningen i inkomstindex. Detta följer i sin tur den genomsnittliga utvecklingen av de förvärvsarbetandes inkomster. I premiepensionssystemet bestäms värdeförändringen av avkastningen på pensionsspararnas fonder. En skillnad är också att värdeförändringen i inkomstpensionen är lika för alla, medan den för premiepensionen kan variera kraftigt från person till person, beroende på vilken typ av fonder som valts.

Värdeförändringar under 2010

Pensionsbehållningen i inkomstpensionen skrivs normalt upp i takt med inkomstindex. Till skillnad mot vad som gäller premiepensionssystemet görs värdeförändringarna bara vid årsskiftena. Eftersom den så kallade balanseringen trätt i kraft 2010 är det emellertid mer relevant att mäta värdeutvecklingen med balansindex, som är det index som används så länge balanseringen är i funktion. Balansindex sjönk vid ingången av 2010 med 1,4 procent och vid ingången av 2011 med 2,7 procent. Det är alltså med dessa procenttal som de förvärvsarbetandes intjänade inkomstpensionsrätter sänkts vid årsskiftetena.

För pensionärerna minskades inkomst- och tilläggspensionerna med ytterligare 1,6 procent båda åren vilket beror på den s.k. följsamhetsindexeringen. Denna innebär att indexförändringen varje år reduceras med den ränta om 1,6 procent som redan tillgodoräknats inkomstpensionen i delningstalet (se avsnittet ”Så fungerar den allmänna pensionen”). Sammantaget sänktes pensionärernas inkomst- och tilläggspensioner vid början av 2011 med 4,3 procent efter en sänkning med 3,0 procent vid början av 2010.

Inkomstpensionen påverkas även – indirekt – av utvecklingen på kapitalmarknaderna eftersom AP-fonderna, som utgör buffertfonder i inkomstpensionssystemet, investerar en stor del av sitt kapital i aktier. Nedgången i placeringarnas marknadsvärden under 2008 års rekordartade börsfall var en viktig orsak till att balanseringen trädde i funktion år 2010.

Premiepensionssystemet påverkas kraftigt av utvecklingen på kapitalmarknaderna. 2010 var ett bra år framförallt på den svenska börsmarknaden, vilket ledde till att avkastningen för pensionsspararna, mätt som internränta, blev 12,3 procent. För pensionärerna höjdes den genomsnittliga premiepensionsutbetalningen för 2011 med 23 procent. Det bör påpekas att pensionerna från premiepensionssystemet än så länge är små, eftersom systemet är i sin tidiga uppbyggnadsfas.

Årlig indexering av inkomstpensionskonto respektive premiepensionsavkastning, 2000–2010, procent

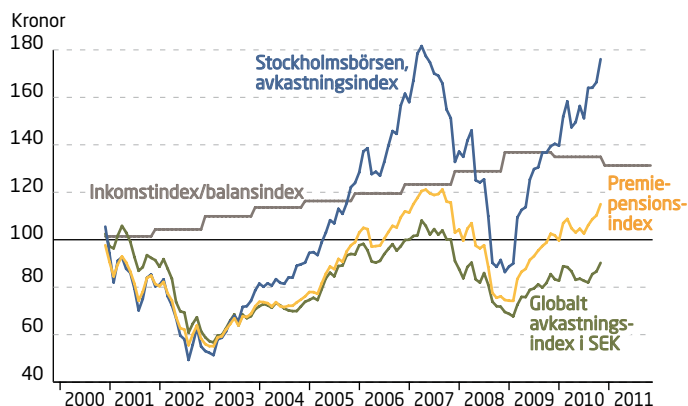
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Inkomst-/balansindex	1,4	2,9	5,3	3,4	2,4	2,7	3,2	4,5	6,2	-1,4	-2,7
Premiepensionsavkastning*	0,7	-8,6	-31,1	17,7	7,9	30,5	12,2	5,3	-34,3	34,9	12,3

* Kapitalvägd avkastning (internränta), exklusive ränta på premiepensionsrätterna från den tillfälliga förvaltningen.

Inkomstpension och premiepension – en jämförelse av värdeförändringarna

Ett av syftena med att inrätta premiepensionen som komplement till fördelningssystemet var att variationer över åren i löneinkomsternas tillväxt och kapitalavkastningen skulle kunna jämna ut varandra. Utvecklingen under de senaste åren är exempel på att denna riskspridning fungerade som tänkt. Under 2008 kompenserade den relativt stora ökningen i inkomstindex den negativa kapitalavkastningen och gav en relativt god samlad förräntning i pensionssystemet. Under 2009 och 2010 har kapitalavkastningen varit positiv och därmed fungerat utjämnande till den balansering som skett för 2010 och 2011. Betydelsen av riskspridningen kan öka i framtiden, när premiepensionsfondernas andel av det totala pensionskapitalet blir större. Detta hindrar inte att det vid vissa tillfällen kommer att ske nedgångar i tillgångsvärdena som sammanfaller med fall i inkomstindex.

Värdet av 100 kronor som sattes in i december 2000 i inkomstpensionssystemet (inkomstindex) och i premiepensionssystemet (premiepensionsindex) samt i en genomsnittlig aktieportfölj på Stockholmsbörsen respektive på den globala aktiemarknaden



Avkastningsindex för Stockholmsbörsen enligt Affärsvärlden, globalt aktieavkastningsindex enligt Morgan Stanley Capital International Inc., omräknat till SEK.

I december år 2000 kunde premiepensionsspararna börja placera sitt kapital i systemets fonder. Dessförinnan hade kapitalet under några år förvaltats tillfälligt på räntebärande konto hos Riksgälden. Värdet av ett belopp som sattes in vid starten 2000 har varierat kraftigt under åren.

Premiepensionssystemet har bland annat genomlevt två kraftiga nedgångar på aktiemarknaden och två uppgångar: nedgången 2000–2003, uppgången 2003–2007, nedgången 2007–2008 och uppgången 2009–2010. Sammantaget hade premiepensionsindex vid slutet av 2010 stigit med 1,4 procent per år sedan systemet startades¹⁴. Detta kan jämföras med inkomst/balansindex som stigit med 2,5 procent per år sedan 2000.

¹⁴ Premiepensionsindex mäter hur ett belopp som satts in i systemet vid en viss tidpunkt har förändrats under en viss period (s.k. tidsviktad avkastning). Enskilda pensionssparare har normalt haft en annan genomsnittsavkastning, inte bara beroende på placeringarnas inriktning, utan också beroende på hur stort kapital de individuellt haft placerat vid olika tidpunkter. Denna avkastning kallas internränta eller kapitalviktad avkastning

Avkastningsindex på Stockholmsbörsen steg betydligt mer än premiepensionsindex 2003–2007, och föll därefter kraftigare under 2008. 2009–2010 års återhämtning var också betydligt kraftigare på Stockholmsbörsen än i premiepensionsindex. Skillnaden i förloppen beror till stor del på att premiepensionsspararna till övervägande del har placerat i utländska aktier. Till detta kommer att en viss del av placeringarna gjorts i räntefonder med stabil avkastning. Premiepensionssparare med utländska fonder missgynnades något under 2010 av den stärkta kronkursen.

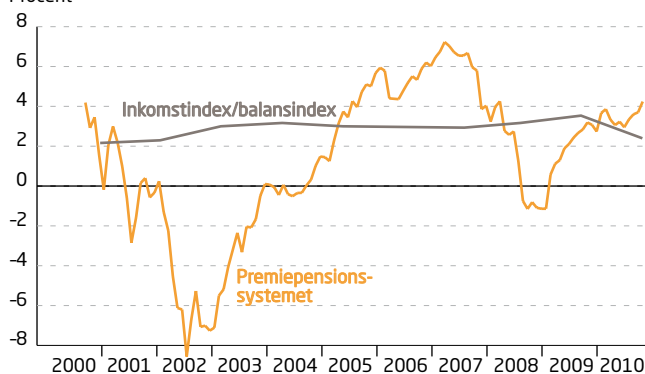
De som har avstått från att välja fonder, och därmed haft sina medel placerade i AP7 Såfa, Statens årskullsförvaltningsalternativ, under sjunde AP-fondens förvaltning, har sedan start uppnått nästan exakt samma avkastning som den genomsnittliga ”aktiva” väljaren.

Värdeförändringarna mätta med internränta

Den typ av värdeförändrings- eller avkastningsmått som redovisats i ovanstående avsnitt kallas ibland ”tidsviktad” avkastning, och tar inte hänsyn till att kapitalets storlek förändras under sparperioden. Vad som alltså visats för premiepensionssystemet är hur värdet av en insatt krona genomsnittligt har förändrats över en viss period. För de individuella spararna i premiepensionssystemet är det viktigt att redovisa ett annat mått, nämligen den interna räntan. Anledningen är att kapitalet på pensionsspararnas konton vuxit kraftigt sedan starten, som följd av att systemet är under uppbyggnad. Vid slutet av år 2007 fanns sex gånger så stort kapital i fonderna som vid slutet av 2000. Det var alltså ett betydligt större belopp som exempelvis kunde åtnjuta 2005 års mycket höga avkastning än det belopp som drabbades av 2002 års lika kraftigt negativa avkastning. Internräntan, eller den ”kapitalviktade” avkastningen, tar hänsyn till detta genom att ge 2005 en större vikt än 2002. I Pensionsmyndighetens internränteberäkningar tas dessutom hänsyn till andra faktorer, såsom förvaltningsavgifter, rabatter och arvsvinster.

Genomsnittlig internränta per år för alla premiepensionssparare fram till olika tidpunkter under åren 2000–2010

Procent



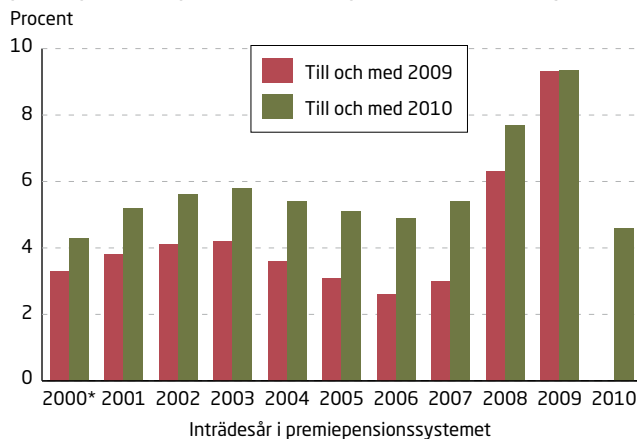
Varje punkt på kurvan visar den genomsnittliga årliga internräntan (tidigast från 1995) fram till tidpunkten i fråga.

I diagrammet ovan redovisas utvecklingen av internräntan i premiepensionssystemet tillsammans med en parallellberäkning av den internränta pensionsspararna skulle ha uppnått om avgifterna till premiepensionen hade haft samma avkastning som tillväxten i inkomst/balansindex. Internräntan fram till slutet av 2010 skulle med denna avkastning ha uppgått till 2,2 procent per år. Detta kan jämföras med den faktiskt uppnådda internräntan i premiepensionen, 4,2 procent fram till slutet av 2010. Av

diagrammet kan utläsas att motsvarande beräkning fram till och med 2008 blev minus 0,8 procent i premiepensionssystemet och plus 3,5 procent med inkomstindex. Observera att kurvan inte visar inkomstpensions-spararnas faktiska internränta, eftersom inkomstpensionens kapitalstruktur är väsentligt annorlunda. Det kan även vara intressant att notera att i de pensionsprognoser som Pensionsmyndigheten ger de försäkrade antas premiepensionen avkasta 3,5 procentenheter mer än inkomstillväxten. Denna marginal har inte nåtts under den i och för sig ganska korta period som hittills kan överblickas.

I nedanstående stapeldiagram redovisas pensionsspararnas genomsnittliga internränta uppdelat på olika inträdesår. Samtliga grupper har i genomsnitt en positiv värdeutveckling på sitt premiepensionssparande. Nivåerna har stigit överlag och en viss utjämning mellan grupperna har skett sedan föregående år. Störst procentuell ökning under 2010 hade de med inträdesår 2006 och 2007.

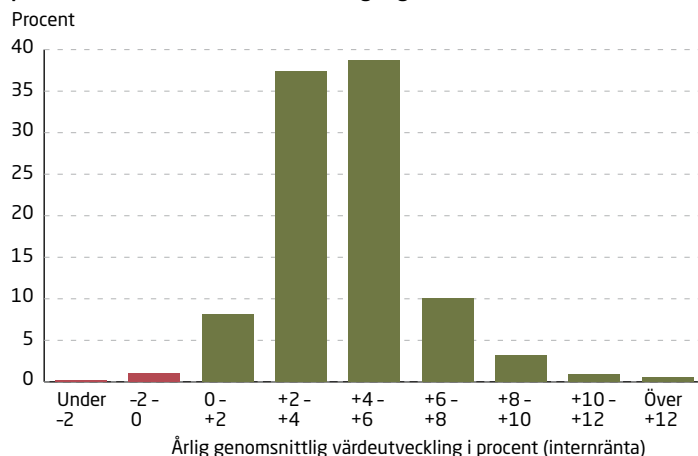
Genomsnittlig internränta per år från spararens inträdesår för premiepensionssparare fördelade på inträdesår i fondsystemet



* Inträdesår 1995-2000. Dessa pensionssparare utgör 67 procent av det totala antalet.

Det kan också vara intressant att se på spridningen i internränta mellan pensionssparare som varit med i systemet lika länge. Bland de pensions-sparare som varit med i premiepensionssystemet sedan starten 1995 hade cirka 99 procent haft en positiv värdeförändring vid slutet av 2010. Fram till utgången av 2010 hade ca 15 procent haft mer än 6 procents positiv värdeförändring på årsbasis. Det kan nämnas att två år tidigare, vid slutet av 2008, hade endast 35 procent haft positiv nominell värdeutveckling. Den ackumulerade värdeförändringen för premiepensionen kan variera kraftigt även under en kort tidsperiod.

Pensionssparare som började betala till premiepensionssystemet 1995, fördelade på nivåer av internränta fram till utgången av 2010

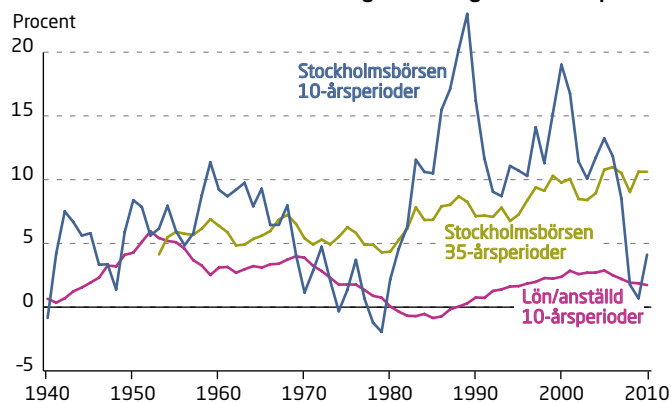


Eftersom uppgifterna avser personer som varit med ända från 1995, är orsaken till den stora spridningen inte att de kommit in vid olika tidpunkter (jfr den tidigare figuren visande fördelningen på inträdesår). Det är i stället valet av fondplaceringar med kraftigt olika avkastningsutfall som är huvudorsak.

Långsiktighetens betydelse

De sidor av pensionssystemet som har att göra med dess värdeförändring kan inte utvärderas utifrån värdeförändringarna under några få år. Betydelsen av långsiktighet underskattas lätt, både under upp- och nedgångstider. Under 92-årsperioden 1918–2010 var den genomsnittliga reala avkastningen på Stockholmsbörsen 7,0 procent per år (nominellt 10,3 procent per år). Detta betyder inte att man med stor säkerhet kan vänta sig en sådan avkastning på 10 års, eller ens 20 eller 30 års sikt. Realavkastningen har under olika 10-årsperioder sedan 1930 varierat kraftigt, från 23 procent per år (1980–1989) ned till negativa tal under vissa andra perioder. Stora förskjutningar mellan näraliggande tioårsgenomsnitt har ofta skett.

Stockholmsbörsens reala avkastning och Sveriges reala lön per anställd

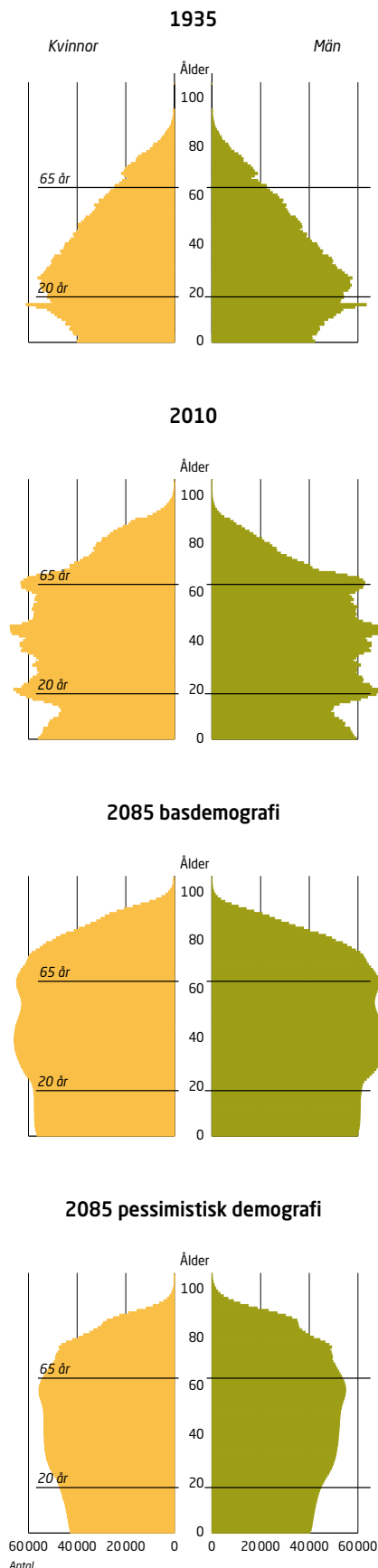


Kurvorna visar för varje år den reala totalavkastningen per år (inkl. utdelningar) sedan 10 respektive 35 år tillbaka i tiden och den procentuella förändringen per år i den reala lönen per anställd sedan 10 år tillbaka i tiden

En slutsats är att ”lång sikt” inte är 5–7 år, eller ens 10 år, som det ibland sägs, utan att man bör när det gäller aktieavkastning tänka sig en betydligt längre period. I pensionssammanhang kan det för yngre personer vara rimligt att ha ett 30–40-årigt perspektiv. Historiskt sett har också den reala värdeutvecklingen under 35-årsperioder varit betydligt stabilare, som framgår av diagrammet.

Först på 35 års sikt är den reala värdeutvecklingen för aktier någorlunda jämförbar i stabilitet med de reala lönernas utveckling på 10 års sikt. Reallöneutvecklingen är den faktor som framför allt är styrande för inkomstpensionernas värdeutveckling. Men den reala lönen per anställd har under perioden 1918–2010 ökat med 2,4 procent per år, således betydligt långsammare än den reala aktieavkastningens 7,0 procent per år. Skillnaden har varit störst under de senaste 2–3 decennierna.

Befolkningen för 75 år sedan, nu och om 75 år i de två demografiska scenarierna



Källa: Statistiska Centralbyrån

Pensionssystemets framtid i tre scenarier

För att belysa hur olika utvecklingsförlopp på mycket lång sikt kan påverka pensionssystemets finansiella ställning och pensionernas storlek presenteras framskrivningar av systemets utveckling på 75 års sikt.

Inkomstpensionssystemets långsiktiga finansiella ställning beskrivs i tre olika utvecklingsförlopp. De tre framskrivningarna benämns basscenario, optimistiskt scenario och pessimistiskt scenario och beräkningsföresättningar är desamma som i tidigare års Orange rapport. Tre huvudsakliga aspekter på den finansiella ställningen tas upp:

- avgiftsnettot
- fondstyrkan
- balanstalet

Avgiftsnettot är skillnaden mellan systemets avgiftsinkomster och pensionsutbetalningarna. Avgiftsnettot uttrycks här i procent av summan av inbetalda avgifter, vilket innebär att volymeffekten av den långsiktiga tillväxten i ekonomin rensas bort. Avgiftsnettot motsvarar (efter avdrag för förvaltningskostnader, m.m.) systemets **primära** finansiella sparande. Det totala finansiella sparandet innefattar därtill AP-fondernas avkastningsnetto, som består av ränteinkomster och aktieutdelningar.

Inkomstpensionssystemets finansiella sparande 2010, miljarder kronor

(1) Avgiftsnetto	-12,7
Avgifter	207,5
Pensioner	220,2
(2) Förvaltningskostnader, m.m., netto	4,7
(3) Primärt finansiellt sparande (1) - (2)	-17,4
(4) Avkastning	
Räntor	11,4
Aktieutdelning	11,0
Finansiellt sparande (3) + (4)	5,0

Det finansiella sparandet bidrar till förändringen i AP-fondernas storlek. Härtill kommer emellertid förändringar i värdepapprens marknadsvärden, vilka ibland är av mycket betydande storlek, uppåt eller nedåt. År 2010 ökade AP-fondernas tillgångar med sammanlagt 68 miljarder kronor, främst beroende på aktiekursernas kraftiga uppgång.

Fondstyrkan är det marknadsvärderade AP-fondskapitalet dividerat med årets pensionsutbetalningar. Fondstyrkan visar hur många års pensionsbetalningar som fonden kan finansiera. År 2010 var fondstyrkan 4,1.

Balanstalet är ett sammanfattande mått på pensionssystemets finansiella ställning. Balanstalet är kvoten mellan systemets totala tillgångar och dess skulder. Tillgångarna utgörs av avgiftstillgången (värdet av systemets rätt att ta ut pensionsavgift) med tillägg av AP-fondernas marknadsvärden. (Se närmare "Så fungerar den allmänna pensionen" och Bilaga B.)

Pensionssystemets framtida finansiella ställning beror på utvecklingen av flera faktorer av demografisk och ekonomisk natur. De tre scenarier som studeras skiljer sig åt i följande avseenden:

- förändring i antalet avgiftsbetalare
- tillväxt i genomsnittsinkomsten
- avkastningen på AP-fonderna

Antalet **avgiftsbetalare** bestäms av antalet personer i förvärsaktiv ålder och andelen av dessa som har förvärsarbete eller annan pensionsgrundande och avgiftsbelagd inkomst. Antalet personer i förvärsaktiv ålder beror främst på nettoinvandringens storlek och – på längre sikt – födelse-talen. I basscenariot och det optimistiska scenariot används här huvudalternativet i SCB:s befolkningsprognos 2009. I det pessimistiska scenariot är utgångspunkten SCB:s låga antaganden om nettoinvandring och födelsetal. I fråga om andelen avgiftsbetalare (i princip lika med arbetskraftsdeltagandet) finns inga betydelsefulla skillnader mellan scenarierna.

Utvecklingen av antalet avgiftsbetalare har stor betydelse för systemets finansiella ställning. Pensionerna och de förvärsarbetandes intjänade pensionsrätter skrivs årligen upp med genomsnittsinkomsten (inkomstindex). Om antalet personer som har inkomst och betalar avgift växer, blir resultatet att avgiftssumman stiger mer än genomsnittsinkomsten och såväl avgiftsnettot, buffertfonden som balanstalet ökar.

Tillväxten i de förvärsaktivitas **genomsnittsinkomst** spelar bara begränsad roll för pensionssystemets finansiella stabilitet. Eftersom pensionerna genom sin anknytning till inkomstindex följer genomsnittsinkomsten medför förändrad genomsnittsinkomst en parallell förändring i avgiftsinflödet och pensionsutbetalningarna och följaktligen – i princip – ingen effekt på avgiftsnettot. Till följd av konstruktionen med tidsförskjutna värden på inkomstförändringarna i inkomstindex uppstår lika fullt vissa skillnader vid ändrad genomsnittsinkomst, vilka även återverkar på balans-talet. Däremot påverkas naturligtvis de framtida pensionernas **nivå**, vid givet avgiftsnetto, i hög grad av den långsiktiga tillväxten i inkomstindex.

Avkastningen på AP-fonderna påverkar AP-fondernas storlek och därmed fondstyrkan och balanstalet. Den negativa effekten på fondstyrkan och balanstalet av en svag utveckling av avgiftsnettot kan kompenseras av hög avkastning på fondkapitalet. I basscenariot används en real avkastning

Basscenariot

Basscenariots demografiska utveckling följer SCB:s senaste befolkningsprognos från 2009. I den antas nativiteten ligga på en nivå på 1,83 barn per kvinna under perioden fram till och med 2025, därefter minskar fruktsamheten något, men aldrig under 1,82 barn per kvinna. År 2009 var medellivslängden för män 79 år och förväntas öka till 84,2 år 2050. För kvinnor förväntas livslängden öka från 83 till 86,5 år under samma tidsperiod. Fram till prognosperiodens slut, 2085, ökar livslängden ytterligare 2 år för både män och kvinnor. De senaste 20 åren har nettoinvandringen uppgått till i genomsnitt 24 400 personer per år. 2006 blev nettoinvandringen på grund av den tillfälliga asyllagen 50 000 personer och även 2007 och 2008 var nettoinvandringen hög och hamnade då på omkring 54 000 personer. Under de första åren i framskrivningen fram till och med 2015 antas en hög årlig nettoinvandring. Efter 2015 sjunker nettoinvandring kontinuerligt till 18 000 per år 2085. Andelen personer 16-64 år som har en årsinkomst över ett (1) inkomstbasbelopp antas på lång sikt ligga på en nivå omkring 88

procent. Den reala tillväxten i snittinkomst antas vara 1,8 procent per år. Buffertfondens reala avkastning har oförändrat antagits vara 3,25 procent per år. Samma avkastning, efter förvaltningskostnader, har antagits för premiepensionsfonderna i beräkningen av den framtida premiepensionen för en nybliven pensionär.

Optimistiskt scenario

De demografiska antagandena är desamma som i basscenariot, endast ekonomiska faktorer skiljer scenarierna åt. Den reala tillväxten i snittinkomst är 2,0 procent efter 2010 och real buffertfondavkastning 5,5 procent. Även premiepensionsavkastningen antas vara 5,5 procent reallt, efter förvaltningskostnader. Ur ett historiskt perspektiv är vare sig tillväxt- eller avkastningsantagandet särskilt högt.

på 3,25 procent, i det optimistiska och pessimistiska scenariot högre respektive lägre avkastning. Av fundamental betydelse både för fondstyrkan och balanstalet är avkastningens höjd i relation till genomsnittsinkomsten. Detta beror på att både pensionsbetalningarna och systemets pensions-skuld växer i takt med genomsnittsinkomsten, samtidigt som AP-fonder-nas marknadsvärden finns med i täljaren i både måttet på fondstyrka och i balanstalet.

Antaganden på lång sikt, sammanfattning

Procentuell tillväxt per år fram till 2085

	Bas	Optimistiskt	Pessimistiskt
Antal avgiftsbetalare	0,1	0,1	-0,2
Real genomsnittsinkomst per person	1,8	2,0	1,0
Kapitalavkastning (AP-fonderna och premiepensionen), reall	3,25	5,5	1,0

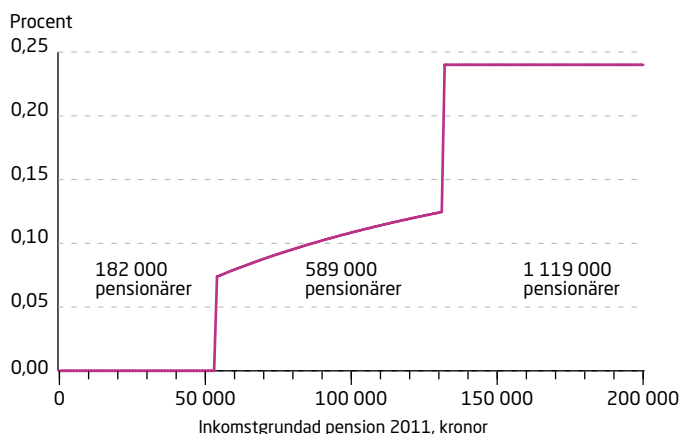
Resultaten av framskrivningarna redovisas som nämnts som beräkningar av avgiftsnetto, buffertfondens storlek och balanstal. Sammanfattningsvis kan sägas att i alla tre scenarierna är avgiftsnettot negativt från 2009 och under ganska många år framöver. Pensionsutbetalningarna beräknas således överstiga avgiftsinkomsterna, men det är endast i det pessimistiska scenariot som detta så småningom leder till att buffertfonden töms. Att

fonden töms beror på att antalet personer i aktiv ålder är lågt och att buffertfondens avkastning är låg i detta scenario.

Pensionssystemets finansiella ställning försämrades 2009 och 2010 – se avsnittet Orange rapport på 7 minuter. Balanseringen aktiverades för första gången 2010. Bala-nstalet för 2012 har beräknats till 1,0024, vilket innebär ett extra påslag på inkomst- och tilläggs-pensionerna med 0,24 procent. Højningen kommer till viss del att reducera eventuell garantipension. Balanseringen kommer att vara aktiverad olika långa tider i de tre scenarierna. I basscenariet beräknas balanstalet ligga omkring 1,0 fram till 2025.

Avslutningsvis i detta avsnitt finns en diskussion om beräkning av pensionsnivåer och ersättningsgrader.

Balanseringens effekt på totala pensionen 2012



Pessimistiskt scenario

Det pessimistiska scenariots antaganden om nativitet och netto-invandring är lägre än i basalternativet. Nativiteten antas till 1,65 barn per kvinna. Nettoinvandringen antas under åren fram till 2015 uppgå till i genomsnitt 17 000 personer per år och för åren därefter till 15 000 per år. Nativiteten och migrationen följer SCB:s låga antaganden i befolkningsprognosen från 2007. Medellivslängden utvecklas som i de två övriga scenarierna. Antagandet om arbets-kraftsdeltagandet är samma som i basscenariot, men den reala tillväxten i snittinkomsten är här 1 procent på sikt. Buffertfondens och premiepensionsfondernas reala avkastning, efter förvaltnings-kostnader, är också 1 procent. Med en avkastning lika med ökningen i snittinkomst bidrar i princip inte buffertfondens avkastning till den långsiktiga finansieringen av pensionerna. Buffertfonden blir demografiskt betingad och för systemets finansiering en neutral förvaring av pensionskapital. Antagandena i det pessimistiska scenariot innebär att avgiftsflödet växer långsamt i förhållande till

den eftersträlvade indexeringen i snittinkomst. Det pessimistiska scenariot beskriver hur pensionerna påverkas av en långvarig svag utveckling.

Framskrivningarnas pensionsnivåer har kompletterats med de ersättningsgrader som finns i varje individs orange kuvert. Dessa ersättningsgrader har beräknats genom att dividera varje individs prognos för pensionen vid 65 års ålder med den egna inkomsten.

Avgiftsnettot

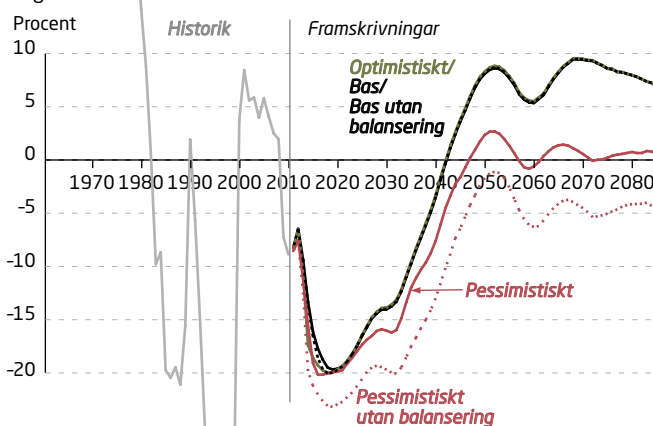
Pensionsutgifternas storlek beror på systemets regler och hur dessa samverkar med demografiska och ekonomiska utvecklingsförlopp. Eftersom årskullarna i befolkningen är olika stora och i viss utsträckning har arbetat olika mycket, kommer systemets avgiftsinkomster och pensionsutgifter att variera över tiden. För att de tre framtidsscenariernas avgiftsnetton, det vill säga influtna avgifter minus pensionsutbetalningar, ska kunna jämföras med varandra har avgiftsnettot dividerats med scenariots influtna avgifter. Därmed elimineras den volymeffekt som de olika tillväxttakterna har på avgiftsnettot uttryckt i kronor.

När ATP-systemet infördes 1960 var avgiftsuttaget större än de inledningsvis blygsamma pensionsutgifterna, i procent av avgifterna var överskottet stort. Avgiftsnettot har varierat kraftigt sedan 1980. Variationerna förklaras främst av regelförändringar, dels i avgiftsprocenten som påverkat inkomsterna, dels i beräkningar av basbeloppet som påverkat utgifterna. En viss del av variationerna i avgiftsnettot förklaras av förändringar i antalet pensionärer och antalet förvärvsarbetande.

Avgiftsnettot blev negativt 2009, och huvudförklaringen till denna utveckling är att 1940-talets stora årskullar nu lämnar arbetskraften och går i pension. Omkring 2020 avtar försvagningen och så småningom minskar avgiftsunderskottet. Efter 2043 är inkomsterna större än utgifterna i basscenariot och i det optimistiska scenariot. I det pessimistiska scenariot är avgiftsnettot dock fortsatt negativt fram till 2046.

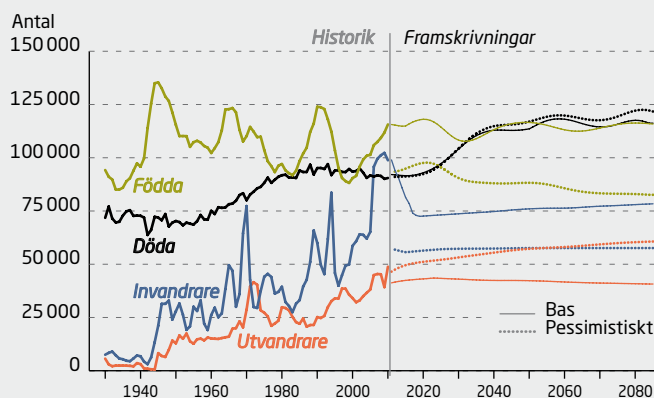
Avgiftsnetto

Influtna avgifter minus pensionsutbetalningar i procent av influtna avgifter

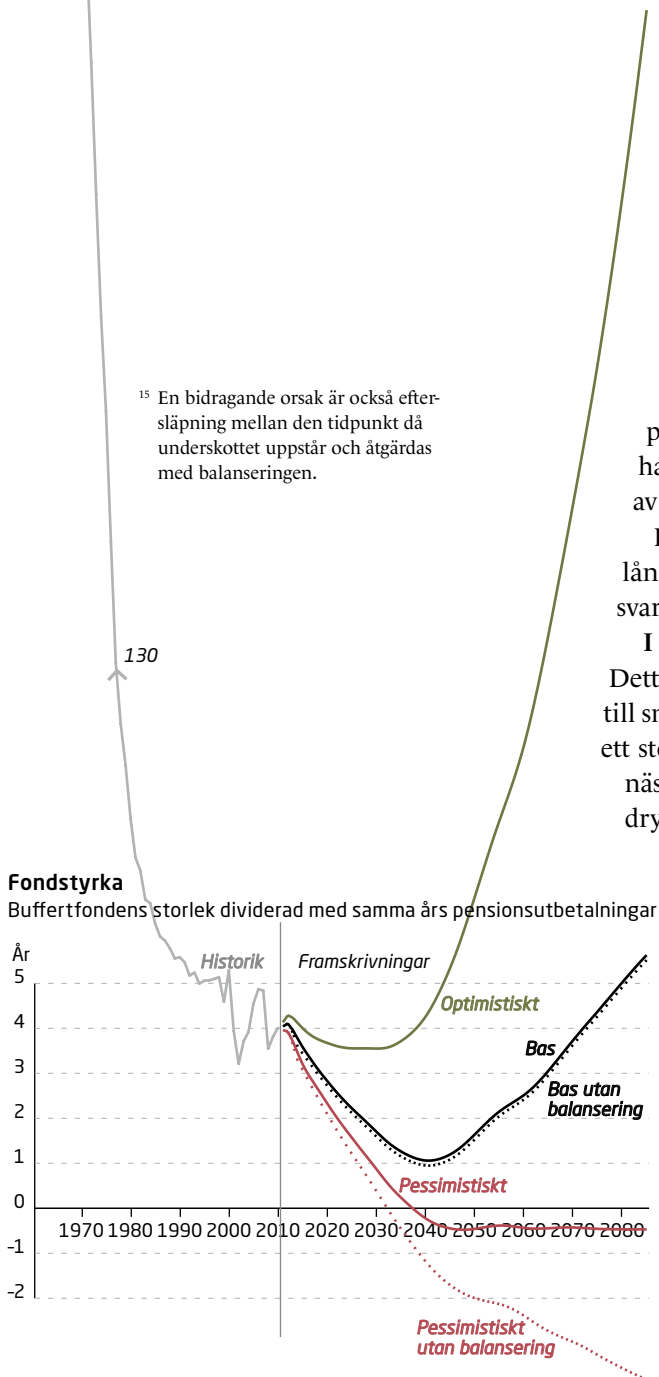


Beskrivning av antagandena i scenarierna

Födda, döda, invandrade och utvandrade, 1935-2010 och antaganden till 2085



Diagrammet visar befolkningsutvecklingen 75 år bakåt i tiden och antagandena 75 år framåt i tiden. De stora födelsekullarna på 1940-, 1960- och 1990-talet framgår tydligt. Antalet döda ökar varje år, inte därför att dödligheten ökar utan för att befolkningen är större. Topparna på invandringen är under 1960-1970-talet då Sverige hade arbetskraftsinvandring framför allt från Finland. Ytterligare en topp inföll i början av 1990-talet då det kom många flyktingar från före detta Jugoslavien. Topparna för invandringen de senaste åren framkommer också tydligt. De demografiska förutsättningarna är desamma i bas- och det optimistiska scenariot.



Buffertfonden

Buffertfondens storlek uttrycks i termer av fondstyrka, det vill säga fondkapitalet vid årets slut dividerat med årets pensionsutbetalningar. Fondstyrkan visar hur många års pensionsutbetalningar som fonden, utan avgiftstillskott eller avkastning, kan finansiera. Att buffertfonden utvecklas olika i de tre framtidsscenarierna beror på skillnaderna i avgiftsnetto och skillnaderna i antagen fondavkastning.

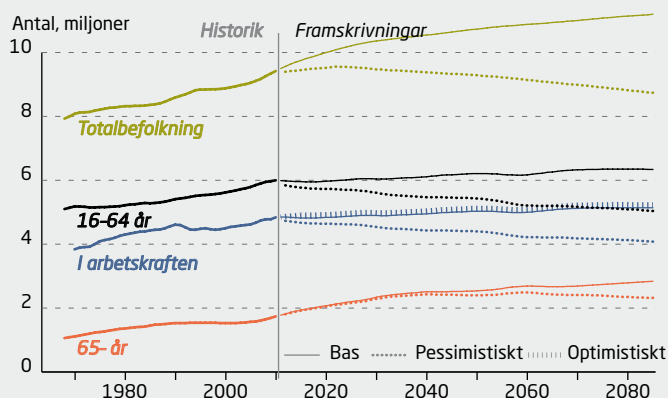
Historiskt är fondstyrkan hög. Vartefter antalet ATP-pensionärer har ökat har fondstyrkan minskat. I genomsnitt har fondstyrkan varit fyra à fem år sedan 1990. Vid utgången av 2010 var fondstyrkan 4,1 år.

I **basscenariot** medför avgiftsunderskottet att fondstyrkan långsamt minskar. Fondstyrkan är som lägst 2041 och motsvarar då knappt 0,95 års utbetalningar.

I **det optimistiska scenariot** växer fondstyrkan kraftigt. Detta förklaras av att fondavkastningen är hög i förhållande till snittinkomstens utveckling, vilket gör att systemet kan klara ett större avgiftsunderskott. År 2050 motsvarar fondens storlek nästan 7 års pensionsutbetalningar och 2060 motsvarar den drygt 10 års pensionsutbetalningar.

I **det pessimistiska scenariot** töms buffertfonden 2038 och är därefter svagt negativ, trots den balansering som sker i systemet. Att den är negativ beror huvudsakligen¹⁵ på att beräkningen av omsättningstiden underförstått innebär ett antagande om att befolkningens mängd är konstant. Vid en trendmässig minskning av befolkningen i yrkesaktiva åldrar innebär detta antagande att omsättningstiden överskattas något. Att balanseringen utformats på ett sätt som inte eliminerar risken för att buffertfonden kan tömmas är ett medvetet val. Denna risk har hanterats genom att fonderna givits en lånerätt. Eventuell upplåning ska ske via Riksgälden.

Befolkningens storlek, m.m.



Antalet personer över 65 år förändras inte nämnvärt mellan scenarierna eftersom antagandena om dödlighet är desamma i alla scenarierna. Antalet personer med inkomst avser dem med inkomst över ett inkomstbasbelopp. De historiska uppgifterna är skattade.

Antagandet om andelen med inkomst är detsamma i både basscenariot och det pessimistiska scenariot. I det optimistiska scenariot är andelen med inkomst högre.

När den antagna befolkningsminskningen upphör styrs buffertfonden mot en fondstyrka som lägst är noll. Under de år fonden är negativ betalas ränta på lånen. I diagrammet har låneräntan, via Riksgälden, antagits vara lika stor som den i scenariot antagna avkastningen, det vill säga 1 procent.

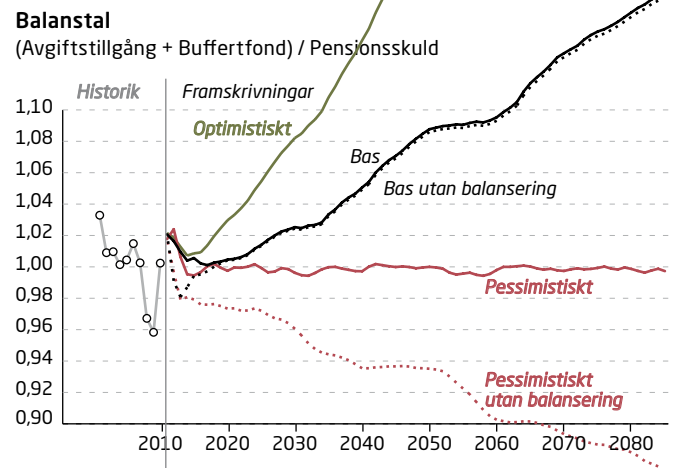
Inkomstpensionens finansiella ställning (balanstalet)

Inkomstpensionens finansiella ställning uttrycks med balanstalet. Då balanstalet faller under ett är skulderna större än tillgångarna och balanseringen aktiveras. Ett balanstal på 2,0, det vill säga tillgångarna är dubbelt så stora som skulderna, innebär i princip att systemet är full-fonderat.

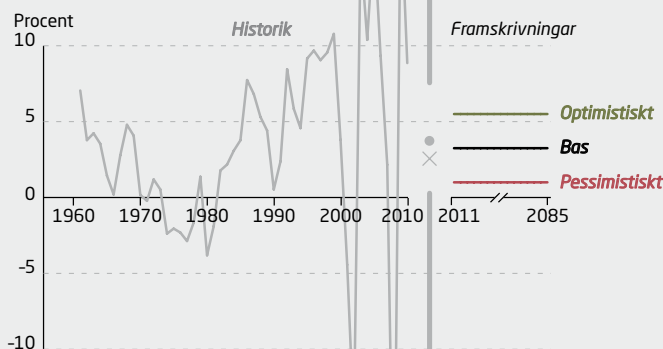
I **basscenariot** varierar balanstalet omkring 1,0 fram till 2020; variationerna är större i början av perioden och avtar successivt. Balanstalet förstärks därefter successivt på grund av demografiska faktorer och att buffertfonden ger bättre avkastning än inkomstindexet. Balanstalet når nivån 1,1 omkring 2063, en nivå som enligt förslaget i Utdelning av överskott i inkomstpensionssystemet (SOU 2004:25) skulle innebära att utdelningsbara överskott föreligger. Några sådana regler har dock inte beslutats av riksdagen.

I **det optimistiska scenariot** stiger balanstalet kontinuerligt. Den höga avkastningen leder till att buffertfonden förstärks. Från och med 2035 överstiger balanstalet 1,1.

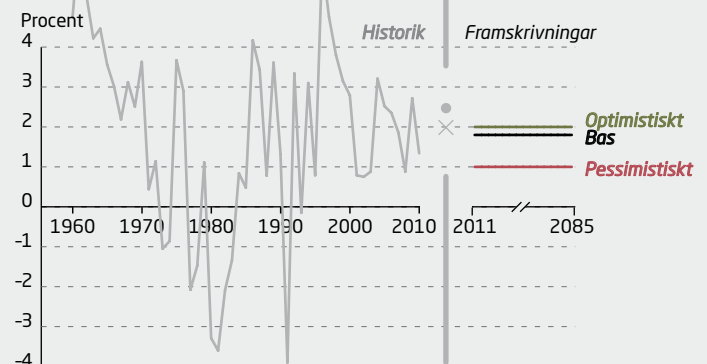
I **det pessimistiska scenariot** förblir systemet i balansering. Detta beror dels på den sämre befolkningsstillväxten, dels på den låga avkastningen av buffertfonden. Balanseringen medför att systemets skuld förräntas i samma takt som systemets tillgångar växer. Balanstalet stabiliseras därför vid nivån 1,0.



Buffertfondens reala avkastning 1960-2010 och antaganden till 2085



Reallönetillväxt 1960-2010 och antaganden till 2085



- Max
- 75:e percentil
- 50:e percentil (median)
- Geometriskt medelvärde
- 25:e percentil
- Min

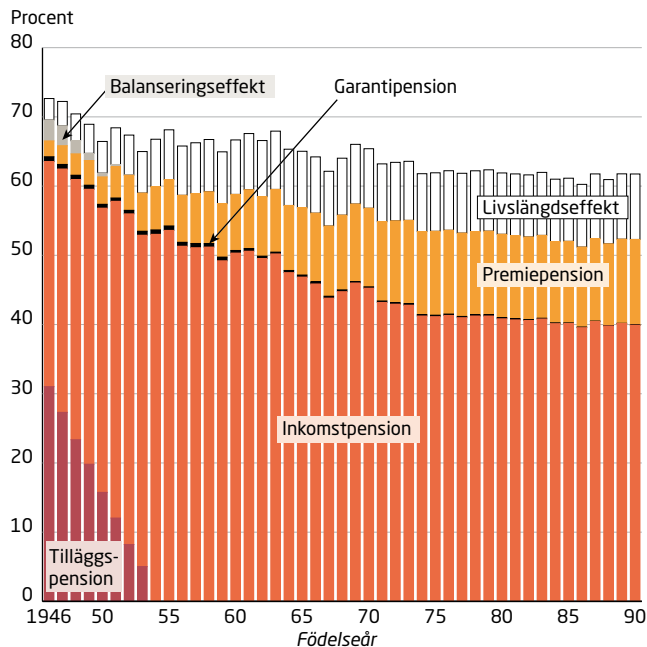
Genomsnittsinkomst och -pension i basscenariot (2010 års priser)

Kronor

Födelse- år	Pension vid 65 år	Genomsnitts- inkomst	Pensionsnivå, procent
1945	12 100	18 400*	66
1965	14 500	25 600	57
1990	20 800	38 800	52

* En genomsnittlig månadslön motsvarande heltidstjänstgöring är cirka 28 000 kronor (Uppgift från lönestrukturst Statistik 2009, SCB, uppskriven med timlönutvecklingen till 2010). Att genomsnittlig inkomst här är lägre än denna siffra beror på att i beräkningen av genomsnittlig inkomst ingår alla personer i åldern 16-64 år – oavsett om de har någon inkomst eller inte det aktuella året. Det enda krav som ställs för att ingå i beräkningarna är att man vid 65 års ålder har haft minst 30 år med pensionsgrundande inkomst. Deltids- och säsongsarbete drar ner både snittinkomsten och pensionen. Att inkomster över tak inte ingår i den genomsnittliga inkomsten minskar denna med cirka 10 procent.

Genomsnittspension vid 65 år i procent av genomsnittsinkomst, basscenario



Pensionsnivåns utveckling för olika årskullar

Pensionsnivån definieras här som genomsnittlig allmän pension vid 65 års ålder i förhållande till genomsnittlig pensionsgrundande inkomst för personer med sådan inkomst i åldrarna 16–64 år. För att denna nivå ska vara konstant krävs bland annat att förhållandet mellan yrkesaktiv tid och tid som pensionär är ungefärligen konstant. Om detta villkor ska uppfyllas samtidigt som medellivslängden ökar måste pensionsåldern förskjutas uppåt i åldrarna, alternativt måste inträdesåldern i yrkesverksamhet sjunka. För att pensionernas värde i förhållande till inkomsterna ska vara konstant krävs dessutom att balanseringen inte är aktiverad.

Scenariernas genomsnittliga pension vid 65 års ålder i procent av genomsnittsinkomsten beskrivs i följande stapeldiagram, ett för varje scenario.

I basscenariot sjunker den genomsnittliga pensionsnivån vid 65-årsåret från 66 procent för årskullen född 1946 till cirka 52 procent för årskullen född 1990. Cirka 9 procent av denna minskning beror på den förväntade ökningen i medellivslängd. Resterande del av minskningen förklaras bland annat av att beräkningarna utförs för personer med 30 eller fler yrkesverksamma år i Sverige. ATP-systemet är i förhållande till det nya systemet särskilt generöst mot personer som arbetat endast 30 år. Om förvärvslivet förlängs så att livslängdsökningens effekt på pensionsnivån neutraliseras, stabiliseras pensionsnivån på drygt 60 procent av snittinkomsten. Ett förlängt arbetsliv ger också högre pension från den pensionsrätt som tjänas in under dessa extra år. Av den totala livslängdsökningen behöver därför cirka 67 procent läggas till arbetslivet medan 33 procent kan läggas till åren som pensionär med bibehållen pensionsnivå.

Övriga beräkningsförutsättningar

Scenariernas antaganden gäller från och med 2013. För åren 2011 och 2012 gäller Konjunkturinstitutets prognos i december 2010. För fondavkastningen gäller dock scenariernas antaganden från och med 1 januari 2011.

Garantipensionen är prisindexerad, vilket innebär att de med lägst pensioner får allt lägre pension i förhållande till snittinkomsten och att skatteinnehållet i pensionsavgiften för låginkomsttagare minskar. Effekten över 75-årsperioden är mycket kraftig. Med 1,8 procent årlig ökning i snittinkomsten är snittinkomsten 2085 nästan fyra gånger så stor som 2010. Mot slutet av beräkningsperioden är därför garantipensionen av helt marginell omfattning.

I och med att pensionsskulden indexeras med utgångspunkt från snittinkomstens tillväxt kan det förefalla onödigt att variera tillväxten i snittinkomst i scenarierna. Inkomstpensionssystemet är utformat för att anpassa pensionernas värde i förhållande till utvecklingen i snittinkomst. Eftersom intjänade pensionspoäng

indexeras med prisutvecklingen är dock inkomstpensionssystemet inledningsvis inte stabilt i förhållande till tillväxten i snittinkomst. Vidare har förhållandet mellan ökningen i snittinkomst och buffertfondavkastningen betydelse för inkomstpensionens finansiella utveckling. Avkastningens förhållande till tillväxten i snittinkomst har via premiepensionen också en betydelse för pensionsnivån. Buffertfonden bidrar i de tre scenarierna olika mycket till inkomstpensionens finansiering. I basscenariot överstiger buffertfondens avkastning tillväxten i snittinkomst med 1,45 procent (3,25-1,8). I det optimistiska scenariot överstiger avkastningen tillväxten i snittinkomst med 3,5 procent. I det pessimistiska scenariot är avkastningen lika med ökningen i snittinkomst.

Den förlängda livslängdens påverkan på den pensionsålder som krävs för att behålla samma pensionsnivå som äldre årskullar, beskrivs i tabellen på sidan 30.

Förhållandet mellan premiepensionssystemets avkastning och tillväxten i snittinkomst påverkar premiepensionens relativa storlek. Ju större den positiva skillnaden är mellan avkastningen och tillväxten desto större andel kommer premiepensionen att utgöra. I basscenariot överstiger premiepensionssystemets avkastning på 3,25 procent den antagna tillväxten i snittinkomst som är 1,8 procent. Det leder till att premiepensionens andel av den allmänna pensionen blir större än vad som motsvaras av dess avgifter.¹⁶ För de yngsta årskullarna uppgår premiepensionen till cirka 12 procent av snittinkomsten och inkomstpensionen till omkring 41 procent.

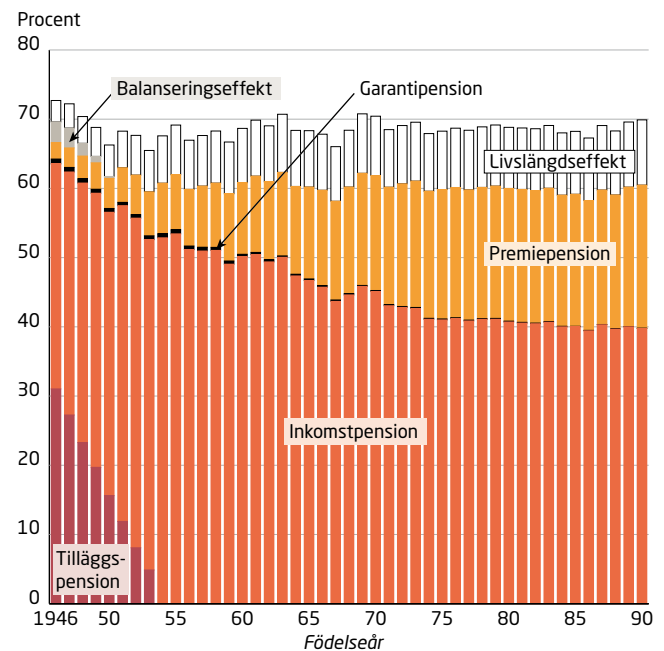
Garantipensionen för dem som arbetat 30 år eller mer har redan från början endast marginell betydelse i basscenariot. Eftersom garantipensionen antagits vara konstant i fasta priser minskar dess betydelse i princip varje år i takt med att inkomsterna växer. Balanseringen medför dock periodiska avsteg från denna tendens.

En årskulls pensionsnivå i förhållande till genomsnittsinkomsten vid 65 år påverkas av om balanseringen är aktiverad. Balanseringsperioden som inleds 2010 påverkar därmed pensionsnivåerna vid 65 år, särskilt för årskullarna födda 1946–1949. Deras pensionsnivåer vid 65 år kommer att vara som mest 3 procent lägre i förhållande till genomsnittsinkomsten. Balanseringens negativa påverkan på den nybeviljade pensionen avtar därefter successivt och har helt upphört för dem som går i pension efter 2018.

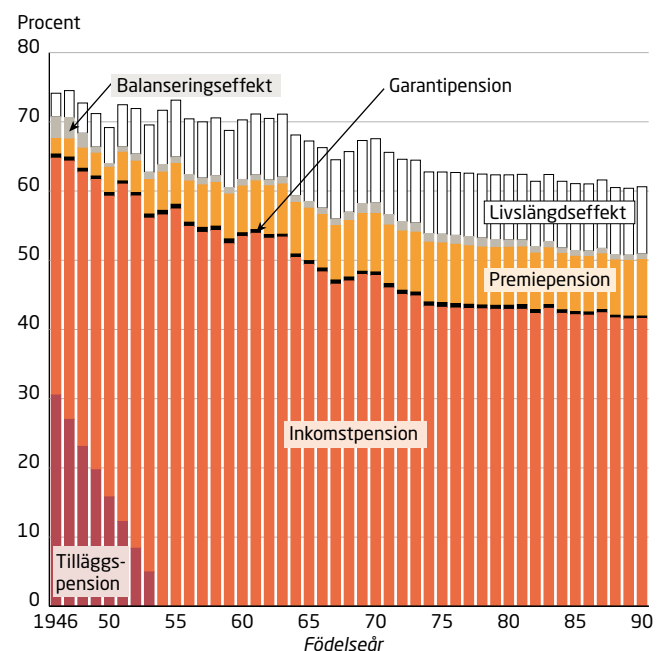
I de optimistiska och pessimistiska scenarierna är tillväxten i genomsnittsinkomsten högre respektive lägre än i basscenariot. När balanseringen inte är aktiverad förräntas (indexeras) inkomstpensionen med tillväxten i snittinkomsten och växer således i samma takt som denna. Förhållandet mellan pension och snittinkomst påverkas då inte av tillväxten, och pensionen i procent av inkomsten förblir oförändrad. Däremot blir naturligtvis inkomstpensionen lägre uttryckt i kronor vid lägre tillväxt respektive högre vid högre tillväxt.

¹⁶ Ett annat skäl till att den nybeviljade premiepensionen är förhållandevis större är att den tillgodoräknade räntan i delningstalet är högre för premiepensionen än för inkomstpensionen, se avsnittet Så fungerar den allmänna pensionen och bilaga A.

Genomsnittspension vid 65 år i procent av genomsnittsinkomst, optimistiskt scenario



Genomsnittspension vid 65 år i procent av genomsnittsinkomst, pessimistiskt scenario



Livslängdseffekt och behövlig pensionsålder

I tabellen jämförs effekten av en förväntad fortsatt ökning av medellivslängden jämfört med de födda 1930, som var 65 år vid tidpunkten för beslutet om principerna för reformeringen av pensionssystemet. SCB antar att medellivslängden fortsätter att öka ganska kraftigt framöver. Detta medför att den förväntade genomsnittliga återstående livslängden vid 65 års ålder ökar från 17 år och 5 månader för personer födda 1930¹⁷ till 22 år och 2 månader för personer födda 1990. Detta motsvarar en ökning av den förväntade medellivslängden med 4 år och 9 månader för årskull 1990 relativt för dem födda 1930. Om de som är födda 1990 ska ha samma månatliga pensionsnivå som de födda 1930 måste en del av denna förväntade förlängning av återstående livslängd vid 65 år bestå av ytterligare arbete. För årskullen född 1990 måste arbetslivet förlängas med 3 år och 3 månader för att denna årskull ska få samma pensionsersättningsnivå som de födda 1930. Samtidigt kommer de födda 1990 att trots den högre pensionsåldern kunna se fram emot att vara pensionärer 1 år och 11 månader längre än de födda 1930.

En av de första årskullarna som hade 65 år som pensionsålder var de som är födda 1911. De fyllde 65 år 1976, det år den allmänna pensionsåldern sänktes från 67 till 65 år. De hade då en förväntad tid som pensionär på ungefär 16 år, det vill säga cirka 1 år och 6 månader kortare tid än årskullen födda 1930.

Medellivslängden och pensionsåldern*

Årskull född år	...fyller 65 år	Förväntad livslängd vid 65	Behövlig pensionsålder	Tid som pensionär**	... jämfört med årskull 1930
1930	1995	82 år 5 mån	65 år	17 år 5 mån	0
1940	2005	83 år 7 mån	65 år 9 mån	18 år	+6 mån
1945	2010	84 år 3 mån	66 år 3 mån	18 år 3 mån	+9 mån
1950	2015	84 år 9 mån	66 år 7 mån	18 år 5 mån	+1 år
1955	2020	85 år 2 mån	66 år 11 mån	18 år 7 mån	+1 år 1 mån
1960	2025	85 år 7 mån	67 år 2 mån	18 år 10 mån	+1 år 4 mån
1965	2030	86 år	67 år 5 mån	18 år 11 mån	+1 år 6 mån
1970	2035	86 år 3 mån	67 år 8 mån	19 år	+1 år 6 mån
1975	2040	86 år 7 mån	67 år 10 mån	19 år 2 mån	+1 år 9 mån
1980	2045	86 år 10 mån	68 år	19 år 3 mån	+1 år 9 mån
1985	2050	87 år	68 år 2 mån	19 år 4 mån	+1 år 11 mån
1990	2055	87 år 3 mån	68 år 4 mån	19 år 4 mån	+1 år 11 mån

* Beräkningarna visar behövlig pensionsålder om det nya systemets regler skulle gälla fullt ut. Därmed överskattas behövlig pensionsålder för årskullarna födda 1940-1950.

** Tiden som pensionär är beräknad som återstående förväntade livslängd vid behövlig pensionsålder.

Något om pensionsnivå och ersättningsgrad

Det finns många metoder att beräkna ersättningsnivån i en pensionsordning. Den inkomst som den beräknade pensionen jämförs med kan definieras på olika sätt och det finns många möjliga urval av individer att göra beräkningar för.

Vilken inkomst som den beräknade pensionen är lämplig att jämföras med är beroende av vilken inkomstprofil som använts vid beräkningen. Används en rak inkomstprofil¹⁸ är det naturligt att jämföra pensionens storlek med den inkomst som personen hade året före pensioneringen.

Om en konkav inkomstprofil¹⁹ används vid beräkningen blir frågan om vilken inkomst pensionen bör jämföras med svårare. Beräknas ersättningsgraden genom att jämföra pensionen med det sista årets inkomster finns en risk för att en sådan beräkning ger en ersättningsgrad som kan anses vara missvisande hög. Ett sätt att hantera problemet är att jämföra pensionen med den genomsnittliga inkomsten ett antal år före pensioneringen. Vanligt är då att använda genomsnittsinkomsten i åldrarna 60–64 år.

Vid beräkningarna av pensionsnivån i det här kapitlet har frågan om vilken inkomst som 65-årspensionen ska jämföras med hanterats annorlunda. Här jämförs pensionen med genomsnittsinkomsten för alla personer i beräkningen som är 16–64 år. Ett skäl till detta är att det minskar pensionsnivåns känslighet för antaganden om inkomstprofilens utseende. Den valda jämförelseinkomsten har däremot den uppenbara bristen att den pensionsnivå som beräknas i princip inte säger någonting om den inkomstförändring som kan förväntas vid övergången till pension. Här används därför begreppet pensionsnivå för att peka på att det som beskrivs inte är ersättningsgrader.

Att måttet pensionsnivå i princip inte ger information om inkomstförändringen vid övergång till pension hindrar inte att det i praktiken ändå ger sådan information. Det beror på att genomsnittlig pensionsgrundande inkomst (PGI) för personer 16–64 år mycket nära överensstämmer med genomsnittlig PGI för personer 60–64 år. Det spelar ingen större roll för resultatet vilken definition som används. Således ligger den pensionsnivå som beräknats här nära den ersättningsgrad som skulle ha blivit resultatet om den genomsnittliga inkomsten varje person hade vid åldern 60–64 år använts som jämförelseinkomst.

I redovisningen av pensionsnivåerna exkluderas de personer som vid 65 års ålder har färre än 30 år med en inkomst om minst ett inkomstbasbelopp vid beräkningen av genomsnittspension och genomsnittsinkomst. Detta för att pensionsnivån ska spegla förhållandena för dem som tillbringar större delen av sitt yrkesverksamma liv i denna pensionsordning.

Ytterligare en fråga att ta ställning till är om inkomster som inte är försäkrade i det allmänna pensionssystemet ska vara med i beräkningen av jämförelseinkomsten eller inte. Här har vi valt att bara ha med de inkomster som är försäkrade i det allmänna pensionssystemet. Av alla pensionsgrundande inkomster i Sverige ligger cirka 10 procent över inkomsttakets om 8,07 inkomstbasbelopp. Lägg inkomster över inkomsttaket till jämförelseinkomsten bestämd som genomsnittlig PGI för personer med PGI i åldrarna 16–64 år, ökar denna med 10 procent. Det sänker pensionsnivån med cirka 9 procent.

Här jämförs bruttopensioner med bruttoinkomster. År 2007 infördes skattereduktion för förvärvsarbete, vilket innebär att det inte längre är samma skatt på pension och den större delen av de inkomster som ingår i

¹⁸ Med rak inkomstprofil menas att inkomsten för alla åldrar i arbetskraften växer i takt med den allmänna inkomstutvecklingen fram till pensionsåldern. En rak profil innebär att alla personer varje år antas ha en och samma inkomstutveckling fram till pensionen.

¹⁹ Med en konkav inkomstprofil kommer varje åldersgrupp få en åldersspecifik inkomstutveckling varje år fram till pension. I normalfallet ökar inkomsterna snabbare i början av arbetslivet och inkomsterna sjunker från omkring 57 års ålder. En förklaring till minskningen är att i dessa åldrar minskar årsarbetstiden, vilket kan ses som en förberedelse för övergången till pension.

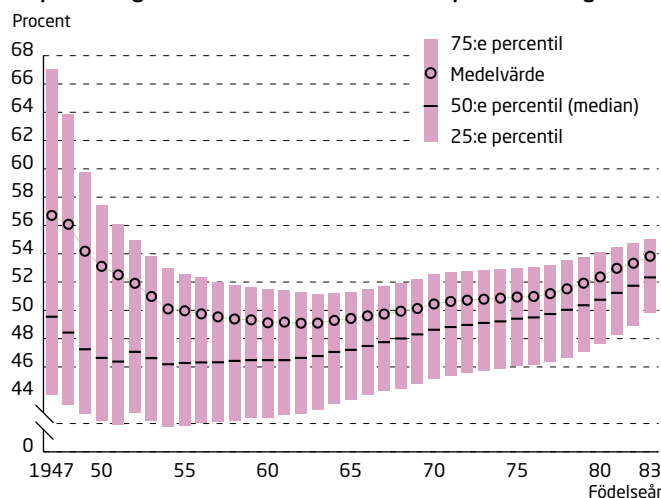
pensionsgrundande inkomster. År 2008, 2009 och 2010 infördes förstärkta jobbskatteavdrag. En skattelättnad i form av förhöjt grundavdrag infördes 2009 för pensionärer. År 2010 sänktes skatten ytterligare för pensionärer. I de pensionsgrundande inkomsterna under inkomsttaket är cirka 94 procent inkomster av förvärvsarbete. Införandet av skatteavdragen medför att pensionsnivån sjunker med cirka 2,7 procent, om skillnaden i beskattning mellan olika inkomsttyper beaktas.

I det orange kuvertet görs varje år pensionsprognoser för varje försäkrad med utgångspunkt från individens faktiskt intjänade pensionsrätt. När kuvertet skickas i februari/mars finns inkomstuppgifter fram till och med kalenderåret två år före det år kuvertet skickas. 2011 års kuvert utgick således från alla inkomster varje individ intjänat till och med 2009. I prognosen tas hänsyn till balanseringen 2011, men inte till balanseringen för kommande år. Prognosen beräknas med 0 procents tillväxt för kommande år.

Ersättningsgrad har beräknats utifrån dessa prognoser genom att varje individs pensionsprognos vid 65 års ålder i alternativet med 0 procent tillväxt, exklusive eventuell garantipension, divideras med samma individs pensionsgrundande inkomst år 2009²⁰. Ett genomsnitt för varje årskull mellan födelseår 1947 och 1983 har därefter beräknats genom att summera alla ersättningsgrader och dividera med antalet individer i årskullen.

²⁰ För personer som inte hade någon inkomst detta år kan inte någon ersättningsgrad beräknas och de har uteslutits från beräkningen. Personer med ersättningsgrad större än 150 procent har också uteslutits ur beräkningen. Detta för att så höga kompensationsgrader oftast beror på så låg inkomst att den vanligen är tillfällig.

Orange kuvertets ersättningsgrader - allmän pension vid 65 år i procent av pensionsgrundande slutinkomst. Garantipensionen ingår inte



Källa: 4 021 492 individuella prognoser i orange kuvertet 2011

Både antagandena bakom denna beräkning och metoden som använts skiljer sig på väsentliga punkter från den som används i beräkningen av pensionsnivåerna i tabellen på sidan 28 samt i de tre stapeldiagrammen. I beräkningen av pensionsnivå är jämförelseinkomsten snittinkomsten under intjänandetaket för personer i ålder 16–64 år respektive år. I diagrammet ovan är jämförelseinkomsten inkomsten under intjänandetaket 2009 för respektive individ – vilket motsvarar prognostiserad slutinkomst eftersom ingen reallönetillväxt antas. För unga individer, med få intjänandeår innebär detta att ersättningsgraden beräknats med en nära nog rak löneprofil. För personer som är relativt nära pensionsåldern beräknas pensionen med de faktiska inkomster personerna haft – vilket i genomsnitt innebär en konkav profil.

De höga ersättningsgraderna för de äldsta årskullarna förklaras delvis av att deras egna inkomster, som här används som jämförelseinkomst, har börjat sjunka. Det ger högre ersättningsgrad med den metod som här används. En ytterligare förklaring är att årskullarna födda 1951–1953 får 15, 10 respektive 5 procent av sin pension beräknad med de i genomsnitt mer förmånliga ATP-reglerna. Att spridningen i ersättningsgrad minskar för varje yngre årskull förklaras av att beräkningen blir mer fiktiv och rak för varje yngre årskull. Den svaga ökningen av ersättningsgraderna från och med årskullarna födda vid mitten på 1950-talet förklaras av att premiepensionen har större betydelse för dessa årskullar. Den antagna överavkastningen om 3,5 procent och att livslängden antas öka i lägre takt gör att ersättningsgraden (medianen) vänder svagt uppåt från årskull 1955.

Garantipension och dess omfattning

Garantipensionen och inkomstpensionen fungerar delvis som kommunicerande kärl på fler sätt än via balanseringen. För en ogift person är garantipensionen bortreducerad vid en inkomstpension på 130 000 kronor. Garantipensionens betydelse minskar med antalet år med förvärvsarbete. Detta visas i några räkneexempel.

För en man född 1980, med en genomsnittlig förvärvsinkomst²¹ för män och noll procents reallönetillväxt, krävs det 37 arbetade år för att få en inkomstpension som är tillräckligt hög så att garantipensionen är bortreducerad. En kvinna född samma år, med en genomsnittlig förvärvsinkomst för kvinnor och noll procents reallönetillväxt, har först efter 40 år arbetat ihop en lika hög inkomstpension.

Med basscenariots reallönetillväxt på 1,8 procent per år sjunker antalet år som krävs för att komma över garantipensionsgränsen. För ogifta födda 1980 krävs det 20 år för män och 24 år för kvinnor. Under de senaste 15 åren har reallönetillväxten i snitt per år varit drygt 2 procent.

²¹ Detta motsvarar ungefär 352 000 kronor för män och 292 000 kronor för kvinnor i åldersintervallet 25–34 år. Uppgift från HEK 2008, SCB, för heltidsanställda uppskriven med timlön-utvecklingen till 2010.

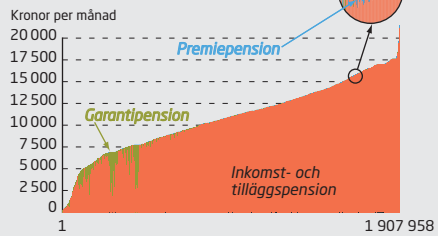
Pensionsskuld till aktiva

Inkomstpensionsskulden till aktiva utgörs av summan av respektive årskulls pensionsbehållningar den 31 december 2010 med tillägg för en uppskattning av summan av pensionsrätter för 2010. För mer information se not 14 tabell A samt bilaga B avsnitt 4.

Tilläggspensionsskulden till aktiva beräknas i Pensionsmyndighetens pensionsmodell. En beräkning görs av varje årskulls tilläggspension det år de fyller 65 år. Det beräknade årsbeloppet multipliceras med respektive årskulls ekonomiska delningstal och nuvärdesberäknas. För mer information se not 14 tabell B samt bilaga B avsnitt 4.

Premiepensionsskulden till aktiva utgörs av summan av respektive årskulls fondtillgångar den 31 december 2010.

Utbetald pension



I diagrammet är utbetalningarna av den allmänna pensionen i december månad 2010 för samtliga pensionärer födda 1945 eller tidigare sorterade i stigande storleksordning (1 907 958 stycken).

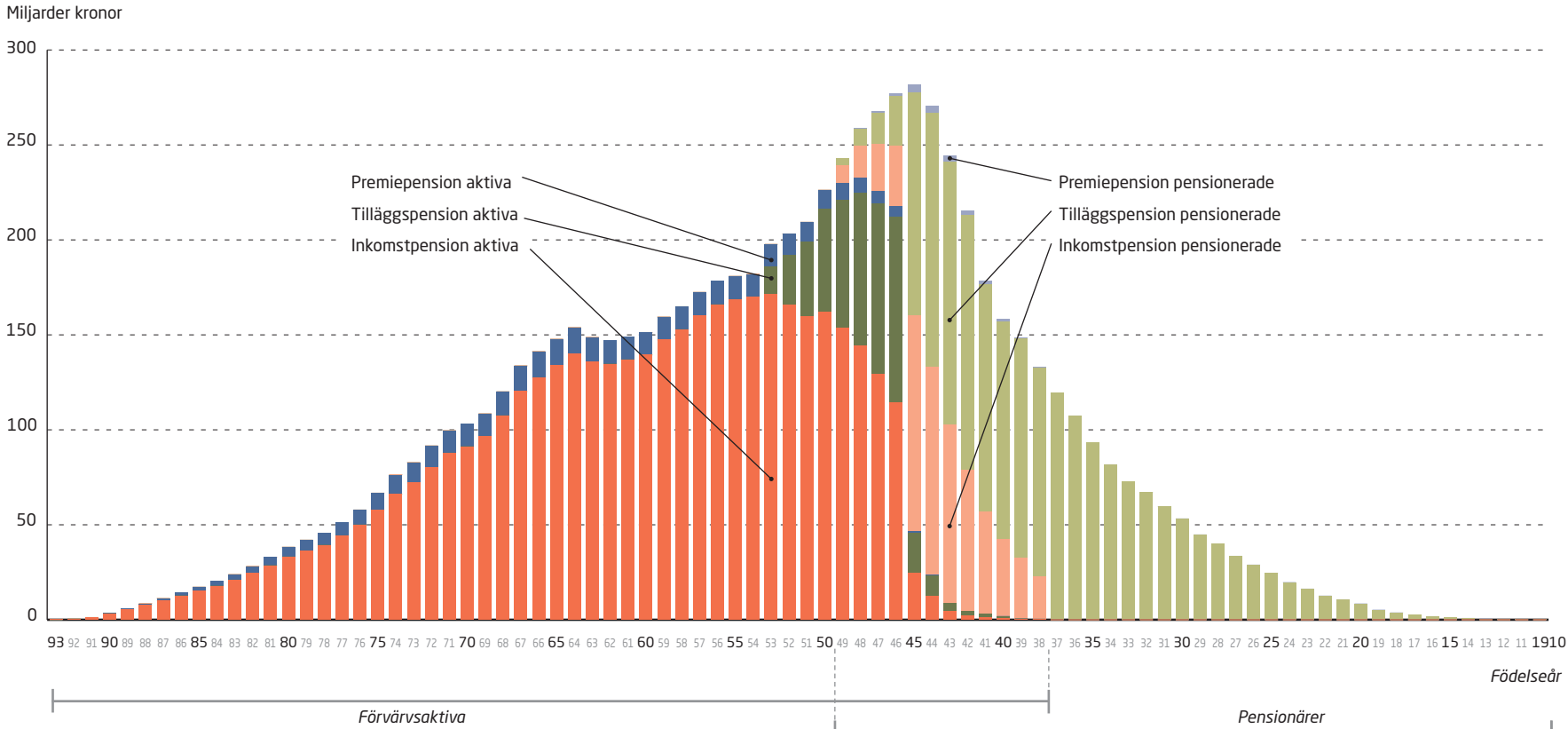
Av pensionärerna har omkring 40 procent någon garantipension. Totalt stod garantipensionen för omkring 7 procent av pensionsutbetalningarna till samtliga pensionärer.

Intjänande av pensionsrätt

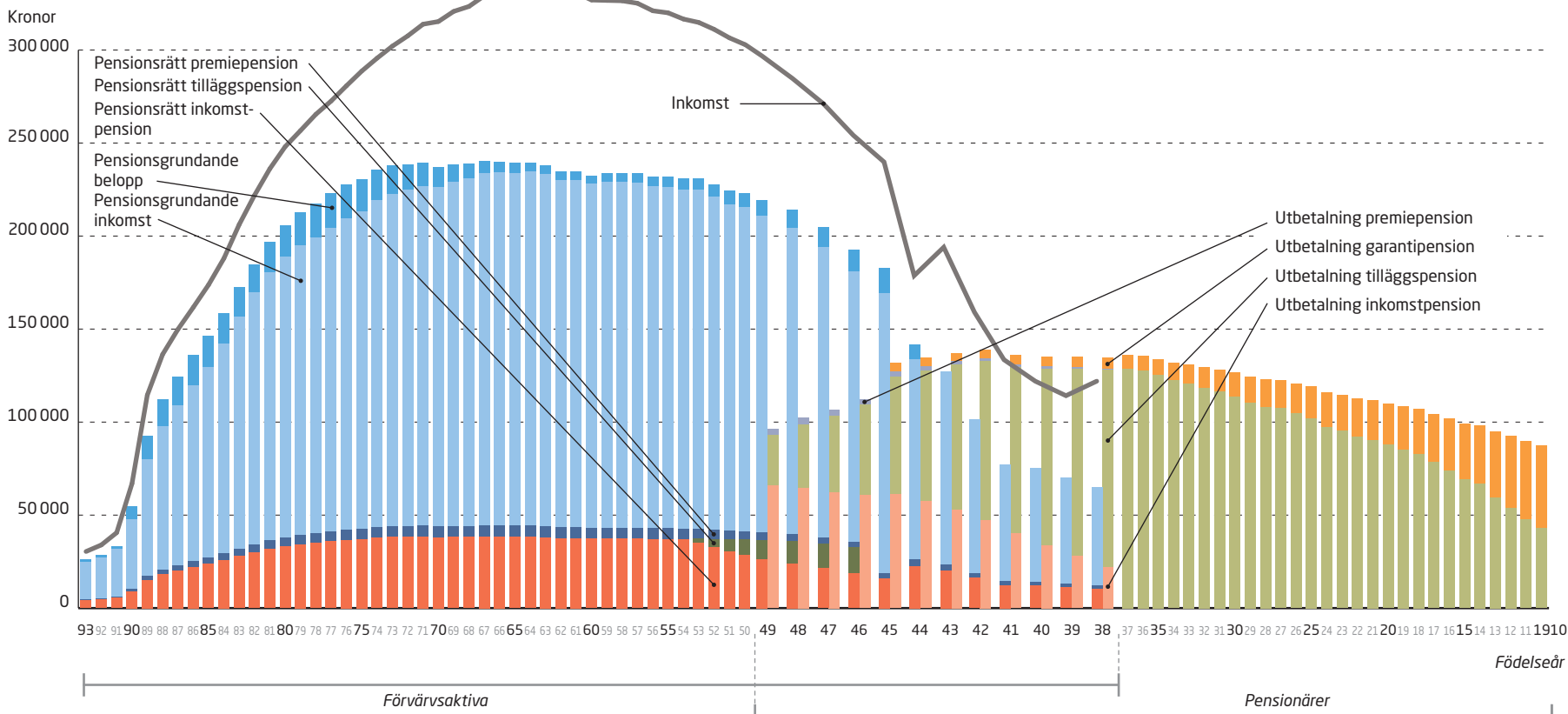
Uppgifter om inkomst och pensionsrätter är hämtade ur Försäkringskassans intjänanderegister och avser genomsnittsbelopp för samtliga försäkrade med positivt intjänande under 2009. För summa intjänad pensionsrätt under 2009, se resultat- och balansräkning för inkomst- respektive premiepension.

Med inkomst avses inkomst av anställning och annat förvärsarbete samt transfereeringar. Inkomsten visas före avdrag för allmän pensionsavgift och för personer med en inkomst över inkomstgolvet (42,3 procent av prisbasbeloppet).

Total pensionsskuld per 31 december 2010



Genomsnittligt intjänande av pensionsrätt och utbetald pension

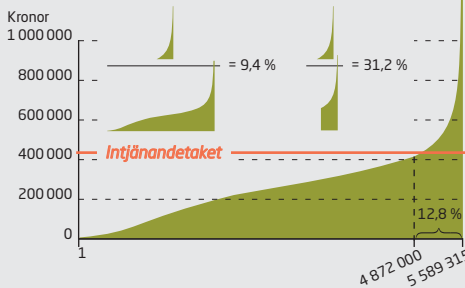


Pensionsskuld till pensionerade

Pensionsskulden till pensionerade avseende tilläggspension och inkomstpension beräknas på samma sätt. Summan av respektive årskulls pensionsutbetalningar i december 2010 multipliceras med tolv och detta årsbelopp multipliceras med ett treårssnitt av det ekonomiska delningstalet. För mer information se not 14 tabell C samt bilaga B avsnitt 4.

Premiepensionsskulden till pensionerade är skattad utifrån summan av respektive årskulls premiepensionsutbetalningar i december 2010 multiplicerade med tolv och med delningstal för premiepension.

Förvärsinkomster



Förvärsinkomster upp till intjänandetaket 8,07 inkomstbasbelopp ligger till grund för den allmänna pensionen. I diagrammet är förvärsinkomster 2009 ställda i storleksordning.

Utbetald pension

Uppgifter om utbetald pension är hämtade från Försäkringskassans utbetalningsregister och avser genomsnittsbelopp för samtliga pensionärer som fått en utbetalad pension under 2010. För summa utbetald inkomst- och premiepension se not 2.

Pensionsskuld till aktiva i åldern 17-64 år



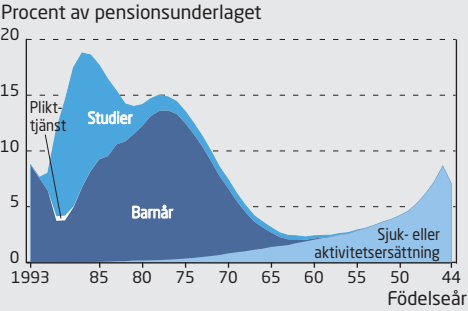
Den röda kurvan representerar medianen. Medianen är det mittersta värdet av de värden som lagts i ordning från det lägsta till det högsta. Dvs. 50 procent av befolkningen har ett värde över medianen och 50 procent av befolkningen har ett värde lägre en medianvärdet.

Övriga två kurvor markerar värdena för 25:e respektive 75:e percentilen. Dvs. den översta kurvan visar det värde på pensionstillgången* som 25 procent av de försäkrade överskrider och den understa kurvan visar det värde på pensionstillgången som 25 procent av de försäkrade underskrider. Mellan de två kurvorna (25 resp. 75:e percentien) finns hälften av tillgångarna.

Medianvärdet på pensionstillgången för en kvinnlig intjänare på 40 år är cirka 680 000 kronor. För de kvinnor som var 40 år 2010 hade drygt 25 procent en pensionstillgång som översteg 791 000 kronor och 25 procent en tillgång som understeg omkring 490 000 kronor.

* Individens pensionsbehållning är lika med systemets pensionsskuld.

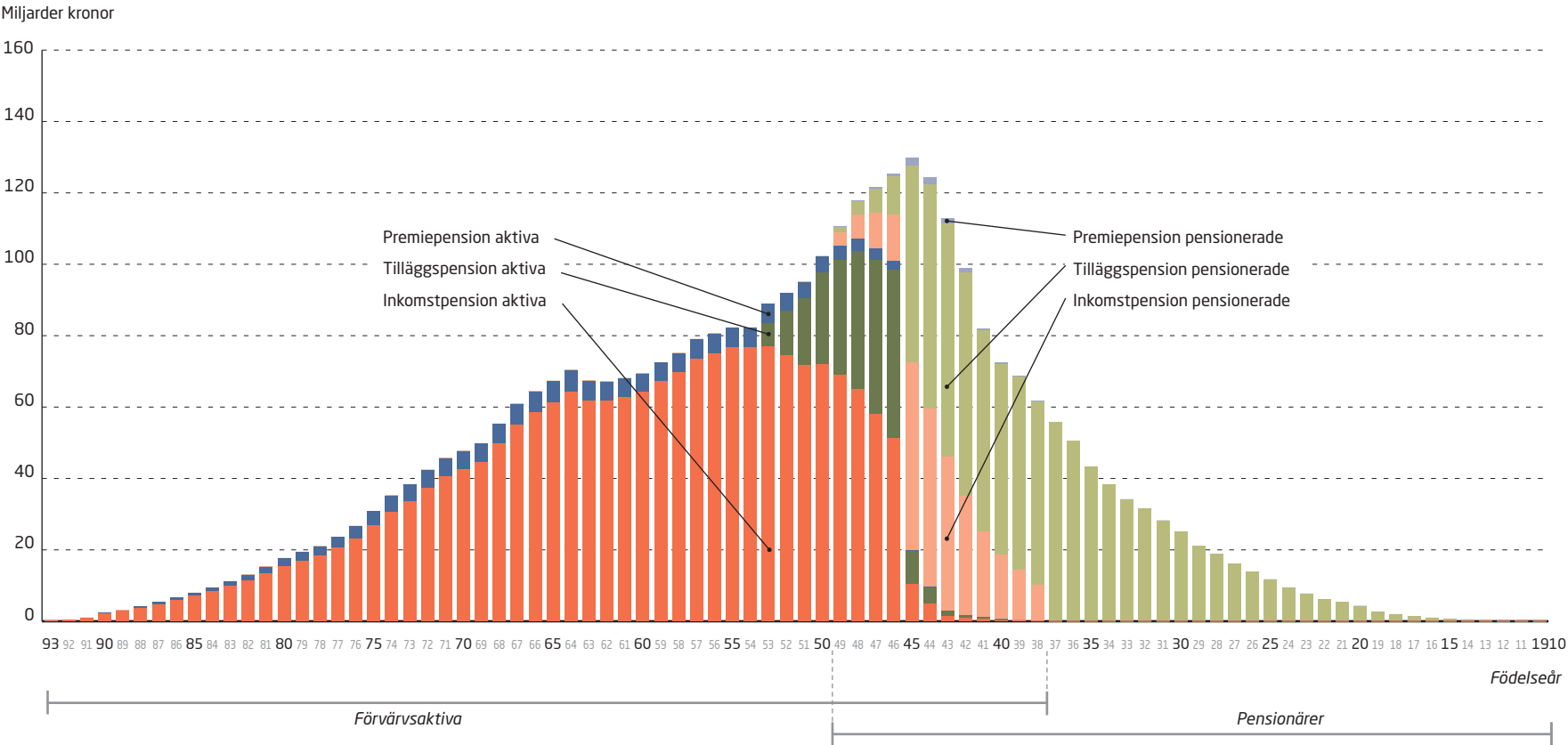
Pensionsgrundande belopp



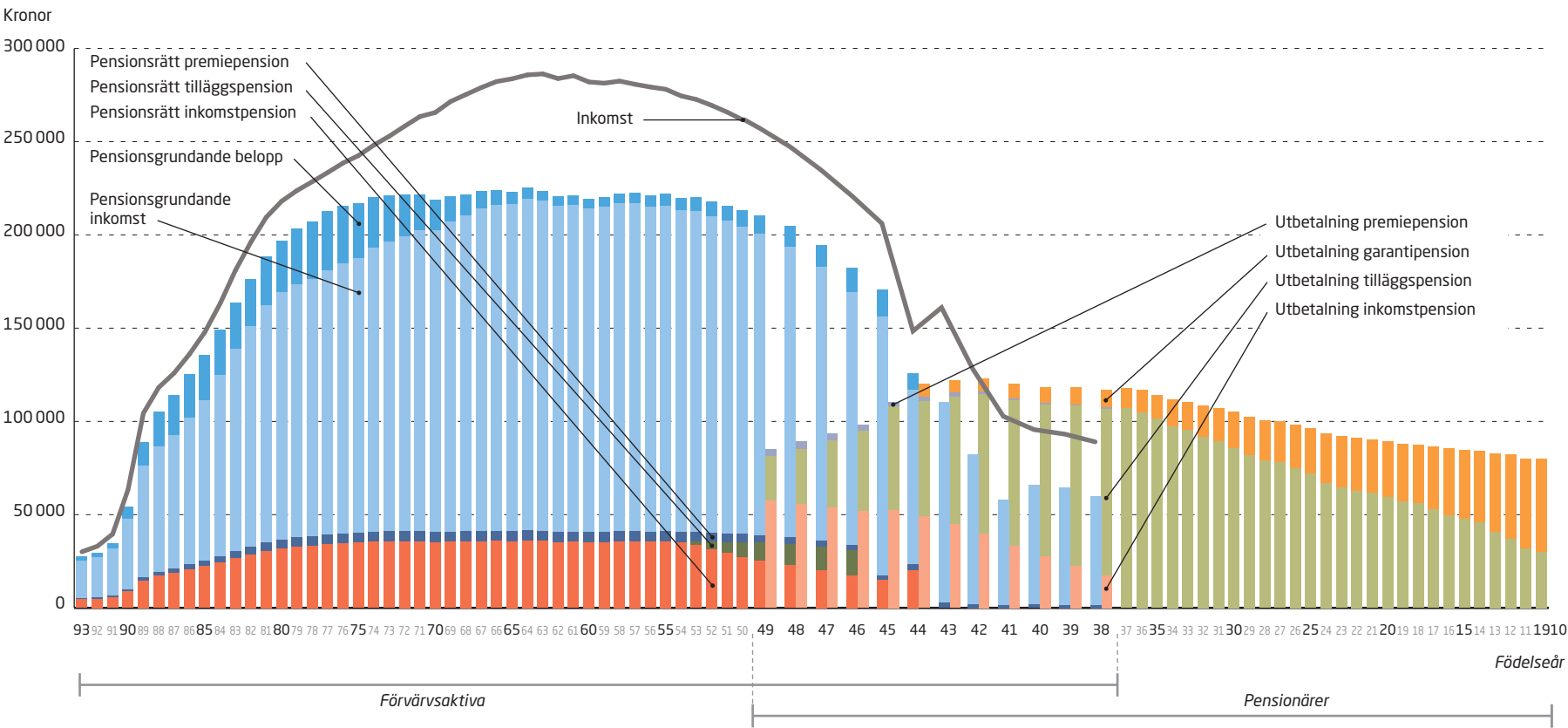
Pensionsgrundande belopp ger pensionsrätt under speciella skeden i livet, som till exempel vid vård av små barn och vid plikttjänstgöring. Intjänandeår 2009 stod pensionsgrundande belopp för 7,5 procent av pensionsunderlaget för kvinnor. Den största delen, 4,2 procent, stod barnår för.

Sett över livscykeln fås i unga åldrar pensionsgrundande belopp för studier och barnår för att i senare del av livet få belopp för sjukersättning.

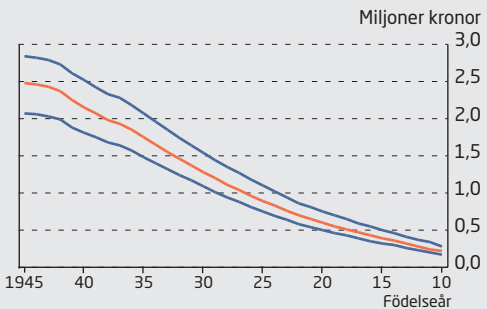
Total pensionsskuld per 31 december 2010, kvinnor



Genomsnittligt intjänande av pensionsrätt och utbetald pension, kvinnor

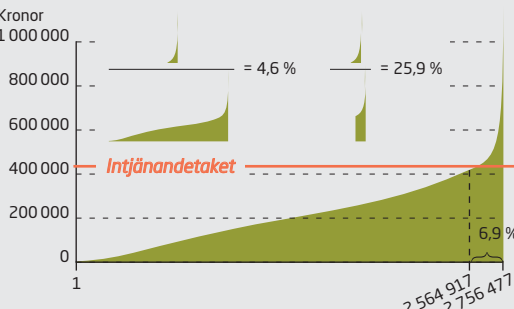


Pensionsskuld till pensionärer i åldern 65 år eller äldre



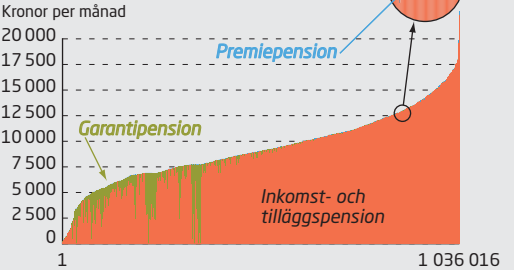
25 procent av de kvinnliga pensionärerna har en pensionstillgång som överstiger cirka 2 323 000 kronor vid 65 års ålder. Medianan vid samma ålder är 1 852 000 kronor och 25 procent har en pensionstillgång som understiger 1 478 000 kronor. För en pensionär på 76 år har motsvarande uppgifter minskat till 1 394 000 kronor, 1 085 000 kronor och 754 000 kronor.

Förvärvsinkomster



Förvärvsinkomster upp intjänandetaket 8,07 inkomstbasbelopp ligger till grund för den allmänna pensionen. I diagrammet är kvinnors förvärvsinkomster 2009 ställda i storleksordning.

Utbetald pension



I diagrammet är utbetalningarna av den allmänna pensionen i december månad 2010 för kvinnliga pensionärer födda 1945 eller tidigare sorterade i stigande storleksordning (1 036 016 stycken).

Av de kvinnliga pensionärerna har omkring 65 procent någon garantipension. Totalt stod garantipensionen för omkring 14 procent av pensionsutbetalningarna till kvinnliga pensionärer.

Änkepension ingår inte i diagrammet. Hade änkepension ingått skulle pensionerna, särskilt de lägsta, ökat betydligt.

Pensionsskuld till aktiva i åldern 17-64 år



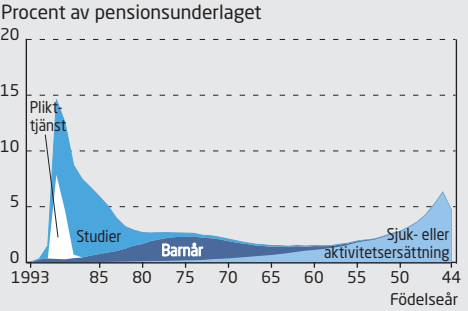
Den röda kurvan representerar medianen. Medianen är det mittersta värdet av de värden som lagts i ordning från det lägsta till det högsta. Dvs. 50 procent av befolkningen har ett värde över medianen och 50 procent av befolkningen har ett värde lägre en medianvärdet.

Övriga två kurvor markerar värdena för 25:e respektive 75:e percentilen. Dvs. den översta kurvan visar det värde på pensionstillgången* som 25 procent av de försäkrade överskrider och den understa kurvan visar det värde på pensionstillgången som 25 procent av de försäkrade underskrider. Mellan de två kurvorna (25 resp. 75:e percentien) finns hälften av tillgångarna.

Medianvärdet på pensionstillgången för en manlig intjänare på 40 år är nästan 780 000 kronor. För de män som var 40 år gamla 2010 hade cirka 25 procent en pensionstillgång som översteg 924 000 kronor och 25 procent en tillgång som understeg omkring 490 000 kronor.

* Individens pensionstillgång är lika med systemets pensionsskuld.

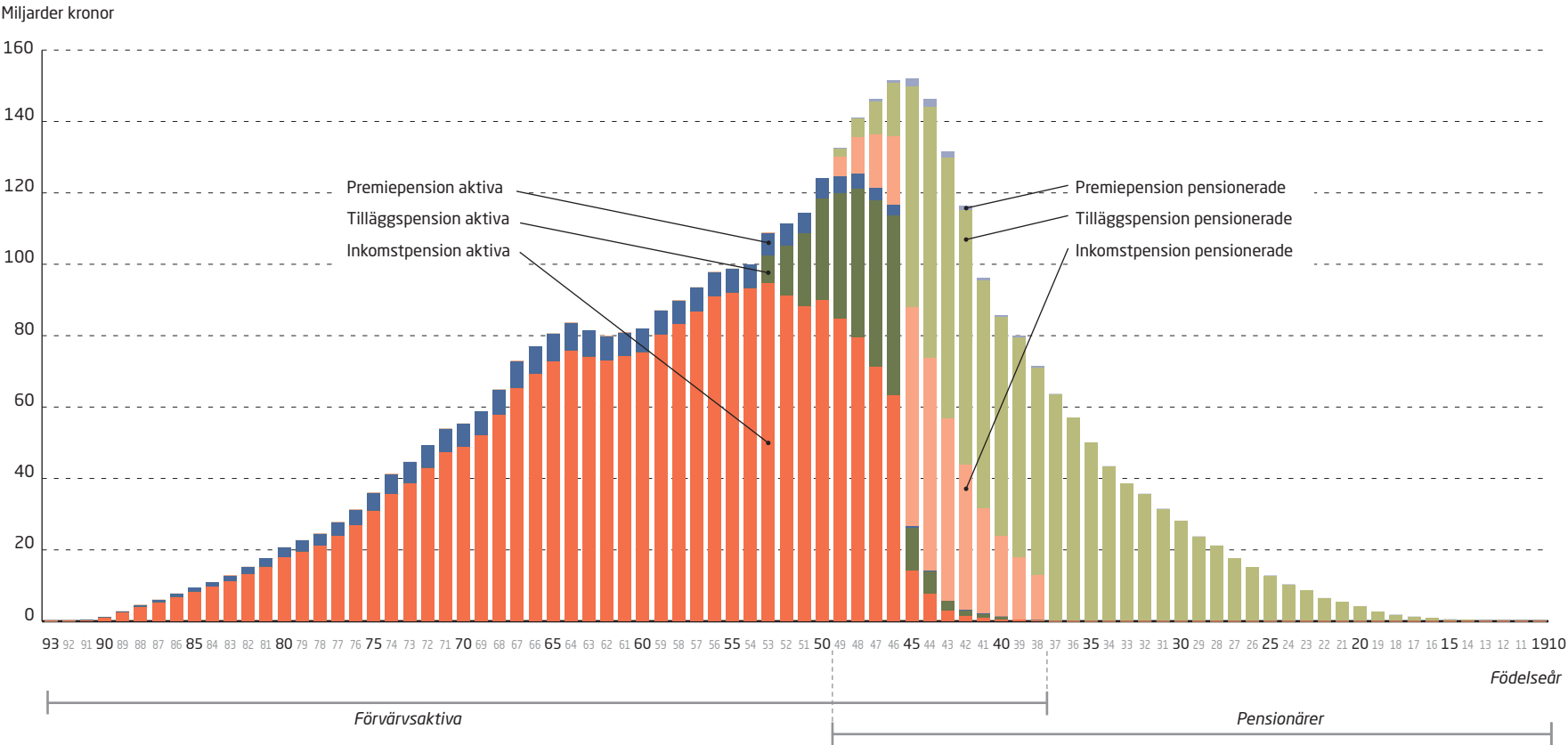
Pensionsgrundande belopp



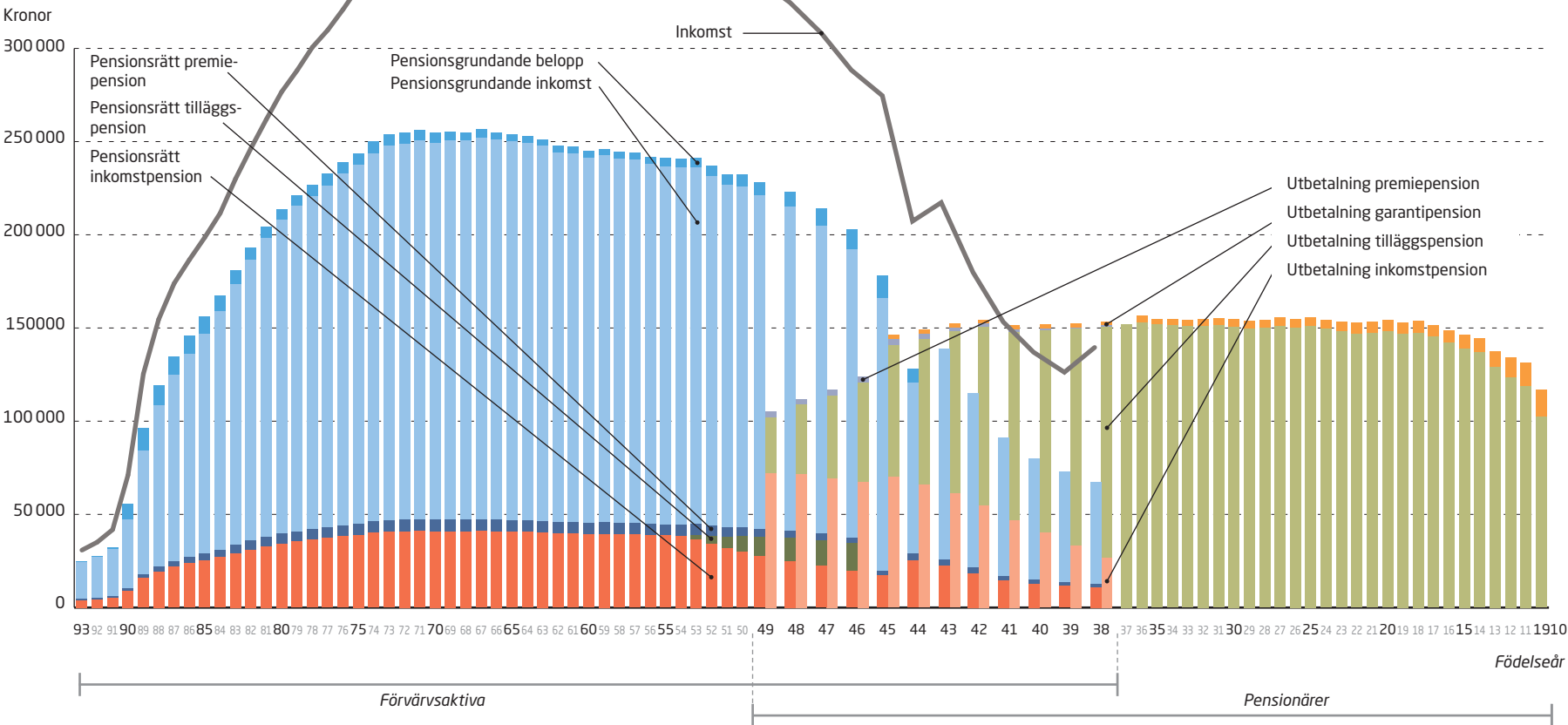
Pensionsgrundande belopp ger pensionsrätt under speciella skeden i livet, som till exempel vid vård av små barn och vid studier. Intjänande-år 2009 stod pensionsgrundande belopp för 2,8 procent av pensionsunderlaget för män. Den största delen, 1,2 procent, stod pensionsgrundande belopp för sjuk- eller aktivitetsersättning för.

Sett över livscykeln så har män i unga åldrar pensionsrätt för studier för att senare i livet få pensionsrätt för sjukersättning.

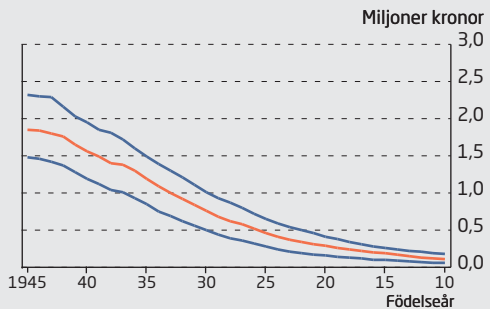
Total pensionsskuld per 31 december 2010, män



Genomsnittligt intjänande av pensionsrätt och utbetald pension, män

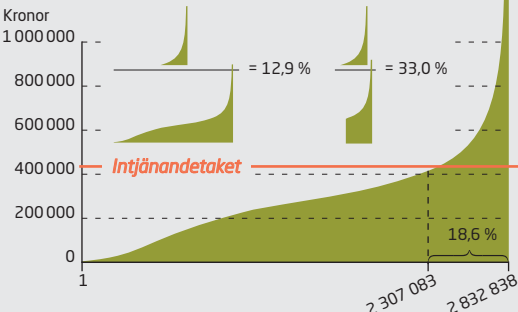


Pensionsskuld till pensionärer i åldern 65 år eller äldre



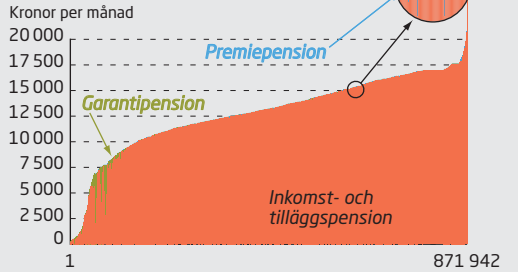
25 procent av av de manliga pensionärerna har en pensionstillgång som överstiger cirka 2 841 000 kronor vid 65 års ålder. Medianan vid samma ålder är 2 485 000 kronor och 25 procent har en pensionstillgång som understiger 2 072 000 kronor. För en pensionär på 76 år har motsvarande uppgifter minskat till 1 958 000 kronor, 1 646 000 kronor och 1 402 000 kronor.

Förvärvsinkomster



Förvärvsinkomster upp till intjänandetaket 8,07 inkomstbasbelopp ligger till grund för den allmänna pensionen. I diagrammet är mäns förvärvsinkomster 2009 ställda i storleksordning.

Utbetald pension



I diagrammet är utbetalningarna av den allmänna pensionen i december månad 2010 för manliga pensionärer födda 1945 eller tidigare sorterade i stigande storleksordning (871 942 stycken).

Av de manliga pensionärerna har omkring 17 procent någon garantipension. Totalt stod garantipensionen för omkring 2 procent av pensionsutbetalningarna till manliga pensionärer.

Dina pensionskonton

Förändringar på dina konton under 2010 i kr	Inkomstpension	Premiepension
Värde 2009-12-31	678 149	54 755
Insatt pensionsrätt för 2009	+ 31 442	+ 5 024
Arvsvinst	+ 2 127	+ 107
Administrationsavgift	- 229	- 87
Värdeförändring	- 18 591	+ 6 604
Värde 2010-12-31 **	667 067	66 071 *

* Här ingår värdeförändring i fonderna samt ränta på pensionsrätten för 2009.

** Att utgående värde inte överensstämmer med summan ovan beror bland annat på taxeringsändringar och att det finns personer som tagit ut pension under året.

Din allmänna pension

Totalsumma på dina konton:

733 138 kr

Medelsvenssons kuvert

Returadress: 105 85 Stockholm

Medelsvenssons kuvert, 105 85 Stockholm

Allas pensionskonton

Förändringar under 2010 i kr *	Inkomstpension	Premiepension
Värde 2009-12-31	4 158 534 000 000	343 583 000 000
Insatt pensionsrätt för 2009	+ 192 808 000 000	+ 31 528 000 000
Arvsvinst	+ 13 046 000 000	+ 670 000 000
Administrationsavgift	- 1 404 000 000	- 546 000 000
Värdeförändring	- 114 003 000 000	+ 41 442 000 000
Värde 2010-12-31 ***	4 090 576 000 000	414 593 000 000 **

* Avrundat till närmaste miljon.

** Här ingår värdeförändring i fonderna samt ränta på pensionsrätten för 2009.

*** Att utgående värde inte överensstämmer med summan ovan beror bland annat på taxeringsändringar och att det finns personer som tagit ut pension under året.

Vår allmänna pension

Totalsumma av de orange kuverten:

4 505 169 000 000 kr

Summan av alla kuvert

Returadress: 105 85 Stockholm

Totalsumman av de orange kuverten uttalas: fyra biljoner, femhundra fem miljarder, etthundrasextionio miljoner kronor. Summabeloppen för inkomstpension återfinns i not 14 tabell A, där förändringen av pensionsskulden till aktiva redovisas. Motsvarande belopp för premiepension återfinns i resultaträkningen för premiepension.

ORANGE RAPPORT 2010

på 7 minuter

Tack vare minskning av pensionsskulden genom indexeringen och värdetillväxt i AP-fonderna gjorde inkomstpensionssystemet en vinst på 425 miljarder kronor för 2010. Det samlade överskottet uppgår nu till 103 miljarder kronor eller 1,4 procent av pensionsskulden. Överskottet föranleder ökning av indexeringen genom balansering.

Inom premiepensionssystemet har värdeutvecklingen under 2010 varit stor, 42 miljarder eller 12,1 procent. I det här avsnittet presenteras kortfattat utvecklingen av den allmänna pensionens båda inkomstgrundade delar - inkomstpensionen och premiepensionen - år 2010.

Inkomstpension

Inkomstpensionssystemet är ett fördelningssystem. Inbetalda pensionsavgifter används för att betala samma års pensioner. De över- eller underskott som uppstår när pensionsavgifterna är större eller mindre än pensionsutbetalningarna hanteras av buffertfonden.

Tillgångarna i systemet är värdet av framtida pensionsavgifter, kallad avgiftstillgången, och buffertfonden.

Avgiftstillgången beräknas genom att inbetalda pensionsavgifter multipliceras med den tid som en krona i genomsnitt förväntas ligga i pensionssystemet, omsättningstiden.

Pensionsskulden består dels av skulden till aktiva, dels av skulden till pensionerade. Skulden till aktiva är, till största del, summan av slutraden i kontobeskeden i samtliga orange kuvert. Pensionsskulden till de pensionerade är summan av de pensioner som förväntas betalas ut till dagens pensionärer under återstoden av deras liv. Skulden förändras i huvudsak med den årliga indexeringen av pensionskontonas saldon och pensionerna. Indexeringen bestäms av förändringen av genomsnittsinkomsten i Sverige i kombination med balanstalet de år balanseringen är aktiverad.

Resultatet påverkas av ett stort antal samhälls-ekonomiska och demografiska faktorer. Kortsiktigt är sysselsättningens utveckling vanligen den viktigaste faktorn, men aktie- och obligationsmarknadernas påverkan på buffertfonden har också betydelse, framför allt vid stora förändringar. På lång sikt är demografiska faktorer viktigast.

Balanstalet mäter systemets finansiella ställning och beräknas som systemets tillgångar dividerat med pensionsskulden. Sedan balanstalet baserat på 2008 års redovisning beräknas dock buffertfondens värde som medelvärde av fondens marknadsvärde den 31 december de tre senaste åren. Om balanstalet understiger 1,0000, det vill säga att pensionssystemets skulder överstiger tillgångarna, aktiveras den så kallade balanseringen för att säkerställa systemets långsiktiga balans. Balanseringen är en del av indexeringen och innebär att indexeringen av pensionerna och pensionsbeholdningarna minskas. Pensionsskulden räknas därmed upp i långsammare takt och pensionssystemet stärks. Den lägre indexeringen pågår tills systemet åter är i finansiell balans. Eventuella överskott som uppstår efter att balanseringen har aktiverats används direkt för att så långt som möjligt öka indexeringen och på så vis återställa pensionernas värde.

Förändring av tillgångarna 2010. Under 2010 ökade buffertfonden, det vill säga Första–Fjärde och Sjätte AP-fonden, med 68 miljarder kronor, eller 8,2 procent. Buffertfondens positiva avkastning uppgick till 85 miljarder kronor, eller 10,3 procent. 2010 blev precis som 2009 ett år då fondernas utgifter, pensionsutbetalningar och administrationskostnader, översteg inbetalda pensionsavgifter till inkomstpensionssystemet. Skillnaden gav ett negativt bidrag på 17 miljarder kronor.

Avgiftstillgången ökade med 213 miljarder kronor, eller 3,3 procent. Ökningen orsakades av både högre

avgiftsinkomster och stigande KPI 2010. Omsättningstiden sjönk dock vilket minskade ökningen i avgiftstillgången. Totalt ökade inkomstpensionens tillgångar med 280 miljarder kronor, eller 3,9 procent.

Förändring av pensionsskulden 2010. Pensionsskulden minskade med 145 miljarder kronor, eller 1,9 procent. På grund av balanseringen var såväl indexeringen av skulden till aktiva som till pensionärer negativ, vilket gav en skuldminskning på 165 miljarder kronor. Årets pensionsutbetalningar översteg nyintjänade pensionsrätter och ATP-poäng, inklusive vissa justeringar, vilket bidrog med en ytterligare minskning på 5 miljarder kronor. Skulden till pensionerade påverkas av medellivslängdens förändring. Jämfört med 2009 har en 65-årigs genomsnittliga utbetalningstid (den ekonomiska medellivslängden) ökat med 42 dagar. Den längre förväntade utbetalningstiden medförde en skuldökning på 25 miljarder kronor.

Årets resultat 2010. Årets resultat i inkomstpensionssystemet var 425 miljarder kronor. Pensionssystemets kapitalunderskott på 323 miljarder kronor från 2009 har under året vänt till ett kapitalöverskott om 103 miljarder kronor. Minskningen av skulden och ökade tillgångar har gett ett positivt resultat 2010.

Finansiell ställning 31 december 2010. Den 31 december 2010 var tillgångarna 1,40 procent högre än pensionsskulden. Systemets balanstal för 2012 har beräknats till 1,0024.

Flerårsöversikt

Miljarder kronor

	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Buffertfonden, medelvärde	810	811	821						
Buffertfonden	895	827	707	898	858	769	646	577	488
Avgiftstillgång	6 575	6 362	6 477	6 116	5 945	5 721	5 607	5 465	5 301
Summa tillgångar	7 469	7 189	7 184	7 014	6 803	6 490	6 253	6 042	5 789
Pensionsskuld	7 367	7 512	7 428	6 996	6 703	6 461	6 244	5 984	5 729
Över-/Underskott	103	-323	-243	18	100	28	9	58	60
Balanstal	1,0024	0,9549	0,9826	1,0026	1,0149	1,0044	1,0014	1,0097	1,0105
Finansiell ställning*	1,0140	0,9570	0,9672						

* Balanstal enligt tidigare definition (t.o.m. år 2007), det vill säga räknat enbart på buffertfondernas marknadsvärde 31 december respektive år.

År 2008 och 2009 beräknades balanstalet till mindre än 1,0000. År 2010 har balanstalet, som beräknas utifrån den finansiella ställningen den 31 december 2010 och påverkar indexeringen årsskiftet 2011/2012, beräknats till större än 1,0000. Balanstalet är 1,0024 och kommer att öka indexeringen med 0,24 procent.

Känslighetsanalysen i tabellen visar effekten på balanstalet om en typ av underlag ändras, medan övriga underlag antas vara oförändrade.

Hur påverkas balanstalet av förändringar i underlagen?

Typ av underlag	Förändring i underlag	Förändring av balanstal
Avgiftsunderlag	+1 %	+0,6 %
Fondavkastning	+10 procentenheter	+0,4 %
Pensionsålder	+1 år	+2 %
Ålder för inträde på arbetsmarknaden	-1 år	+4 %

Premiepension

Premiepensionssystemet är ett fonderat system där pensionsspararna själva väljer i vilka fonder premiepensionspengarna ska placeras. Pensionen betalas ut genom att det ackumulerade kapitalet säljs av. Tillgångarna utgörs av pensionsspararnas placeringar i fonder. Pensionsskulden till aktiva och pensionerade för fondförsäkring är i huvudsak knuten till fondandelar. Förändringar i fondandelarnas värden påverkar direkt och lika mycket pensionsspararnas tillgångar i systemet. Pensionsskulden för traditionell försäkring är värdet av återstående garanterade utbetalningar. Värdet beräknas med antaganden om framtida avkastning, livslängder och driftskostnader. I premiepensionssystemet har i princip all in- och utbetalning till och från systemet och all värdeförändring samma påverkan på systemets tillgångar och skulder. Systemets resultat ska därför årligen vara i princip noll kronor. Att resultatet avviker från denna princip förklaras huvudsakligen av den traditionella livförsäkringen.

Pensionsspararnas intjänade pensionsrätter placeras i december året efter intjänandeåret. Pensionärernas fondinnehav ökar med de nya pensionsrätterna före årsomräkningen av utgående pensioner vilket i sin tur påverkar pensionsutbetalningen för kommande år.

Förändring av tillgångarna 2010. Premiepensions-tillgångarna har under året ökat med 71 miljarder kronor. Ökningen består av nya pensionsrätter 31 miljarder kronor, värdeökning på fonderat kapital 42 miljarder kronor och pensionsutbetalningar -1 miljard kronor. Värdeutvecklingen under året har varit 12,1 procent. Den genomsnittliga kapitalvägda avkastningen i premiepensionssystemet har sedan de första inbetalningarna till systemet 1995 varit 4,2 procent per år.

Förändring av pensionsskulden 2010. Pensions-skulden ökade med 70 miljarder kronor 2010. Förändringen av pensionsskulden avser i princip samma nyintjänade pensionsrätter, positiva värdeförändring och utbetalning av pensioner som nämnts ovan.

Årets resultat 2010. Årets resultat uppgick till 1 249 miljoner kronor. Resultatet har, förutom ett positivt resultat från fondverksamheten på 207 miljoner kronor, påverkats av den traditionella försäkringen med 1 042 miljoner kronor, handeln med fondandelar via handelslagret med 28 miljoner kronor och av ett räntenetto med -29 miljoner kronor. Huvudorsaken till årets stora positiva resultat inom traditionell försäkring beror på att andelen pensionärer som valt traditionell försäkring har ökat kraftigt.

Flerårsöversikt

Miljoner kronor

	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Fondförsäkring	409 640	341 371	231 600	309 423	268 708	192 770	125 024	94 124	59 416
Traditionell försäkring	4 953	2 212	1 733	1 288	739	307	94	31	4
Summa försäkringstillgångar	414 593	343 583	233 333	310 711	269 447	193 077	125 118	94 155	59 420
Pensionsskuld	412 924	342 914	233 082	310 326	269 447	193 077	125 120	94 157	59 422
Årets resultat	1 249	547	-100	318	56	57	48	-109	-365

Värdet på pensionsspararnas premiepensions-tillgångar uppgick den 31 december 2010 till 414 593 miljoner kronor. Värdeutvecklingen var 12,1 procent under 2010.

Inkomstgrundad ålderspension, resultat- och balansräkning

För hänvisningar till noter, se resultat- och balansräkning för inkomst- respektive premiepension.

Inkomst- och premiepension

Resultaträkning, miljoner kronor

Förändring av fondtillgångar	2010	2009	Förändring
Pensionsavgifter	236 596	233 699	2 897
Pensionsutbetalningar	-221 568	-218 242	-3 326
Avkastning på fonderat kapital	127 280	217 413	-90 133
Administrationskostnader	-2 188	-2 066	-122
Summa	140 120	230 804	-90 684
Förändring av avgiftstillgång			
Värdet av förändringen i avgiftsinkomst	232 117	-114 919	347 036
Värdet av förändringen i omsättningstid	-19 427	- 507	-18 920
Summa	212 690	-115 426	328 116
Förändring av pensionsskuld*			
Nya pensionsrätter och ATP-poäng	-246 237	-244 497	-1 740
Pensionsutbetalningar	221 563	218 223	3 340
Indexering/värdeförändring	123 556	-144 453	268 009
Värdet av förändringen i medellivslängd	-25 333	-23 054	-2 279
Uppkomna arvsvinster	12 140	12 072	68
Fördelade arvsvinster	-13 716	-13 684	-32
Avdrag för administrationskostnader	1 950	1 233	717
Summa	73 923	-194 160	268 083
Årets resultat	426 733	-78 782	505 515

* Negativ post (-) innebär att pensionsskulden ökar och positiv post () innebär att pensionsskulden minskar med angivet belopp.

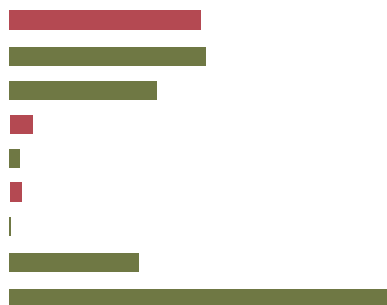
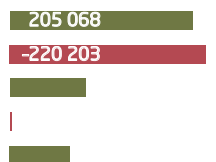
Balansräkning, miljoner kronor

Tillgångar	31/12 2010	31/12 2009	Förändring
Fondtillgångar	894 881	827 069	67 812
Försäkringstillgångar	414 593	343 583	71 010
Övriga tillgångar	31 246	29 690	1 556
Avgiftstillgång	6 574 615	6 361 925	212 690
Summa tillgångar	7 915 335	7 562 267	353 068
Skulder och resultat			
Ingående balanserat resultat	-323 501 *	-244 673	-78 828
Årets resultat	426 733	-78 782	505 515
Utgående balanserat resultat	103 232	-323 455	426 687
Pensionsskuld	7 779 634	7 854 606	-74 972
Övriga skulder	32 469	31 116	1 353
Summa skulder och resultat	7 915 335	7 562 267	353 068

* Ingående balanserat resultat skiljer sig mot utgående balanserat resultat föregående år, se not 24.

Inkomstpension, resultat- och balansräkning

100 miljarder kronor
|++++++|



Resultaträkning, miljoner kronor

Förändring av fondtillgångar	Not	2010	2009	Förändring
Pensionsavgifter	1	205 068	202 712	2 356
Pensionsutbetalningar	2	-220 203	-217 412	-2 791
Avkastning på fonderat kapital	3	84 796	136 412	-51 616
Administrationskostnader	4	-1 849	-1 730	-119
Summa		67 812	119 982	-52 170
Förändring av avgiftstillgång				
Värdet av förändringen i avgiftsinkomst	5	232 117	-114 919	347 036
Värdet av förändringen i omsättningstid	6	-19 427	- 507	-18 920
Summa		212 690	-115 426	328 116
Förändring av pensionsskuld*				
Nya pensionsrätter och ATP-poäng	7	-214 709	-213 510	-1 199
Pensionsutbetalningar	2	220 198	217 393	2 805
Indexering	8	164 998	-63 888	228 886
Värdet av förändringen i medellivslängd	9	-25 333	-23 054	-2 279
Uppkomna arvsvinster	10	11 470	11 417	53
Fördelade arvsvinster	10	-13 046	-13 029	-17
Avdrag för administrationskostnader	11	1 404	786	618
Summa		144 982	-83 885	228 867
Årets resultat		425 484	-79 329	504 813

* Negativ post (-) innebär att pensionsskulden ökar och positiv post () innebär att pensionsskulden minskar med angivet belopp.

1000 miljarder kronor
|++++++|



Balansräkning, miljoner kronor

Tillgångar	Not	31/12 2010	31/12 2009	Förändring
Fondtillgångar	12	894 881	827 069	67 812
Avgiftstillgång	13	6 574 615	6 361 925	212 690
Summa tillgångar		7 469 496	7 188 994	280 502
Skulder och resultat				
Ingående balanserat resultat		-322 698	-243 369	-79 329
Årets resultat		425 484	-79 329	504 813
Utgående balanserat resultat		102 786	-322 698	425 428
Pensionsskuld	14	7 366 710	7 511 692	-144 982
Summa skulder och resultat		7 469 496	7 188 994	280 502

Premiepension, resultat- och balansräkning

100 miljarder kronor
|++++++|



Resultaträkning, miljoner kronor

Förändring av fondtillgångar	Not	2010	2009	Förändring
Pensionsavgifter	1	31 528	30 987	541
Pensionsutbetalningar	15	-1 365	-830	-535
Avkastning på fonderat kapital	16	42 484	81 001	-38 517
Administrationskostnader	17	-339	-336	-3
Summa		72 308	110 822	-38 514
Förändring av pensionsskuld*				
Nya pensionsrätter	18	-31 528	-30 987	-541
Pensionsutbetalningar	15	1 365	830	535
Värdeförändring	19	-41 442	-80 565	39 123
Uppkomna arvsvinster	20	670	655	15
Fördelade arvsvinster	20	-670	-655	-15
Avdrag för administrationskostnader	21	546	447	99
Summa		-71 059	-110 275	39 216
Årets resultat		1 249	547	702

* Negativ post (-) innebär att pensionsskulden ökar och positiv post () innebär att pensionsskulden minskar med angivet belopp.

1000 miljarder kronor
|++++++|



Balansräkning, miljoner kronor

Tillgångar	Not	31/12 2010	31/12 2009	Förändring
Försäkringstillgångar	22	414 593	343 583	71 010
Övriga tillgångar	23	31 246	29 690	1 556
Summa tillgångar		445 839	373 273	72 566
Skulder och resultat				
Ingående balanserat resultat	24	-803	-1 304	501
Årets resultat		1 249	547	702
Utgående balanserat resultat		446	-757	1 203
Pensionsskuld	25	412 924	342 914	70 010
Övriga skulder	26	32 469	31 116	1 353
Summa skulder		445 393	374 030	71 363
Summa skulder och resultat		445 839	373 273	72 566

Redovisningsprinciper

Inkomstpensionens tillgångar och skulder värderas i stort sett endast utifrån verifierbara händelser och transaktioner som föreligger vid värderingstillfället. Beräkningen av den så kallade avgiftstillgången följer principer som är särskilt framtagna för ett i huvudsak ofonderat pensionssystem.

Bestämmelser och riktlinjer

Pensionssystemets årsredovisning har upprättats i enlighet med 15 kap. 20 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.

Det inkomstgrundade ålderspensionssystemet omfattar förmånerna inkomst-, tilläggs- och premiepension.²²

Inkomst- och tilläggspension är exempel på förmåner inom ett fördelningssystem. I fördelningssystem fonderas inte avgifterna utan dessa används i princip direkt för att finansiera pensionsutbetalningar. AP-fonderna är buffertfonder som hanterar skillnader mellan avgiftsinbetalningar och pensionsutbetalningar. Liksom på andra ställen i redovisningen används här benämningen inkomstpension för hela fördelningssystemet, det vill säga benämningen avser ofta också tilläggspension. Av lag (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension framgår att de redovisade tillgångarna i fördelningssystemet utgörs av avgiftstillgången och värdet av tillgångarna hos Första–Fjärde och Sjätte AP-fonderna. Formler för beräkning av inkomstpensionens avgiftstillgång och pensionsskuld återfinns i förordning (2002:780) om beräkning av balanstal. Dessa formler återges även i bilaga B.

Premiepensionen är ett fullfonderat system där avgifterna investeras och pensionen utbetalas genom att det ackumulerade kapitalet säljs av.

I enlighet med förordning (2002:135) om årlig redovisning, ingår i redovisningen en framskrivning av systemets antagna långsiktiga utveckling. Se avsnittet Pensionssystemets framtid i tre scenarier.

I AP-fondernas årsredovisningar anges de principer som använts vid redovisningen. Dessa beskrivs därför inte här. Varje AP-fonds årsredovisning finns tillgänglig på respektive hemsida; www.ap1.se, www.ap2.se, www.ap3.se, www.ap4.se och www.ap6.se. I Pensionsmyndigheten årsredovisning beskrivs de principer som använts för redovisning av premiepension, varför dessa endast kortfattat återges här. Mer information finns på www.pensionsmyndigheten.se under fliken Mer om myndigheten.

Varifrån kommer siffrorna?

Redovisningen av inkomstpensionen bygger på data från Pensionsmyndighetens intjänande- respektive utbetalningsregister.

I pensionssystemets årsredovisning har uppgifter som avser Första–Fjärde och Sjätte AP-fondens verksamhet i huvudsak tagits in från respektive fonds årsredovisning²³. Buffertfonderna upprättar sina redovisningar enligt lag (2000:192) om allmänna pensionsfonder. Vidare har fonderna utifrån gällande föreskrifter för jämförbara finansiella företag utarbetat gemensamma redovisnings- och värderingsprinciper.

I pensionssystemets årsredovisning har uppgifter rörande premiepensionen tagits in från Pensionsmyndigheten årsredovisning som upprättats

²² Garantipensionen, som är en del av den allmänna pensionen, är inte inkomstgrundad och ingår därför inte i redovisningen.

²³ Redovisningen av inkomstpensionssystemets finansiella ställning i Pensionsmyndigheten årsredovisning 2010 baserades på preliminära uppgifter avseende AP-fondernas verksamhet. Jämfört med senare reviderade och fastställda uppgifter finns smärre avvikelser.

enligt bestämmelserna i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Värdering av premiepensionssystemets placerings-tillgångar (och motsvarande skulder) har skett enligt bestämmelserna i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag och enligt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag. Premiepensionssystemets tillgångar och skulder ingår i Pensionsmyndighetens gemensamma balansräkning och premiepensionsverksamheten redovisas i ett separat avsnitt i resultaträkningen. Vissa omarbetningar, förenklingar och sammanslagningar av poster har gjorts i syfte att göra sammanställningen mer jämförbar med sammanställningen för inkomstpensionen.

Principer för värdering av tillgångar och skulder

Inkomstpensionens tillgångar och skulder värderas i stort sett endast utifrån verifierbara händelser och transaktioner som föreligger vid värderingstillfället. Att exempelvis avgiftsinkomsterna normalt förändras i takt med den ekonomiska tillväxten beaktas inte i beräkningen av avgiftstillgången. Att pensionsutgifterna, bland annat genom indexering, förändras i framtiden beaktas inte heller i värderingen av pensionsskulden. Principen att värdera tillgångar och skulder utan beaktande av framtidsfaktorer har sin grund i att systemets finansiella ställning uteslutande bestäms av förhållandet mellan tillgångar och skulder, det vill säga den kvot som benämns balanstalet.

Genom inkomstpensionens konstruktion finns det en stark koppling mellan hur systemets tillgångar respektive skulder utvecklas. Då balanseringen är aktiverad finns en i princip absolut koppling mellan skuldernas och tillgångarnas förändringstakt.²⁴

Sättet att värdera inkomstpensionssystemets tillgångar och skulder utgår från att dessa förändras i samma takt från varje värderingstidpunkt. Samma sak annorlunda uttryckt: värderingsmetoden utgår från att systemets framtida internränta överensstämmer med pensionsskuldens framtida värdeförändring, trots att detta endast är säkert om balanseringen är aktiverad. När balanseringen inte är aktiverad kan internräntan både över- och understiga pensionsskuldens värdeförändring.

Att värderingen av avgiftsflödet och pensionsskulden görs i stort sett enbart med utgångspunkt i de förhållanden som råder vid värderingstidpunkten är inte uttryck för en tro att alla dessa skulle vara helt beständiga. Utformningen av redovisningen innebär däremot att förändrade förhållanden införlivas i redovisningen först när förändringarna avspeglas i de händelser och transaktioner som redovisningen utgår från.

Så beräknas inkomstpensionens tillgångar

Avgiftstillgången värderas med utgångspunkt i hur stor pensionsskuld som bokslutsårets avgiftsinkomst, det vill säga inbetalade pensionsavgifter, skulle kunna finansiera om de förhållanden som råder vid tidpunkten för värderingen vore beständiga. De förhållanden som härvid avses är ekonomiska och demografiska samt pensionssystemets regler. De ekonomiska förhållandena utgörs av varje årskulls genomsnittliga pensionsgrundande inkomst och summan av dessa inkomster. De demografiska avser dödligheten i olika åldrar. De regler för pensionssystemet som avses är de som används för att beräkna och indexera inkomstpension, samt de som avgränsar avgifts- och pensionsunderlaget och som anger avgiften i

²⁴ Det sätt på vilket omsättningstiden beräknas innebär ett underförstått antagande om att den förvärvsaktiva befolkningens storlek kommer att vara konstant. Om befolkningen minskar finns därför en risk att redovisningen (något) överskattar systemets tillgångar i förhållande till dess skulder. Det är dock rimligt att utgå från att befolkningsminskningen vid någon tidpunkt upphör. Vid ett sådant förlopp kommer underskattningen, och det eventuella underskottet i buffertfonden som den medfört, att vara tillfällig. Buffertfonden kommer på sikt att återgå till en nivå om minst noll kronor.

²⁵ Hur omsättningstiden beräknas beskrivs av formel 3 i bilaga B.

procent. Avgiftstillgången beräknas i princip genom att multiplicera bokslutsårets avgiftsinkomster med samma års omsättningstid.²⁵ Omsättningstiden visar hur lång tid det i genomsnitt förväntas ta från det att en krona i avgift betalas till systemet tills dess att den pensionsrätt som avgiften givit upphov till utbetalas i form av pension. Således speglar omsättningstiden den skillnad i ålder mellan den genomsnittlige avgiftsbetalaren och pensionären som skulle framkomma om bokslutsperiodens ekonomiska, demografiska och juridiska förhållanden vore konstanta.

Att värderingen av avgiftsflödet sker genom att multiplicera årets flöde med omsättningstiden är liktydigt med att avgiftsflödet värderas genom att en förmodad evig ström av avgifter, årligen lika stora som det gångna årets avgifter, diskonteras med en ränta som är ett (1) dividerat med omsättningstiden. Ökar omsättningstiden, sjunker diskonteringsräntan och värdet av avgiftsflödet ökar. Om omsättningstiden i stället sjunker, ökar diskonteringsräntan och värdet av avgiftsflödet sjunker.

För att minska rörligheten i balanstalet, vilket är liktydigt med att minska svängningarna i pensionssystemets årliga resultat, utjämnas det avgiftsflöde som ingår i beräkningen av avgiftstillgången. Utjämnningen följer den som sker i beräkningen av inkomstindex. Eftersom inkomstindex har stor påverkan på utvecklingen av pensionsskulden och därmed på balanstalets nämnare är det viktigt att också avgiftsflödet i balanstalets täljare följer den utjämnning som görs av inkomstindex. För att skapa denna följsamhet beräknas genomsnittet av de tre senaste årens avgiftsinkomster, varefter detta tal räknas upp med den genomsnittliga årliga procentuella förändringen av avgiftsflödet de senaste tre åren, efter att konsumentprisförändringen under samma period räknats bort. Därefter läggs det senaste årets förändring i konsumentpriserna tillbaka. Vidare, också för att minska rörligheten i balanstalet, används medianen av de tre senaste årens omsättningstider vid beräkningen av avgiftstillgången.

AP-fondernas tillgångar värderas till så kallat verkligt värde. Med det avses att tillgångarna i första hand värderas till den senaste betalkursen under årets sista handelsdag, i andra hand till den senaste köpkursen. För att minska variationen används medelvärde av de tre senaste årens tillgångar för AP-fonderna när balanstalet beräknas.

Så beräknas inkomstpensionens skulder

Inkomstpensionsskulden till personer som inte börjat ta ut ålderspension värderas till summan av alla försäkrades pensionsbehållningar. Inkomster intjänade det år redovisningen avser har inte hunnit fastställas när redovisningen görs. Till summan av de försäkrades pensionsbehållningar läggs därför en uppskattning av den pensionsrätt för inkomstpension som tjänats in samma år som redovisningen avser. Detta belopp utgör mindre än tre procent av den totala pensionsskulden. Skillnaden mellan skattad och fastställd pensionsrätt avräknas i följande årsredovisning.²⁶

Pensionsskulden till pensionerade beräknas genom att multiplicera beviljade pensioner (årsbelopp) med det antal år som beloppet förväntas betalas ut. Antalet år diskonteras för att beakta att indexeringen av utbetalda belopp sker med ökningen i inkomstindex eller balansindex minus 1,6 procentenheter. Förväntat antal år med utbetalningar beräknas med utgångspunkt från mätningar av hur länge pensionsbeloppen i Pensionsmyndighetens register betalas ut, så kallade ekonomiska delningstal.²⁷ I de ekonomiska delningstalen beaktas eventuella samband mellan pensionsbeloppens storlek och hur länge de betalas ut.

²⁶ Se not 14, tabell A.

²⁷ Se formel 4.3 i bilaga B.

En princip för redovisningen är att endast inträffade och registrerade händelser eller transaktioner ska ligga till grund för den. I och med att tilläggspension kommer att tjänas in till och med år 2017 kan denna redovisningsprincip ännu inte tillämpas fullt ut. Det beror på att tilläggspensionsskulden till personer som inte börjat ta ut ålderspension inte kan beräknas utan antaganden om framtida ekonomisk och demografisk utveckling. Enligt förordning (2002:135) om årlig redovisning får skulden avseende tilläggspension för förvärvsaktiva därför beräknas utifrån vissa antaganden om framtida utveckling. Tilläggspensionsskulden avseende förvärvsaktiva beräknas enligt de grunder som är angivna i propositionen (2000/01:70), Automatisk balansering av ålderspensionssystemet. Dessa innebär att skulden till aktiva beräknas med samma medellivslängd som används för beräkningen av inkomstpensionsskulden och med ett antagande om två procents årlig tillväxt i inkomstindex.

Med dessa förutsättningar beräknas tilläggspensionsskulden per den 31 december redovisningsåret genom att skatta hur stor tilläggspension varje årskull kommer att få det år de fyller 65 år. Detta belopp multipliceras med redovisningsårets fastställda ekonomiska delningstal för 65-åringar. Personer äldre än 65 år som vid beräkningstidpunkten ännu inte tagit ut hela sin pension antas göra det nästföljande år. Därefter beräknas nuvärdet av de framtida pensionsbeloppen genom att de diskonteras med den antagna förändringen i inkomstindex om två procent per år från pensioneringsåret till redovisningsåret. Beloppet reduceras med det på samma sätt diskonterade värdet av individernas egna förväntade avgiftsinbetalningar fram tills de fyller 64 år. Inkomster intjänade efter denna ålder ger i sin helhet pensionsrätt enligt reglerna för inkomstpension.

Värdering av premiepensionens tillgångar och skulder

Premiepensionens tillgångar värderas till verkligt värde eller upplupet anskaffningsvärde enligt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2009:12) om årsredovisning i försäkringsföretag. Tillgångar som värderas till verkligt värde värderas till balansdagens kurs under årets sista handelsdag. Värdering av tillgångar till upplupet anskaffningsvärde innebär att skillnaden mellan anskaffningsvärde och inlösenpris periodiseras såsom räntetäkt under resterande löptid.

Fondförsäkringstillgångarna utgörs av pensionsspararnas placeringar i fonder och avser inlösenpris för fondandelar.

Pensionsskulden i fondförsäkring utgörs av fondförsäkringstillgångarna och likvida medel som ännu inte omvandlats till fondandelar.

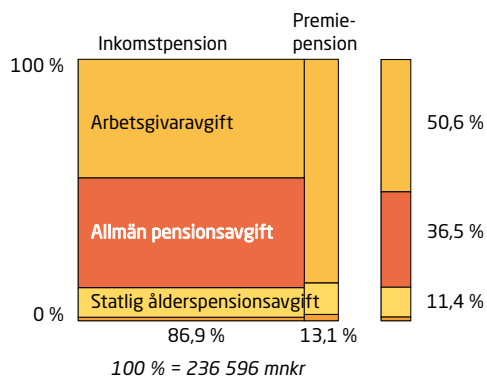
Försäkringstillgångar i traditionell försäkring är placerade i aktie- och räntefonder och värderas till verkligt värde.

Pensionsskulden för den traditionella försäkringen bestäms för varje försäkring som kapitalvärde av återstående garanterade utbetalningar. Värdet beräknas med antaganden om framtida avkastning, livslängder och driftskostnader. Avkastningen utgörs av marknadsräntan på statsobligationer med olika löptid. Marknadsräntan väljs med utgångspunkt från löptiden på garanterade utbetalningar. Marknadsvärdering av skulden innebär att livförsäkringsavsättningen påverkas av ränteförändringar. Inbetalda premier redovisas som engångspremier och höjer det garanterade beloppet. Antaganden om livslängder baseras på SCB:s befolkningsprognos från 2009. Driftskostnaden antas vara 0,1 procent av försäkringskapitalet. Detta sammantaget innebär att garanterade åtaganden i traditionell försäkring har värderats betryggande enligt vedertagna aktuariella metoder.

Noter och kommentarer

Not 2–14 avser inkomstpension, not 15–26 avser premiepension. Not 1 avser båda delar av den inkomstgrundade allmänna pensionen. Samtliga belopp anges i miljoner kronor.

Not 1 Pensionsavgifter



Regleringar m.m. har fördelats på arbetsgivaravgift och statlig ålderspensionsavgift i diagrammet.

Avgifter till den allmänna pensionen

Avgifter som går till:	Inkomstpension		Premiepension	
	2010	2009	2010	2009
Arbetsgivaravgift under avgiftstaket	91 844	89 537	25 909	25 017
Egenavgift under avgiftstaket	2 647	2 501	747	697
Allmän pensionsavgift	86 171	88 521	-	-
Statlig ålderspensionsavgift	23 112	23 632	3 794	3 847
Regleringar m.m.	1 294	-1 479	1 078	1 426
Summa	205 068	202 712	31 528	30 987

Inom den allmänna pensionen finns flera olika avgifter, vilket framgår av tabellen ovan. Alla avgiftsinkomster går inte till pensionssystemet, avgifter över det så kallade avgiftstaket på 8,07 inkomstbasbelopp förs till statsbudgeten. Dessa avgifter, egentligen skatter, är inte medtagna i tabellen. Ålderspensionsavgift betalas av arbetsgivare och egenföretagare, den allmänna pensionsavgiften betalas av alla förvärvsaktiva som får pensionsrätt. Dessutom betalas statliga ålderspensionsavgifter från olika anslag i statsbudgeten för pensionsrätt som vissa transfereringar ger upphov till, exempelvis sjukpenning och arbetslöshetsersättning. Staten betalar också en pensionsavgift för så kallade pensionsgrundande belopp för till exempel barnår och studier.

Avgiftsinkomsterna ökade mellan 2009 och 2010. Inkomsterna från arbetsgivaravgifter och egenavgifter ökade medan inkomsterna från den allmänna pensionsavgiften minskade på grund av negativa regleringsbelopp för tidigare år. Även de statliga ålderspensionsavgifterna minskade. Premiepensionssystemets redovisade avgift för ett år avser egentligen året innan, eftersom premiepensionsrätterna fördelas ett år senare än det år de avser.

Mer detaljerad avgiftsredovisning

Tabell A visar pensionsavgifter som bokförts 2010 hos Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten. Från och med 2010 bokförs arbetsgivaravgifter och egenavgifter hos Försäkringskassan medan allmän pensionsavgift och statliga ålderspensionsavgifter bokförs hos Pensionsmyndigheten innan de förs vidare till AP-fonderna respektive premiepensionssystemet. Av de avgifter som bokförs ett visst år avser en del året innan eller i vissa fall flera år dessförinnan. Arbetsgivaravgifter, exempelvis, bokförs minst en månad senare än när motsvarande lön betalas ut.

Den allmänna pensionsavgiften förs i sin helhet till AP-fonderna. För arbetsgivaravgifter och egenavgifter sker en preliminär fördelning enligt fastställda procentsatser mellan AP-fonderna, premiepensionssystemet och statsbudgeten. De statliga ålderspensionsavgifterna fördelas preliminärt mellan AP-fonderna och premiepensionssystemet enligt fastställda procentsatser.

Den del av ålderspensionsavgiften som förs till statsbudgeten avser avgifter på inkomstdelar ovanför den högsta inkomst för vilken pensionsrätt tillgodoses. Detta tak är före avdrag för allmän pensionsavgift 8,07 inkomstbasbelopp och 7,5 efter sådant avdrag²⁸. Eftersom dessa avgifter inte motsvaras av någon pensionsrätt är de skatter.

²⁸ Inkomstbasbeloppet år 2010 var 51 100 kronor. 8,07 inkomstbasbelopp var 412 377 kronor och 7,5 inkomstbasbelopp var 383 250 kronor.

Tabell A Pensionsavgifter fördelat efter avgiftsslag, 2010

Avgifter som går till:	Inkomst-pension	Premie-pension	Stats-budgeten (skatt)	Totalt	Varav av-gifter till den allmänna pensionen
Arbetsgivaravgift	91 844	25 909	13 692	131 445	117 753
Egenavgift	2 647	747	401	3 795	3 394
Allmän pensionsavgift	86 171	-	-	86 171	86 171
Statlig ålderspensionsavgift	23 112	3 794	-	26 906	26 906
Summa exkl. regleringar m.m.*	203 774	30 450	14 093	248 317	234 224
Reglering år 2010 avseende år 2008	684	-514	-170	0	170
Uppbördsförlust, reglering	-425	-	-	-425	-425
Anpassning till AP-fondernas respektive premiepensionssystemets redovisning	1 035	1 592	-	2 627	2 627
Summa	205 068	31 528	13 923	250 519	236 596

* Avgifter som influtit till Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten under 2010 och förts vidare till AP-fonderna, premiepensionssystemet respektive statsbudgeten.

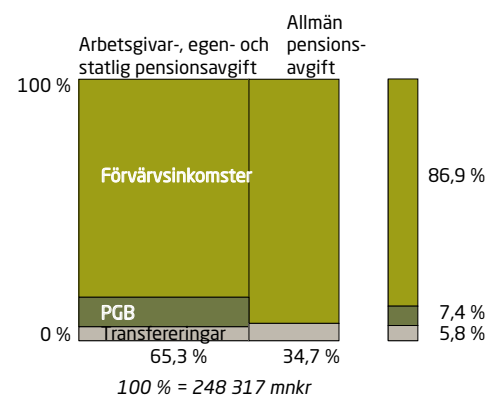
För att säkerställa att premiepensionssystemet för ett visst år har tillförts avgifter som motsvarar intjänad pensionsrätt och att statsbudgeten tillförts avgifterna på inkomstdelar över avgiftstaket görs en avstämning två år senare. En reglering görs därefter mellan statsbudgeten, premiepensionssystemet och AP-fonderna.

Differensen mellan Försäkringskassans/Pensionsmyndighetens redovisning av avgiftsinkomster och AP-fondernas redovisning av avgiftsinkomster (1 035 miljoner kronor) förklaras huvudsakligen av periodiseringskillnader. Differensen mellan Försäkringskassans/Pensionsmyndighetens redovisning av avgiftsinkomster och redovisade avgiftsinkomster till premiepensionssystemet (1 592 miljoner kronor) förklaras av att redovisningen avser olika år. Premiepensionssystemets redovisning avser avgiftsinkomster för pensionsrätter som tjänats in 2009. Redovisningen avser i övrigt avgifter som influtit år 2010.

Tabell B Pensionsavgifter exklusive regleringar med mera fördelat efter avgiftsunderlag, 2010

	Arbetsgivar-, egen- och statlig pensionsavgift	Allmän pensionsavgift	Summa
Förvärvsinkomster*	135 240	80 470	215 710
Transfereringar, se tabell C	8 585	5 701	14 286
Pensionsgrundande belopp, se tabell D	18 321	-	18 321
Summa	162 146	86 171	248 317

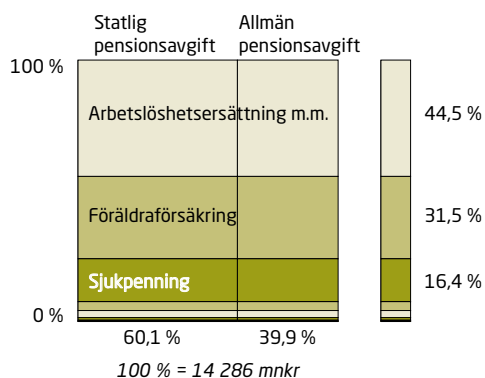
* Inklusive sjuklön och egenföretagarinkomster, exklusive transfereringar. Fördelningen av allmän pensionsavgift på de två typerna av avgiftsunderlag är beräknad, den framgår inte av redovisningssystemen.



Allmän pensionsavgift tas ut med 7 procent på förvärvsinkomster och pensionsgrundande transfereringar som sjukpenning med mera, men inte sjuk- och aktivitetsersättning. Allmän pensionsavgift tas endast ut på dessa inkomster upp till taket på 8,07 inkomstbasbelopp.

Pensionsavgift, som betalas av arbetsgivare och egenföretagare på arbetsinkomster och av staten på nämnda transfereringar, uppgår till 10,21 procent. Statlig pensionsavgift på sjuk- och aktivitetsersättning och på så kallade pensionsgrundande belopp, som inte belastas med allmän pensionsavgift, är 18,5 procent.

Fördelningen i tabell B avser de avgifter som influtit till Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten under 2010.



Tabell C Pensionsavgifter belöpande på transfereringar, 2010

	Statlig pensionsavgift	Allmän pensionsavgift	Summa
Sjukpenning	1 407	934	2 341
Rehabiliteringspenning	86	57	143
Närståendepenning	6	4	10
Arbetskadeersättningar m.m.	288	191	479
Föräldraförsäkring	2 708	1 798	4 506
Vårdbidrag	233	155	388
Arbetslöshetsersättning m.m.	3 823	2 539	6 362
Utbildningsbidrag	29	19	48
Konstnärsnämnden	4	3	7
Smittbärarpenning	1	1	2
Summa	8 585	5 701	14 286

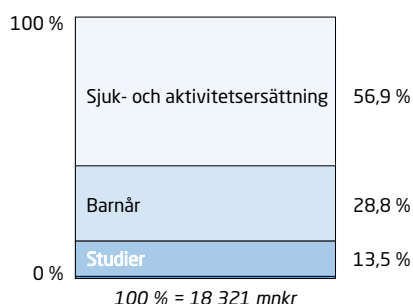
Fördelningen av allmän pensionsavgift på de olika typerna av transfereringar är beräknad, den framgår inte av redovisningssystemen.

Tabell D Pensionsavgifter belöpande på sjuk-/aktivitetsersättning och pensionsgrundande belopp, 2010

Sjuk- och aktivitetsersättning*	10 422
Barnår	5 279
Studier**	2 474
Plikttjänst**	146
Summa	18 321

* Beloppet avser både avgift på utbetald pensionsgrundande ersättning och på pensionsgrundande belopp. I båda fallen är avgiften 18,5 procent.

** En mindre del av beloppen för studier respektive pliktjänst avser pensionsgrundande inkomst.



Not 2 Pensionsutbetalningar med mera

	2010	2009
Tilläggspension	182 436	186 954
Inkomstpension	37 762	30 439
Summa pensionsutbetalningar	220 198	217 393
Överföringar till de Europeiska gemenskaperna	5	19
Summa	220 203	217 412

Under år 2010 utbetalades 220 198 miljoner kronor i pensioner från AP-fonderna. Detta belopp minskar pensionsskulden till de pensionerade.

Enligt lag (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna kan värdet av pensionsrättigheter för tjänstemän i Europeiska gemenskaperna överföras från AP-fonderna och premiepensionssystemet till Europeiska gemenskapernas tjänstepensionssystem. År 2010 överfördes 5 miljoner kronor från AP-fonderna. Beloppet minskar pensionsskulden till de aktiva. Sammantaget belastades

AP-fonderna med 220 203 miljoner kronor till följd av pensionsutbetalningar eller överföring av pensionsrätt.

Not 3 Avkastning på fonderat kapital

AP-fond:	Första	Andra	Tredje	Fjärde	Sjätte	*	2010 Summa	2009 Summa
Aktier och andelar	19 799	19 612	20 087	18 886	1 463	-1	79 846	116 056
varav								
Erhållna utdelningar	2 809	2 435	2 917	2 759	99	-1	11 018	10 977
Resultat noterade och onoterade aktier och andelar, netto	16 990	17 177	17 170	16 127	1 364		68 828	105 079
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3 999	4 121	3 391	3 047	190		14 748	20 701
varav								
Räntenetto	3 124	2 859	2 209	2 809	190		11 191	10 953
Resultat räntebärande tillgångar, netto	875	1 262	1 182	238	0		3 557	9 748
Övrigt	-3 007	-1 119	-4 847	-568	220		-9 321	144
varav								
Resultat derivatinstrument, netto	440	1 406	-2 027	2 207	-13		2 013	5 265
Resultat valutakursförändringar, netto	-3 447	-2 525	-2 820	-2 775	233		-11 334	-5 121
Provisionskostnader	-105	-196	-146	-30	0		-477	-489
Summa	20 686	22 418	18 485	21 335	1 873	-1	84 796	136 412

* Justeringskolumn för att justera för avrundningseffekter när fonderna summeras.

Källa: Första, Andra, Tredje, Fjärde och Sjätte AP-fondernas årsredovisningar 2009 och 2010.

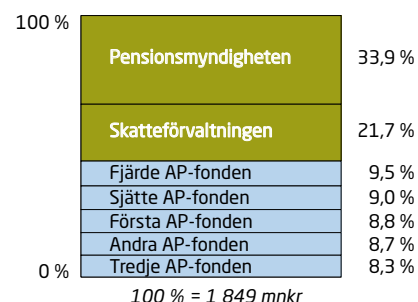
Resultat derivatinstrument, netto, innehåller numera alla derivat varför justering av räntenettot under Obligationer och andra räntebärande värdepapper gjorts.

Posten Provisionskostnader består av ej resultatbaserade avgifter. Resultatbaserade avgifter, courtage med mera har reducerat avkastningen (se avsnittet Administrations- och kapitalförvaltningskostnader).

Not 4 Administrationskostnader

	2010	2009
Pensionsmyndigheten/Försäkringskassan	627	544
Skatteförvaltningen m.fl.*	402	378
Summa kostnader försäkringsadministrationen	1 029	922
Första AP-fonden	163	191
Andra AP-fonden	160	150
Tredje AP-fonden	154	147
Fjärde AP-fonden	176	174
Sjätte AP-fonden	167	146
Summa kostnader fondförvaltningen	820	808
Summa	1 849	1 730

* Inklusive Kronofogdemyndigheten och Konjunkturinstitutet.



För Första–Fjärde AP-fonden redovisas endast interna administrationskostnader. Externa förvaltningskostnader och depåkostnader benämns provisionskostnader och redovisas som en negativ intäkt (se not 3). I Sjätte AP-fondens administrationskostnader ingår även vissa externa förvaltningskostnader. För samtliga fonder gäller att resultatbaserade avgifter, transaktionskostnader med mera har reducerat avkastningen i not 3 (se avsnitt Administrations- och kapitalförvaltningskostnader).

Beroende på infasningsregler som gäller fram till år 2020 belastar endast en del av administrationskostnaderna (78 procent år 2010, se not 11) de försäkrades pensionsbehållningar. Varje fond finansierar sina egna förvaltningskostnader med uttag ur den egna fonden.

Not 5 Värde av förändringen i avgiftsinkomst

	2010	2009
Utjämnad avgiftsinkomst 2010	207 619	-
Utjämnad avgiftsinkomst 2009	-200 300	200 300
Utjämnad avgiftsinkomst 2008	-	-203 918
Förändring av utjämnad avgiftsinkomst	7 319	-3 618
(Utjämnad omsättningstid 2010 + utjämnad omsättningstid 2009)/2	x 31,71436	-
(Utjämnad omsättningstid 2009 + utjämnad omsättningstid 2008)/2	-	x 31,76324
Värde av förändringen i avgiftsinkomst	232 117	-114 919

Tid avser år.

Tabell A Underlag för beräkning av utjämnad avgiftsinkomst

	2010	2009	2008	2007
Pensionsavgifter	205 068	202 712	203 140	190 416
Utjämnad avgiftsinkomst	207 619	200 300	203 918	191 521
KPI, juni	302,97	300,17	302,45	289,95

Hur den utjämnade avgiftsinkomsten beräknas framgår av bilaga B, avsnitt 1.

Not 6 Värde av förändringen i omsättningstid

	2010	2009
Utjämnad omsättningstid 2010	31,66673	-
Utjämnad omsättningstid 2009	-31,76198	31,76198
Utjämnad omsättningstid 2008	-	-31,76449
Förändring av utjämnad omsättningstid	-0,09525	-0,00251
(Utjämnad avgiftsinkomst 2010 + utjämnad avgiftsinkomst 2009)/2	x 203 960	-
(Utjämnad avgiftsinkomst 2009 + utjämnad avgiftsinkomst 2008)/2	-	x 202 109
Värde av förändringen i omsättningstid	-19 427	-507

Tid avser år.

Tabell A Underlag för beräkning av utjämnad omsättningstid

	2010	2009	2008	2007
Intjänandetid	-	20,82729	20,88140	21,07097
Utbetalningstid	-	10,83025	10,78533	10,69352
Omsättningstid	-	31,65754	31,66673	31,76449
Utjämnad omsättningstid	31,66673	31,76198	31,76449	31,93368

Tid avser år.

Den utjämnade omsättningstiden är medianen av de tre senaste årens omsättningstider. Hur omsättningstiden beräknas beskrivs i avsnitt 3 i bilaga B. Eftersom intjänandetiden inte kan beräknas innan alla pensionsrätter fastställts, är det senaste året för vilket omsättningstiden kan beräknas året före redovisningsåret.

Not 7 Nya pensionsrätter och ATP-poäng

Till posten Nya pensionsrätter och ATP-poäng har lagts vissa andra belopp som har påverkat pensionsskuldens storlek. Innebörden av dessa justeringsbelopp framgår i följande tabeller.

	2010	2009
Skattad pensionsrätt för inkomstpension	196 345	190 809
Skattat värde av intjänad ATP-poäng	7 093	10 439 *
Justeringsbelopp, nya pensionsrätter, se tabell A	6 122	6 837
Justeringsbelopp, nya ATP-poäng, se tabell B	5 149	5 425 *
Summa	214 709	213 510

* Rättelse av uppgifter i Orange Rapport 2009. Summaraden påverkas ej.

Tabell A Justeringsbelopp, nya pensionsrätter, 2010

Fastställd pensionsrätt för inkomstpension intjänad 2009	192 808
Skattad pensionsrätt för inkomstpension intjänad 2009	-190 809
Justeringar som påverkat pensionsbehållningarna m.m.	-2 849
Ändring i utbetalade belopp	6 972
Summa	6 122

I och med att taxeringen för bokslutsåret inte är slutförd när bokslutet upprättas, kan värdet av intjänad pensionsrätt detta år endast skattas. I pensionssystemets årsredovisning 2009 skattades pensionsrätt intjänad under året till -190 809 miljoner kronor. Efter att taxeringen för 2009 genomförts visade det sig att det verkliga värdet var 192 808 miljoner kronor.

Justeringsbeloppet -2 849 miljoner kronor avser justeringar, taxeringsförändringar med mera som påverkat pensionsbehållningarna, se not 14 tabell A. Pensionsskulden till pensionerade har förändrats med 6 972 miljoner kronor till följd av andra ändringar i utbetalade belopp än indexering, se not 14 tabell C.

Tabell B Justeringsbelopp, nya ATP-poäng, 2010

Effekt av skillnad mellan antagande avseende 2010 och skattningen 2009 m.m.	3 163
Värdet av övriga inbetalda avgifter avseende ATP*	131
Ändring i utbetalade belopp	1 855
Summa	5 149

* Exklusive värdet av ATP-poäng.

Beloppen i Tabell B ovan avser vissa förändringar i tilläggspensionsskulden, se not 14 tabell B och C. Av de ATP-poäng som tjänats in under ett år är det enbart en mindre del som kommer att ha betydelse för den framtida pensionen. Den del som beräknas bidra till höjd pension har redovisats i not 14 tabell B som skattat värde av intjänad ATP-poäng. Emellertid bidrar samtliga pensionsavgifter avseende ATP till en ökning av den beräknade pensionsskulden. Det sista år som ATP-poäng kan tjänas in är 2017. Detta innebär att pensionsavgifterna, med undantag av administrativt betingade diskrepanser, kommer att vara lika stora som tillgodoräknad pensionsrätt först 2018.²⁹

²⁹ Avgiftsinbetalningarna som avser ATP överstiger värdet av de intjänade ATP-poängen. Förhållandet förklaras av att i ATP-systemet upparbetas ofta pensionsfordran relativt tidigt under det förvärvsaktiva livet. En individ som vid 55 års ålder har sina 15 bästa intjänandeår bakom sig (och som arbetat i minst 30 år) kommer inte att öka sin ATP-pension alls, även om hon eller han fortsätter att arbeta och betala avgift till 65-årsdagen. Förhållandet illustrerar en av de negativa drivkrafter för den äldre arbetskraftens arbetsutbud som ATP-systemet ger upphov till.

Not 8 Indexering

	2010			2009		
	Aktiva	Pension- erade	Summa	Aktiva	Pension- erade	Summa
Inkomstpension, indexering	-114 003	-6 919	-120 922	-58 238	22 298	-35 940
varav Effekt av inkomstindex	77 603	1 702	79 305	14 325	22 298	36 623
Effekt av balanstal	-191 606	-8 621	-200 227	-72 563		-72 563
Tilläggspension, indexering	-18 127	-25 949	-44 076	-11 273	111 101	99 828
varav Effekt av inkomstindex	11 782	6 435	18 217	2 725	111 101	113 826
Effekt av balanstal	-29 909	-32 597	-62 506	-13 998		-13 998
Effekt av prisindex		213	213			
Summa	-132 130	-32 868	-164 998	-69 511	133 399	63 888

Pensionsskulden ändras med förändringen i inkomstindex om balanseringen i systemet inte är aktiverad. När balanseringen är aktiverad förändras pensionsskulden i stället med balansindex (med undantag för tilläggspensionsskuld för individer yngre än 65 år). Balansindex består av inkomstindex multiplicerat med det produkten av fastställda balanstal. Värdet av indexeringen avser den indexering som påverkat pensionskulden den 31 december 2010. Pensionsskulden till aktiva 31 december 2010 har förräntats med förändringen i balansindex mellan åren 2010 och 2011 som var -2,7 procent varav förändringen i inkomstindex bidrog med +1,9 procent och gällande balanstal med -4,5 procent. Pensionsskulden till pensionerade samma datum har förräntats med inkomstindex och balansindex årsskiftet 2009/2010, det vill säga med -1,4 procent. För dem som tagit ut tilläggspension före 65 års ålder indexeras pensionsskulden med förändringen i prisbasbeloppet fram tills de fyllt 65 år.

Not 9 Värdet av förändringen i medellivslängd

	2010			2009		
	Aktiva	Pension- erade	Summa	Aktiva	Pension- erade	Summa
Inkomstpension	-	4 587	4 587	-	3 489	3 489
Tilläggspension	3 729	17 017	20 746	4 606	14 959	19 565
Summa	3 729	21 604	25 333	4 606	18 448	23 054

Den livslängd som här avses är den tid som ett genomsnittligt pensionsbelopp antas utbetalas, så kallad ekonomisk livslängd, vilken uttrycks i termer av ekonomiskt delningstal. Vid beräkningen av dessa beaktas även normen om en tillväxt på 1,6 procent. Hur de ekonomiska delningstalen beräknas beskrivs i bilaga B, avsnitt 4.

Högre ekonomisk medellivslängd ökar pensionsskulden för tilläggspension, både avseende aktiva och pensionerade. I inkomstpensions-systemet är det endast pensionsskulden till pensionerade som ökar om medellivslängden ökar.

Värdet av förändringen i medellivslängd är skillnaden mellan pensionskulden beräknad med de ekonomiska delningstal som används det år redovisningen avser och pensionsskulden beräknad med de ekonomiska delningstal som användes föregående år.

Not 10 Uppkomna arvsvinster, Fördelade arvsvinster

Födelseår	2010		2009	
	Uppkomna arvsvinster	Fördelade arvsvinster	Uppkomna arvsvinster	Fördelade arvsvinster
1950 eller tidigare	4 763	6 299	4 615	6 129
1950 eller senare	6 707	6 747	6 802	6 900
Summa	11 470	13 046	11 417	13 029

Pensionsbehållningar efter personer som avlidit (uppkomna arvsvinster) fördelas till de kvarlevande i samma ålder. Fördelningen görs som ett procentuellt påslag på pensionsbehållningen med hjälp av en arvsvinstfaktor.

Före det år en årskull fyller 60 år fördelas faktiskt uppkomna arvsvinster. Arvsvinstfaktorn bestäms således av summa pensionsbehållningar för avlidna i samma ålder. Arvsvinsterna efter dem som avled före det 60:e levnadsåret år 2009 (födda 1950 eller senare) fördelades till motsvarande årskullar år 2010. Skillnaden mellan uppkomna och fördelade arvsvinster förklaras bland annat av årliga justeringar i pensionsbehållningarna för taxeringsändringar.

Från och med det år en årskull fyller 60 år fördelas inte de faktiskt uppkomna arvsvinsterna utan i stället de arvsvinster som beräknas uppkomma. Arvsvinstfaktorerna beräknas med utgångspunkt från den mortalitet som SCB observerat för en tidigare period. Bland annat i och med att denna mortalitet inte exakt överensstämmer med den faktiska dödligheten det aktuella året finns en skillnad mellan uppkomna och fördelade arvsvinster. Arvsvinsterna för dem som avled under det 60:e levnadsåret eller senare år 2010 (födda 1950 eller tidigare) fördelas samma år.

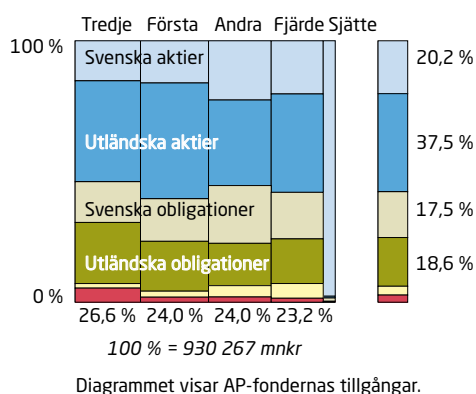
Not 11 Avdrag för administrationskostnader

Administrationskostnaderna finansieras genom ett procentuellt avdrag från de försäkrades pensionsbehållningar. För att inte belasta yngre årskullar med en oproportionerligt stor kostnad under den tid ATP fasas ut införs kostnadsavdraget successivt. År 2010 finansierades 78 procent av administrationskostnaden med avdrag från pensionsbehållningarna. Kostnadsavdraget ökar med 2 procentenheter per år och först 2021 motsvarar avdraget 100 procent av administrationskostnaden.

Beräkningen av förvaltningskostnadsfaktorn baseras på budgeterade administrationskostnader, inklusive AP-fondernas kostnader, för det aktuella året och pensionsbehållningarna året innan (se bilaga A). Skillnaden mellan verkställt avdrag i kronor och fastställd kostnad beaktas i beräkningen av följande års förvaltningskostnadsfaktor. Avdraget för administrationskostnaderna görs genom att pensionsbehållningarna multipliceras med förvaltningskostnadsfaktorn. Avdraget 2010 var 0,0343 procent och summeras till 1 404 (786) miljoner kronor.

Not 12 Fondtillgångar

AP-fond:	Första	Andra	Tredje	Fjärde	Sjätte	2010 Summa	2009 Summa
Aktier och andelar	135 098	123 825	133 272	125 000	19 884	537 079	490 845
Varav Svenska	36 083	50 670	37 861	43 848	19 749	188 211	163 181
Utländska	99 015	73 155	95 411	81 152	135	348 868	327 664
Obligationer och andra räntebärande tillgångar	79 093	85 589	96 338	75 169	262	336 451	304 213
Varav Svenska emittenter	36 453	49 412	38 547	38 366	262	163 040	129 430
Utländska emittenter	42 640	36 177	57 791	36 803	-	173 411	174 783
Derivat	5 152	9 707	4 317	12 150	-	31 326	25 436
Övriga tillgångar	4 304	4 472	13 315	3 256	64	25 411	20 658
Summa tillgångar	223 647	223 593	247 242	215 575	20 210	930 267	841 152
Skulder	-4 866	-1 086	-26 413	-2 739	-282	-35 386	-14 083
Varav Derivat	-1 396	-912	-1 430	-1 720	-	-5 458	-6 602
Övrigt	-3 470	-174	-24 983	-1 019	-282	-29 928	-7 481
Summa	218 781	222 507	220 829	212 836	19 928	894 881	827 069



I posten Övriga tillgångar ingår kassa och bankmedel, förutbetalda kostnader och upplupna intäkter med mera. I posten Skulder ingår, förutom derivatinstrument, övriga skulder samt förutbetalda intäkter och upplupna kostnader.

Not 13 Avgiftstillgång

	2010	2009
Utjämnad avgiftsinkomst	207 619	200 300
Utjämnad omsättningstid	x 31,66673	x 31,76198
Avgiftstillgång	6 574 615	6 361 925

Tid avser år.

Se not 5 och 6 samt bilaga B för de värden respektive formler som använts vid beräkningen av utjämnad avgiftsinkomst och omsättningstid.

Not 14 Pensionsskuld

	2010			2009		
	Aktiva	Pensionerade	Summa	Aktiva	Pensionerade	Summa
Inkomstpension	4 286 921	623 627	4 910 548	4 349 343	512 663	4 862 006
Tilläggs pension	511 476	1 944 686	2 456 162	652 280	1 997 406	2 649 686
Summa	4 798 397	2 568 313	7 366 710	5 001 623	2 510 069	7 511 692

Pensionsskulden till pensionerade avseende tilläggs pension och inkomstpension beräknas på samma sätt. Först summeras årskullens pensionsutbetalningar i december månad och multipliceras med tolv för att få ett teoretiskt årsbelopp. Årsbeloppet multiplicerat med årskullens ekonomiska medellivslängd ger pensionsskulden till varje årskull. Den totala skulden till pensionerade är summan av årskullarnas pensionsskulder. Den ekonomiska medellivslängden uttrycks i form av ekonomiska delningstal. Inkomstpensionsskulden avseende aktiva är summan av alla försäkrades pensionsbehållningar den 31 december 2010 med tillägg för den skattade intjänade pensionsrätten för 2010. Hur pensionsskulden till aktiva och pensionerade och de ekonomiska delningstalen beräknas framgår i bilaga B avsnitt 4.

Tilläggspensionsskulden avseende aktiva kan inte beräknas direkt utifrån uppgifter ur intjänanderegistret. För att kunna beräkna tilläggspensionsskulden uppskattas varje individs tilläggspension det år de fyller 65 år. Det beräknade årsbeloppet multipliceras med det ekonomiska delningstal som gäller för 65-åringar det år redovisningen avser. Personer äldre än 65 år som vid beräkningstidpunkten ännu inte tagit ut hela sin pension antas göra det nästföljande år. Nuvärdet av den beräknade pensionsskulden erhålls genom att reducera skulden med individens antagna framtida avgiftsinbetalningar och diskontera med den antagna framtida ökningen i inkomstindex. Vid beräkningen antas snittinkomsten öka med 2 procent per år. Beräkningarna görs för alla födda 1953 eller tidigare som inte tagit ut hela sin tilläggspension. Tilläggspensionsskulden till aktiva minskar successivt och är i princip helt borta 2018.

Tabell A Förklaring av pensionsskuldens förändring, inkomstpension aktiva, 2010

Pensionsskuld inkomstpension aktiva 31 december 2009	4 349 343
Varav skattad pensionsrätt för inkomstpension intjänad 2009	-190 809
Pensionsbehållning 31 december 2009	4 158 534
Uppkomna arvsvinster, yngre än 60 år*	-6 707
Justeringar som påverkat pensionsbehållningarna**	-249
Ingående pensionsbehållning 2010	4 151 578
Taxeringsförändringar m.m. som påverkat pensionsbehållningarna	-2 600
Fastställd pensionsrätt för inkomstpension intjänad 2009	192 808
Fördelade arvsvinster, 60 år eller äldre	6 299
Fördelade arvsvinster, yngre än 60 år	6 747
Indexering	-114 003
Avdrag för administrationskostnader	-1 404
Uttagen pension	-145 060
Återkallade pensioner	974
Uppkomna arvsvinster, 60 år eller äldre	-4 763
Pensionsbehållning 31 december 2010	4 090 576
Skattad pensionsrätt för inkomstpension intjänad 2010	196 345
Pensionsskuld inkomstpension aktiva 31 december 2010	4 286 921

* Fördelas 2010.

** Överföringar till de Europeiska gemenskaperna (se not 2), justeringar för avlidna, spärrade ärenden med mera.

Tabell B Förklaring av pensionsskuldens förändring, tilläggspension aktiva, 2010

Pensionsskuld tilläggspension aktiva 31 december 2009	652 280
Effekt av skillnad mellan antagande avseende 2010 och skattningen 2009 m.m.	3 163
Ingående tilläggspensionsskuld 2010	655 443
Indexering	-18 127
Skattat värde av intjänad ATP-poäng 2010	7 093
Uttagen pension	-136 793
Värdet av övriga inbetalda avgifter avseende ATP	131
Värdet av förändringen i medellivslängd	3 729
Pensionsskuld tilläggspension aktiva 31 december 2010	511 476

Tabell C Förklaring av pensionsskuldens förändring, tilläggs- och inkomstpension pensionerade, 2010

	Inkomst- pension	Tilläggs- pension	Summa
Pensionsskuld pensionerade 31 december 2009	512 663	1 997 406	2 510 069
Skuld tillkommande från aktiva	144 086 *	136 793 **	280 879
Ändring i utbetalade belopp	6 972	1 855	8 827
Pensionsutbetalningar***	-37 762	-182 436	-220 198
Indexering	-6 919	-25 949	-32 868
Värdet av förändringen i medellivslängd	4 587	17 017	21 604
Pensionsskuld pensionerade 31 december 2010	623 627	1 944 686	2 568 313

* Netto av Uttagen pension och Återkallade pensioner, se tabell A.

** Se tabell B.

*** Se not 2.

Skulden till pensionerade förändras med indexeringen, ökar med livslängden och minskar med de utbetalningar som görs under året. Pensionen kan ändras av orsaker som nyintjänande, ändrat civilstånd (gäller tilläggs-pension), taxeringsändringar med mera. Sådana skuldförändringar redovisas som ändring i utbetalade belopp (beloppsändringar). Skulden till pensionerade ökar också med nybeviljade pensioner. Denna skuldökning motsvaras av en minskning av pensionsskulden till aktiva.

Noter och kommentarer avseende premiepension

Not 15 Pensionsutbetalningar

	2010	2009
Pensionsutbetalningar från fondförsäkring	1 220	737
Pensionsutbetalningar från traditionell försäkring	144	92
Summa pensionsutbetalningar	1 364	829
Överföring till de Europeiska gemenskaperna	1	1
Summa	1 365	830

Vid pensioneringen kan pensionsspararen låta sitt tillgodohavande ligga kvar i fondförsäkringen. Då är den årliga pensionen beroende av värdeutvecklingen i de fonder som spararen har valt. Pensionsspararen kan också välja att gå över till traditionell försäkring, antingen i samband med pensioneringen eller senare. I traditionell försäkring betalas pensionen ut med ett nominellt garanterat belopp varje månad. Om förvaltning av den traditionella försäkringen ger en högre avkastning än den garanterade får pensionsspararna återbäring. Den betalas ut som ett tilläggsbelopp varje månad, vilket kan variera från år till år. Under år 2010 har 46 (28) miljoner kronor betalats ut som tilläggsbelopp, vilket redovisas i not 26.

Enligt lag (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna kan värdet av pensionsrättigheter för tjänstemän i Europeiska gemenskaperna överföras från AP-fonderna och premiepensionssystemet till Europeiska gemenskapernas tjänstepensionssystem. År 2010 överfördes 0,5 miljoner kronor från premiepensionsverksamheten.

Not 16 Avkastning på fonderat kapital

	Fond-försäkring	Traditionell försäkring	2010 Summa	2009 Summa
Aktier och andelar	44 933	50	44 983	81 342
varav Direktavkastning	4 423	11	4 434	6 181
Realiserade och orealiserade kursvinster	40 510	39	40 549	75 161
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-241	-18	-259	-7
varav Direktavkastning (räntenetto)	3	-1	2	3
Realiserade och orealiserade kursvinster	-244	-17	-261	-10
Valutakursresultat, netto	-3 282	-	-3 282	-770
Delsumma avkastning	41 410	32	41 442	80 565
Förändring traditionell försäkring	-	1 042	1 042	436
Summa	41 410	1 074	42 484	81 001

Avkastningen inkluderar realiserat och orealiserat valutakursresultat efter avdragen fondförvaltningskostnad. Den genomsnittliga fondförvaltarkostnaden efter avdragna rabatter uppgår till 0,32 procent av genomsnittligt kapital.

Not 17 Administrationskostnader

	2010	2009
Driftskostnader	340	340
Finansiella poster netto	-1	-4
Summa	339	336

Finansiella poster netto avser främst kostnader för lån, handelslagrets resultat och ränteintäkter (netto). Fondförvaltningskostnaderna tas direkt ur försäkringstillgångarna och ingår inte i premiepensionsverksamhetens driftskostnader. Totalt för år 2010 uppgick administrationskostnader till 346 (343) miljoner kronor varav 7 (7) miljoner kronor ingår i not 16, förändring traditionell försäkring. En sammanställning av pensionssystemets brutto- respektive netto redovisade kostnader finns i avsnittet Administrations- och kapitalförvaltningskostnader.

Not 18 Nya pensionsrätter

	2010	2009
Fastställd pensionsrätt för premiepension intjänad 2009	31 528	-
Fastställd pensionsrätt för premiepension intjänad 2008	-	30 987
Summa	31 528	30 987

I premiepensionsverksamheten motsvaras avgiftsinkomsten av nya pensionsrätter inklusive ränta för den period avgiftsmedlen förvaltas innan de placeras i de försäkrades fonder. I beloppet ingår även ändrade pensionsrätter från tidigare intjänandeår samt fördelade återförda fondförvaltaravgifter.

Not 19 Värdeförändring

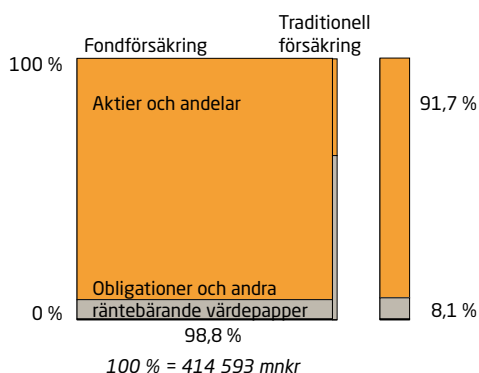
Pensionsskulden förändrades med avkastningen i premiepensionsfonderna som summerar till -41 442 (-80 565) miljoner kronor, se not 16.

Not 20 Uppkomna arvsvinster, Fördelade arvsvinster

Uppkomna och fördelade arvsvinster motsvaras av dödsfallskapital. Arvsvinster fördelas en gång per år, en mindre del fördelas även löpande under året vid byte från fondförsäkring till traditionell försäkring. År 2010 fördelades som arvsvinst 670 (655) miljoner kronor, vilket bestämdes av hur mycket kapital som frigjorts genom dödsfall under kalenderåret 2009. I den fördelade arvsvinsten ingår 22 (12) miljoner kronor som avser byte från fondförsäkring till traditionell försäkring. I posten ingår även minskningsmedel som avser den minskning av premiepensionsrätten som görs när premiepension överförs mellan makar. Under kalenderåret 2010 överförde totalt 7 938 (7 990) personer ett sammanlagt belopp på 57 (54) miljoner kronor mellan makar eller mellan registrerade partners.

Not 21 Avdrag för administrationskostnader

Beloppet 546 (447) miljoner kronor motsvarar de avgifter som Pensionsmyndigheten tog ut för att finansiera premiepensionsverksamhetens administrationskostnader. Den genomsnittliga avgiften för år 2010 motsvarade 0,16 (0,19) procent av värdet på pensionsspararnas konton med ett tak på 125 (110) kronor. Under uppbyggnadsskedet och fram till 2018 finansieras premiepensionsverksamheten genom en kombination av avgiftsuttag och räntekontokredit för rörelsekapitalbehov samt låneramar hos Riksgäldskontoret. Avgiftsuttaget baserades på den prognostiserade kostnadsnivån för år 2010.



Not 22 Försäkringstillgångar

	Fond-försäkring	Traditionell försäkring	2010 Summa	2009 Summa
Aktier och andelar	378 184	1 831	380 015	319 032
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	30 340	3 112	33 452	23 334
Pågående handel och uppkomna arvsvinster	1 116	10	1 126	1 217
Summa	409 640	4 953	414 593	343 583

Uppkomna arvsvinster som tillhör år 2010 uppgår totalt till 864 (646) miljoner kronor, varav fondförsäkring 842 (632) miljoner kronor och traditionell försäkring 22 (14) miljoner kronor, och fördelas till pensions-spararna år 2011.

Per den 31 december 2010 fanns totalt 6 274 918 pensionssparare varav 6 140 171 hade sitt sparande placerat i fondförsäkring och 134 747 i traditionell försäkring. Av pensionsspararna var det 777 438 personer som fick utbetalning av pension.

Not 23 Övriga tillgångar

	2010	2009
Tillfällig förvaltning av preliminära avgiftsmedel	28 652	27 584
Pensionsmyndighetens administrativa fondandelslager (handelslager)	46	87
Övriga tillgångar	2 514	2 019
Andel av Pensionsmyndighetens gemensamma tillgångar	34	-
Summa	31 246	29 690

Tillfällig förvaltning av preliminära avgiftsmedel avser intjänandeåret 2010.

Pensionsmyndighetens administrativa fondandelslager används för att underlätta handeln med fondandelar genom att det minskar antalet handelstransaktioner med fondförvaltarna.

I övriga tillgångar ingår kassa och bank, pågående fondhandel, övriga fordringar samt upplupna ränteintäkter.

Av Pensionsmyndighetens gemensamma tillgångar beräknas 18 procent tillhöra premiepensionsverksamheten. I den beräknade andelen av gemensamma tillgångar ingår immateriella anläggningstillgångar, materiella anläggningstillgångar, kundfordringar, övriga fordringar, förutbetalda kostnader samt upplupna intäkter. För år 2009 ingår motsvarande tillgångsslag i övriga tillgångar.

Not 24 Förändring i eget kapital

	Fond-försäkring	Traditionell försäkring	2010 Summa	2009 Summa
Eget kapital vid årets ingång:				
Konsolideringsfond	-1 411	655	-756	-1 276
Från konsolideringsfond utbetald återbäring*	-	-47	-47	-28
Periodens resultat	207	1 042	1 249	547
Summa eget kapital	-1 204	1 650	446	-757

* Utbetald återbäring år 2010/2009 ingår i posten ingående balanserat resultat i balansräkningen.

Pensionsmyndigheten redovisar ett totalt negativt eget kapital för verksamheten. Solvensreglerna i Försäkringsrörelselagen gäller inte för Pensionsmyndigheten, utan fram till och med år 2018 finansieras underskottet av krediter hos Riksgälden. År 2018 beräknas balans mellan tillgångar och skulder vara uppnådd. Traditionell försäkring redovisar ett negativt resultat som läggs i konsolideringsfonden i eget kapital. Medel i konsolideringsfonden fördelas till pensionsspararna och utbetalas som återbäring i samband med pensionsutbetalningarna.

Not 25 Pensionsskuld

	2010	2009
Pensionsskuld, fondförsäkring	409 636	341 371
Pensionsskuld, traditionell försäkring	3 288	1 543
Summa	412 924	342 914

Pensionsskulden är en skuld till förvärvsaktiva och pensionerade pensionssparare. Pensionsskuld, fondförsäkring är i huvudsak knuten till fondandelar och påverkas av hur marknadsvärdet i valda fonder utvecklas. Innehavet i fonderna värderas till bokslutsdagens kurs och motsvaras av tillgångsvärdet som återfinns i not 22.

Pensionsskuld, traditionell försäkring bestäms för varje försäkring som kapitalvärdet av återstående garanterade utbetalningar. Värdet beräknas med antaganden om framtida avkastning, livslängder och driftskostnader. Information om hur de ekonomiska delningstalen beräknas finns i bilaga A.

Tabell A Förklaring av pensionsskuldens förändring, fondförsäkring, 2010

Pensionsskuld fondförsäkring 31 dec 2009	341 371
Fastställd pensionsrätt för premiepension intjänad 2009*	28 625
Fördelade arvsvinster**	-653
Värdeförändring	41 410
Avdrag för administrationskostnader	-546
Skuldminskning på grund av uttagen pension 2010	-1 221
Uppkomna arvsvinster	653
Övrigt	-1
Premiepensionskapital 31 december 2010	409 638
Justering som påverkat premiepensionskapitalet ***	-2
Pensionsskuld fondförsäkring 31 december 2010	409 636

* Taxeringsändringar, ändrade pensionsrätter ingår med -2.
 ** Arvsvinster, kapital som frigjorts under 2009, fördelas 2010.
 *** Överföringar till de Europeiska gemenskaperna m.m.

Tabell B Förklaring av pensionsskuldens förändring, traditionell försäkring, 2010

Pensionsskuld traditionell försäkring 31 dec 2009	1 543
Fastställd pensionsrätt för premiepension intjänad 2009*	2 905
Fördelade arvsvinster**	-17
Värdeförändring	108
Skuldminskning på grund av uttagen pension 2010	-144
Övrigt	10
Förändring av pensionsskuld***	-1 117
Premiepensionskapital 31 december 2010	3 288
Pensionsskuld traditionell försäkring 31 december 2010	3 288

* Taxeringsändringar, ändrade pensionsrätter ingår med 0.
 ** Arvsvinster, kapital som frigjorts under 2009, fördelas 2010.
 *** Administrationskostnader -7, uppkomna arvsvinster år 2009 +17 ingår i förändring av pensionsskuld, se not 24 förändring eget kapital.

Pensionsskulden beräknas från och med 2007 exklusive eget kapital. Pensionsskulden förändras med nyintjänande pensionsrätter, ändrad omfattning av pensionsuttag, taxeringsändringar, värdeförändring på tillgångarna, administrationskostnader, pensionsutbetalningar och uppskattning av den framtida dödligheten bland de försäkrade.

Not 26 Övriga skulder

	2010	2009
Skulder avseende preliminära avgiftsmedel	28 652	27 588
Övriga skulder	3 680	3 528
Andel av Pensionsmyndighetens gemensamma skulder	59	-
Pensionsmyndighetens tillgångar, skulder och resultat netto	78	-
Summa	32 469	31 116

Skulder avseende preliminära avgiftsmedel består av ej fastställda pensionsrätter för intjänandeår 2010 och motsvaras av tillgångarna som finns placerade i den tillfälliga förvaltningen, se not 23.

I övriga skulder ingår bland annat pågående fondhandel, lån hos Riksgäldskontoret, upplupna förvaltningsavgifter, samt upplupna räntekostnader.

Av Pensionsmyndighetens gemensamma skulder beräknas 18 procent tillhöra premiepensionsverksamheten. I den beräknade andelen av gemensamma skulder ingår övriga avsättningar, leverantörsskulder, övriga skulder samt upplupna kostnader. För år 2009 ingår motsvarande skuldbelopp i övriga skulder.

Pensionsmyndighetens tillgångar, skulder och resultat netto avser övrig verksamhet inom myndigheten, tillgångarna uppgår till 22 857 miljoner kronor och skulderna –22 935 miljoner kronor, netto –78 miljoner kronor. Nettobeloppet ingår i summa övriga skulder för att balansräkningens summa tillgångar, summa skulder och resultat ska balansera i balansräkningen.

Bilaga A. Beräkningsfaktorer *

Enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (LIP) ska Pensionsmyndigheten beräkna inkomstindex. Enligt förordningen (1998:1340) om inkomstgrundad ålderspension ska Pensionsmyndigheten även beräkna och fastställa faktorer för arvsvinster, förvaltningskostnader samt delningstal.

Enligt LIP ska premiepensionsverksamheten bedrivas enligt försäkringsmässiga principer. Det är Pensionsmyndighetens tolkning av försäkringsmässiga principer som styr beräkningen av återbäringsränta, arvsvinst och delningstal för premiepensionen. Vidare ska Pensionsmyndigheten beräkna den avgift som finansierar premiepensionsverksamheten.

Inkomstindex

Förändringen i inkomstindex visar genomsnittsinkomstens utveckling. Med inkomst avses här pensionsgrundande inkomster utan takbegränsning, men efter avdrag för allmän pensionsavgift.

$Inkomstindex(t) =$

$$\left(\frac{u(t-1)}{u(t-4)} \times \frac{KPI(t-4)}{KPI(t-1)} \right)^{\frac{1}{3}} \times \frac{KPI(t-1)}{KPI(t-2)} \times k \times Inkomstindex(t-1)$$

$$u(t) = \frac{Y(t)}{N(t)}$$

där

t = kalenderår

$KPI(t)$ = konsumentprisindex för juni månad år t

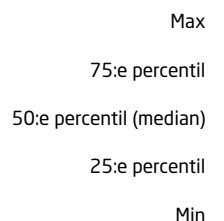
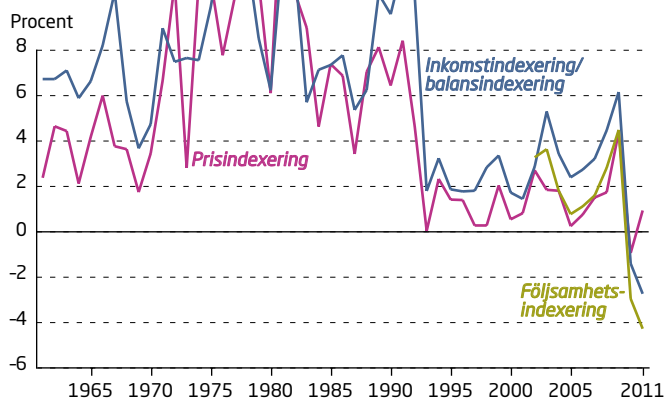
k = korrigeringsfaktor för skattningsfel i $u(t-2)$ och $u(t-3)$

$Y(t)$ = summa pensionsgrundande inkomster utan takbegränsning för personer 16–64 år år t , efter avdrag för allmän pensionsavgift

$N(t)$ = antal personer 16–64 år som har pensionsgrundande inkomst år t

Indexförändringen består av två delar. Den första delen är genomsnittlig årlig förändring i medelinkomst under den senaste treårsperioden, inflationen frånräknad, och den andra är inflationen under den senaste tolv månadersperioden fram till juni månad. Pensionsgrundande inkomster är kända först efter taxeringen, det vill säga i december året efter inkomståret. Det innebär att de två

Indexering



senaste årens inkomst baseras på skattningar. Korrigering för skattningsfel görs i senare års index. Inflationen under treårsperioden räknas bort och det senaste årets inflation läggs tillbaka för att ge en snabbare anpassning av pensionerna till förändringar i inflationstakten än vad det ”rena” treåriga glidande medelvärde för inkomstutvecklingen skulle ha inneburit.

Förändringen i inkomstindex mellan år $t-1$ och år t påverkar pensionsskulden för pensionerade år t via följsamhetsindexeringen av utbetald inkomst- och tilläggspension (se not 8 och not 14 tabell C). Förändringen i inkomstindex mellan år t och $t+1$ påverkar inkomstpensionsskulden för aktiva år t via inkomstindexeringen av pensionsbehållningar (se not 8 och not 14 tabell A).

Balansindex

När balanseringen är aktiverad används balansindex i stället för inkomstindex.

$$\text{Balansindex}(t) = I(t) \times BT(t)$$

$$\text{Balansindex}(t+1) =$$

$$\text{Balansindex}(t) \times \left(I(t+1) / I(t) \right) \times BT(t+1) = I(t+1) \times BT(t) \times BT(t+1)$$

där

$I(t)$ = inkomstindex år t

$BT(t)$ = balanstal år t

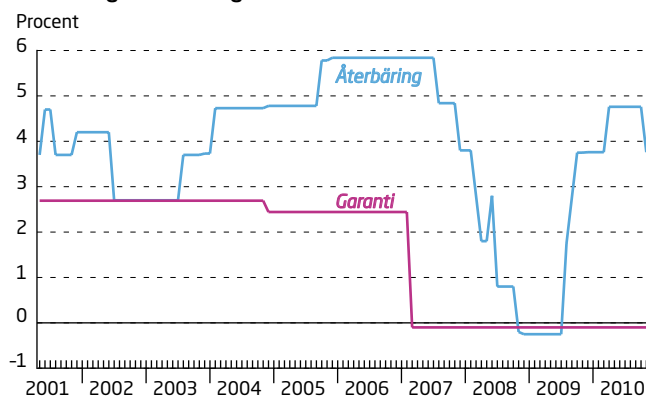
Årsskiftet ($t-1/t$) sker indexeringen genom att pensionerna multipliceras med kvoten mellan balansindex år t och inkomstindex år $t-1$ dividerat med 1,016 och pensionsbehållningar med kvoten mellan balansindex år t och inkomstindex år $t-1$. Årsskiftet ($t/t+1$) sker indexeringen på motsvarande sätt med kvoten mellan balansindex år $t+1$ och balansindex år t . Indexeringen med balansindex upphör när produkten av balanstalen ≥ 1 , det vill säga när balansindex når inkomstindexets nivå.

Återbäringsränta

Om premiepensionen tas ut i form av traditionell försäkring räknas det utbetalda beloppet om varje år. Det kan bli högre än det garanterade beloppet om den traditionella livförsäkringsrörelsen ger bättre resultat än vad som antagits vid beräkningen av det garanterade beloppet. Resultatet i den traditionella rörelsen återspeglas i återbäringsräntan som används för att skriva upp de traditionella försäkringarnas värden.

Återbäringsräntan påverkar inte pensionsskulden eftersom pensionsskulden beräknas utifrån garanterade belopp.

Återbäringsränta och garanti



Arvsvinstfaktorer för inkomstpension

Avlidna personers pensionsbehållningar tillgodosätts de kvarlevande i samma åldersgrupp i form av arvsvinster. För förvärvsaktiva sker det genom att de kvarlevandes pensionsbehållningar vid en årlig omräkning multipliceras med en arvsvinstfaktor för inkomstpension.

$$\text{Arvsvinstfaktor}_i(t) = 1 + \frac{\sum_{j=2}^{17} PBd_{j-1}(t-1)}{\sum_{j=2}^{17} PB_{j-1}(t-1)} \quad \text{för } i = 2, 3, \dots, 17$$

$$\text{Arvsvinstfaktor}_i(t) = 1 + \frac{PBd_{i-1}(t-1)}{PB_{i-1}(t-1)} \quad \text{för } i = 18, 19, \dots, 60$$

$$\text{Arvsvinstfaktor}_i(t) = \frac{(L_{i-1}(t) + L_i(t))}{(L_i(t) + L_{i+1}(t))} \quad \text{för } i = 60, 61, \dots$$

där

i = ålder vid utgången av år t

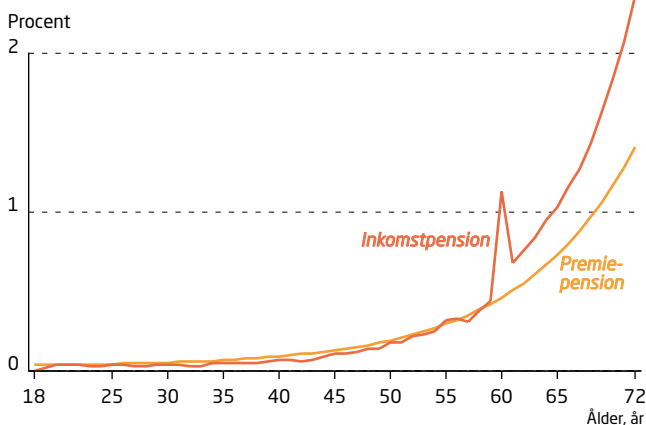
$PBd_{i-1}(t-1)$ = summan av pensionsbehållningarna år $t-1$ för avlidna år $t-1$ i åldersgruppen $i-1$

$PB_{i-1}(t-1)$ = summan av pensionsbehållningarna år $t-1$ för kvarlevande år $t-1$ i åldersgruppen $i-1$

$L_i(t)$ = antal kvarlevande personer år t i åldersgruppen i av 100 000 födda enligt SCB:s livslängdsstatistik för den femårsperiod som närmast har föregått det år då den försäkrade uppnådde 60 års ålder för $i = 60-64$ respektive 64 års ålder för $i = 65$ år eller äldre

Arvsvinstfaktorer för personer 60 år eller yngre beräknas som summan av pensionsbehållningar för avlidna dividerat med summan av pensionsbehållningar för kvarlevande i samma åldersgrupp. För gruppen 2–17-åringar beräknas en gemensam arvsvinstfaktor. På grund av viss fördröjning i informationen om vilka personer som avlidit under året görs arvsvinstfördelningen till personer 60 år eller yngre med ett års eftersläpning. För äldre personer beräknas arvsvinstfaktorerna utifrån livslängdsstatistik från SCB. Arvsvinsttilldelningen till äldre personer görs dödsfallsåret.

Arvsvinster



Arvsvinstfaktorn för inkomstpension för 60-åringar visas i diagrammet som de båda arvsvinstfaktorerna multiplicerade med varandra. Vid faktisk arvsvinstfördelning används dock de två olika arvsvinstfaktorerna på olika underlag.

Arvsvinster som uppkommer efter pensioneringen inkluderas underförstått i delningstalet genom omfördelningen från dem som lever kortare än genomsnittet till dem som lever längre. För att arvsvinsttilldelningen ska ske efter samma princip för både förvärvsaktiva och pensionerade inom samma födelseårgång byts fördelningsmetoden från och med 60 års ålder. Genom att metodväxlingen sker redan det år individen fyller 60 år undviks eftersläpningen i fördelningen av arvsvinster avseende året före pensionsuttaget för personer som tar ut pension från 61 år. Under det år en försäkrad fyller 60 år får hon eller han dubbla arvsvinster med anledning av de olika tillvägagångssätten.

Arvsvinsternas påverkan på pensionsskulden är begränsad eftersom innebörden är en omfördelning av avlidnas pensionsbehållningar till de kvarlevande. En effekt på inkomstpensionsskulden till aktiva upp-

står dock på grund av skillnaden mellan uppkomna och fördelade arvsvinster, som redovisas i not 10. För gruppen avlidna före det 60:e levnadsåret förklaras skillnaden av taxeringsändringar mellan det att arvsvinstfaktorerna beräknades och tillfället då fördelningen sker samt sent inkomna uppgifter om avlidna. För gruppen avlidna under det 60:e levnadsåret eller senare är orsaken skillnader i uppskattad och faktisk dödlighet samt att dödligheten kan variera beroende på den försäkrades inkomstnivå, det vill säga effekten av att låginkomsttagare inom respektive kön i genomsnitt har en kortare livslängd än höginkomsttagare.

Arvsvinstfaktorer för premiepension

I premiepensionssystemet beräknas arvsvinster som en procentsats på det premiepensionskapital de kvarlevande har. Procentsatsen motsvarar den ettåriga dödsrisken, det vill säga sannolikheten att avlida inom ett år. Arvsvinsterna delas för närvarande ut en gång om året både för förvärvsaktiva och pensionärer. Arvsvinsterna som uppkommer efter pensioneringen ingår, precis som för inkomstpensionen, i delningstalet och delas ut genom en faktisk arvsvinsttilldelning. Om den försäkrade väljer efterlevandeskydd blir arvsvinsten betydligt lägre eftersom den då baseras på sannolikheten att den sist kvarlevande av först- och medförsäkrad avlider inom ett år.

Dödsrisken år t beräknas med hjälp av Makehams formel (se Delningstal). Värdena på a , b och c i formeln bestäms av kapitalet från pensionssparare som avlidit år $t-1$ i förhållande till kvarlevande pensionssparares kapital samma år, räknat per åldersklass. Pensionskapitalet som används för att bestämma arvsvinsten år t motsvarar snittbehållningen på premiepensionskontot den sista i varje månad år $t-1$. Arvsvinstbeloppen justeras med en faktor för att det totala belopp som fördelas år t ska motsvara kapitalet från pensionssparare som avlidit år $t-1$.

Arvsvinsterna för premiepension påverkar inte pensionsskulden över tiden eftersom dödsfallskapital balanseras av tilldelad arvsvinst.

Förvaltningskostnadsfaktor för inkomstpension

Kostnaden för förvaltningen av inkomstpensionssystemet minskar de förvärvsaktivas pensionsbehållningar. Avdraget görs genom att pensionsbehållningarna multipliceras med en förvaltningskostnadsfaktor vid en årlig omräkning.

$$\text{Förvaltningskostnadsfaktor}(t) = 1 - [(B(t) \times A(t) + J(t-1)) / PB(t-1)]$$

där

$B(t)$ = budgeterade administrationskostnader år t

$A(t)$ = andel som belastar pensionsbehållningarna år t

$J(t-1)$ = Justeringsbelopp, uppgår till skillnaden mellan det belopp som skulle ha dragits av från pensionsbehållningarna år $t-1$, baserat på kostnadsutfall år $t-1$ och justeringsbeloppet år $t-2$ samt det faktiska avdrag som gjordes från pensionsbehållningarna år $t-1$.

$PB(t-1)$ = summan av pensionsbehållningar år $t-1$

Förvaltningskostnadsfaktorn beräknas utifrån en viss andel, A , av de budgeterade kostnaderna för år t . Fram till år 2021 är andelen som belastar pensionsbehållningarna mindre än 100 procent (se not 11). Därtill sker en justering avseende administrationskostnaden år $t-1$. Justeringsbeloppet uppgår till skillnaden mellan det belopp som skulle ha dragits av från pensionsbehållningarna, baserat på kostnadsutfall och justeringsbeloppet året före samt det faktiska avdrag som gjordes från pensionsbehållningarna samma år.

Förvaltningskostnadsfaktorn påverkar inkomstpensionsskulden till aktiva genom avdraget från pensionsbehållningarna (se not 14 tabell A). Skillnaden mellan de totala administrationskostnaderna (se not 4) och avdraget på pensionsbehållningarna innebär en påfrestning på balanstalet.

Administrationsavgift för premiepension

Kostnaden för förvaltningen av premiepensionssystemet får motsvara högst 0,3 procent av de sammanlagda tillgodohavandena på pensionsspararnas premiepensionskonton. Avgiften, som dras från pensionsspararnas premiepensionskonton en gång per år, ska täcka premiepensionsdelens totala driftskostnader inklusive räntor och andra finansiella kostnader.

Förvaltningskostnaden påverkar kapitalet i premiepensionssystemet och samtidigt, genom avdraget på pensionsbehållningarna, även premiepensionsskulden med samma belopp (se not 17 och not 21).

Delningstal för inkomstpension

Delningstalen för inkomstpension används för omräkningen av pensionsbehållningen till årsutbetalning och är ett mått på den beräknade återstående medellivslängden vid pensioneringstillfället med beaktande av den ränta om 1,6 procent (normen) som tillgodoräknas pensionen i förväg.

$Delningstal_i =$

$$\frac{1}{12L_i} \sum_{k=i}^r \sum_{X=0}^{11} \left(L_k + (L_{k+1} - L_k) \frac{X}{12} \right) (1,016)^{-(k-i)} (1,016)^{-X/12} \text{ för } i = 61, 62, \dots, r$$

där

$k-i$ = antal år som pensionär ($k=i, i+1, i+2$ etc.)

X = månader (0, 1, ...11)

L_i = antal kvarlevande personer i åldersgrupp i av 100 000 födda enligt SCB:s livslängdsstatistik. Statistiken avser den femårsperiod som närmast föregick det år den försäkrade uppnådde 60 års ålder vid pensionsuttag före 65-årsåret respektive 64 års ålder vid senare pensionsuttag

För personer som tagit ut sin ålderspension före 65-årsåret sker en omräkning av utbetalt belopp vid årsskiftet det år de fyller 65 med anledning av omräknade delningstal. Omräkningen sker på grund av byte av statistikunderlag till den senaste livslängdsstatistik som är tillgänglig vid individens 65:e år. Den kontinuerliga ökningen av medellivslängden leder till att de omräknade delningstalen hittills blivit högre än de tidigare, vilket i sin tur innebär en sänkning av framtida månadsbelopp. Det resulterar i en marginell sänkning av inkomstpensionsskulden till pensionärer och är en delmängd av "Ändring av utbetalade belopp" i not 14 tabell C.

Efter 65 års ålder sker inte någon ytterligare omräkning av delningstalen. Den ökning av systemets pensionsskuld som de fasta delningstalen ger upphov till när medellivslängden ökar innebär en påfrestning för balanstalet.

Ett uttag av ålderspension innebär en överföring av pensionsskulden från aktiva till pensionerade. Själva omräkningen av pensionsbehållningen till årsutbetalning resulterar i en marginell förändring av pensionsskulden. Förändringen uppstår på grund av skillnaden mellan delningstalen och vad vi här kallar de ekonomiska delningstalen. För beskrivning av ekonomiska delningstal, se bilaga B avsnitt 4. De ekonomiska delningstalen används för att beräkna pensionsskulden till pensionerade.

Fastställda delningstal för inkomstpension*

	Ålder									
	61 år	62 år	63 år	64 år	65 år	66 år	67 år	68 år	69 år	70 år
1938	17,87	17,29	16,71	16,13	15,56	14,99	14,42	13,84	13,27	12,71
1939	17,94	17,36	16,78	16,19	15,62	15,04	14,47	13,89	13,32	12,76
1940	18,02	17,44	16,86	16,27	15,69	15,11	14,54	13,96	13,39	12,82
1941	18,14	17,56	16,98	16,39	15,81	15,23	14,65	14,08	13,50	12,94
1942	18,23	17,65	17,06	16,48	15,89	15,31	14,74	14,16	13,59	13,02
1943	18,33	17,75	17,16	16,58	15,99	15,41	14,84	14,26	13,68	13,11
1944	18,44	17,86	17,28	16,70	16,11	15,54	14,96	14,38	13,80	13,23
1945	18,55	17,96	17,38	16,80	16,22	15,64	15,07	14,48	13,91	13,33
1946	18,64	18,05	17,47	16,89	16,31	15,73	15,16	14,57	13,99	13,41

* Delningstal fastställs årligen upp till 80 år, men i tabellen redovisas endast upp till 70 år.

Delningstal för premiepension

För att beräkna den årliga premiepensionen divideras värdet av premiepensionskontot med ett delningstal för premiepension. Till skillnad från inkomstpensionen bygger premiepensionens delningstal på prognostiserade framtida livslängder.

$$\text{Delningstal}_x = \int_0^{\infty} e^{-\delta t} \frac{l(x+t)}{l(x)} dt$$

$$l(x) = e^{-\int_0^x \mu(t) dt}$$

$$\mu(x) = a + be^{cx}$$

där

x = exakt ålder vid pensioneringstidpunkten

Delningstalen beräknas i kontinuerlig tid och med exakt ålder vid pensionering men överensstämmer i princip med formeln för delningstalet för inkomstpensionen.³¹ Överlevnadsfunktionen, $l(x)$, kan sägas motsvara de tal L som används vid beräkning av inkomstpensionen. Dödlighetsfunktionen, $\mu(x)$, är den så kallade Makehams formel som används för att beräkna den ettåriga dödsrisken. Värdena på a , b och c motsvarar SCB:s prognos för återstående livslängder åren 2009–2060 för individer födda 1946.³² Vid beräkning av det garanterade beloppet i den traditionella försäkringen används SCB:s alternativ med låg dödlighet sänkt med ytterligare 10 procent. Däremot används SCB:s huvudalternativ för dödlighet vid beräkningen av pensionsbelopp som ska betalas ut. Detta för att den antagna utbetalningsprofilen ska bli så realistisk som möjligt och inte onödigt försiktig.

Den tillgodoräknade räntan, δ , är sedan 2007-04-01 4,0 procent före kostnadsavdrag i fondförsäkring. Premiepension i form av traditionell försäkring som betalas ut från och med 2007-04-01 och framgent beräknas med en ränta på för närvarande 2,3 procent och det garanterade beloppet med en ränta på 0,0 procent. Den ränta som används för beräkningen av det garanterade beloppet har tidigare varit betydligt högre, se diagrammet Återbäringsränta och garanti.

Sedan 2008-04-01 värderas de försäkringstekniska avsättningarna (FTA) med marknadsräntorna på likvida statsskuldväxlar och statsobligationer som gäller vid värderingstidpunkten. På ovan nämnda räntor görs ett kostnadsavdrag motsvarande 0,1 procent. Kostnadsavdraget görs för att täcka premiepensionens kostnader.

³¹ Formeln avser ett-livs-försäkring, det vill säga utan efterlevandeskydd.

³² Födda 1946 motsvarar den årskull som är närmast 65 år under perioden 2010–2012. Aktuella värden för belopp att utbetala i fondförsäkring: $a=0,0064$, $b=0,00000018$, $c=0,1498$, $\delta=3,8221$ procent vilket motsvarar en årlig räntefot på 3,8961 procent. För $x>97$ ansluter $\mu(x)$ till en rät linje med lutning 0,001.

För premiepension i form av fondförsäkring är pensionsskulden per definition lika med värdet av tillgångarna som i sin tur motsvarar det samlade värdet av alla fondandelar. För fondförsäkring ger därför en ändring av delningstalen ingen effekt på pensionsskulden. När det gäller traditionell försäkring är pensionsskulden lika med FTA. Den räknas ut genom att varje garanterat belopp multipliceras med ett delningstal. Delningstalet räknas ut på samma sätt som vid bestämning av pensionsbelopp. Vid beräkning av FTA används dock olika dödlighetsantaganden för kvinnor och män. En sänkning av dödlighets- eller ränteantagandet ökar FTA.

Delningstal för årligt belopp (fondförsäkring)

Utan efterlevandeskydd

Ålder	61 år	62 år	63 år	64 år	65 år	66 år	67 år	68 år	69 år	70 år
	15,09	14,78	14,46	14,13	13,80	13,45	13,09	12,73	12,35	11,97

Med efterlevandeskydd

Ålder medförsäkrad	Ålder förstförsäkrad	61 år	62 år	63 år	64 år	65 år	66 år	67 år	68 år	69 år	70 år
55		18,35	18,25	18,15	18,06	17,97	17,88	17,80	17,73	17,65	17,58
60		17,56	17,42	17,29	17,16	17,03	16,91	16,80	16,69	16,59	16,49
65		16,85	16,66	16,48	16,31	16,13	15,97	15,81	15,65	15,50	15,36
70		16,27	16,04	15,81	15,59	15,36	15,14	14,92	14,71	14,50	14,30

Delningstal för årligt belopp (traditionell försäkring)

Utan efterlevandeskydd

Ålder	61 år	62 år	63 år	64 år	65 år	66 år	67 år	68 år	69 år	70 år
	18,27	17,81	17,34	16,86	16,38	15,88	15,38	14,88	14,36	13,84

Med efterlevandeskydd

Ålder medförsäkrad	Ålder förstförsäkrad	61 år	62 år	63 år	64 år	65 år	66 år	67 år	68 år	69 år	70 år
55		23,10	22,94	22,79	22,64	22,51	22,38	22,26	22,14	22,04	21,93
60		21,77	21,55	21,34	21,13	20,94	20,76	20,59	20,43	20,28	20,14
65		20,64	20,35	20,07	19,80	19,53	19,28	19,04	18,81	18,60	18,39
70		19,78	19,43	19,08	18,73	18,39	18,06	17,74	17,43	17,13	16,85

Delningstal för garanterat årligt belopp (traditionell försäkring)

Utan efterlevandeskydd

Ålder	61 år	62 år	63 år	64 år	65 år	66 år	67 år	68 år	69 år	70 år
	27,20	26,35	25,49	24,65	23,81	22,97	22,15	21,33	20,52	19,72

Med efterlevandeskydd

Ålder medförsäkrad	Ålder förstförsäkrad	61 år	62 år	63 år	64 år	65 år	66 år	67 år	68 år	69 år	70 år
55		36,72	36,39	36,07	35,77	35,50	35,24	35,00	34,78	34,57	34,38
60		33,92	33,47	33,06	32,66	32,29	31,94	31,62	31,31	31,03	30,77
65		31,71	31,15	30,62	30,11	29,63	29,18	28,75	28,34	27,96	27,60
70		30,09	29,44	28,80	28,19	27,60	27,04	26,50	25,98	25,49	25,02

Bilaga B. Matematisk beskrivning av balanstalet

Utdrag ur förordningen (2002:780) om beräkning av balanstal*

Pensionsmyndigheten skall för varje år beräkna balanstalet enligt 1 kap. 5 a och 5 b §§ lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension i enlighet med följande formel.

* Vissa redigeringar har gjorts för att förenkla framställningen.

1. Balanstalet, BT ,

$$BT(t+2) = \frac{AT(t) + \overline{BF}(t)}{S(t)} \quad (1.0)$$

$$AT(t) = \bar{A}(t) \times \overline{OT}(t) \quad (1.1)$$

$$\overline{BF}(t) = \frac{BF(t) + BF(t-1) + BF(t-2)}{3} \quad (1.2)$$

$$\bar{A}(t) = \frac{A(t) + A(t-1) + A(t-2)}{3} \times \left(\frac{A(t)}{A(t-3)} \times \frac{KPI(t-3)}{KPI(t)} \right)^{\frac{1}{3}} \times \left(\frac{KPI(t)}{KPI(t-1)} \right) \quad (1.3)$$

$$\overline{OT}(t) = \text{median} [OT(t-1), OT(t-2), OT(t-3)] \quad (1.4)$$

där

t = kalenderår om variabeln avser flöden, utgången av kalenderåret om variabeln avser stockar

$AT(t)$ = avgiftstillgång år t

$BF(t)$ = buffertfond, det samlade marknadsvärdet av tillgångarna hos Första-Fjärde och Sjätte AP-fonden år t . Med marknadsvärde avses det värde som, enligt 6 kap. 3 § lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder och 4 kap. 2 § lagen (2000:193) om Sjätte AP-fonden, ska upptas i fondernas årsredovisningar

$\overline{BF}(t)$ = utjämnat värde för buffertfonden år t

$S(t)$ = pensionsskulden år t

$\bar{A}(t)$ = utjämnad avgiftsinkomst till fördelningssystemet år t

$\overline{OT}(t)$ = utjämnad omsättningstid år t

$A(t)$ = avgiftsinkomst till fördelningssystemet år t

$OT(t)$ = omsättningstid år t

$KPI(t)$ = konsumentprisindex för juni månad år t

2. Genomsnittlig pensionsålder, $\bar{R}$,

$$\bar{R}(t) = \frac{\sum_{i=61}^{R^*(t)} U_i^*(t) \times D_i(t) \times i}{\sum_{i=61}^{R^*(t)} U_i^*(t) \times D_i(t)}, \quad \bar{R} \text{ avrundas till närmaste heltal} \quad (2.0)$$

där

i = ålder vid utgången av året

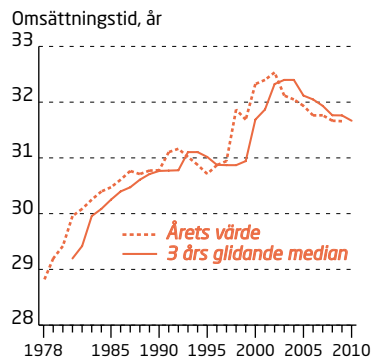
$R^*(t)$ = den äldsta åldersgrupp som det under år t nybeviljats pension för

$U_i^*(t)$ = summan av nybeviljat månatligt pensionsbelopp till personer i åldersgruppen i år t

$D_i(t)$ = delningstal år t vid ålder i

3. Omsättningstiden, OT ,

$$OT(t) = IT(t) + UT(t) \quad (3.0)$$



	Uppmätta förändringsprocent	Förändringsprocent med 3 års glidande median
3	0	0
2	0	22366
1	148	114
0	002222244455568	2257778
-0	6555543220	9996554330
-1	3	5

1 | 148 läses som tre stycken årliga förändringar om 1,1, 1,4 respektive 1,8 procent.

3.1 Intjänandetiden, IT ,

$$IT(t) = \frac{\sum_{i=16}^{\bar{R}(t)-1} \overline{PR}_i(t) \times L_i(t) \times (\bar{R}(t) - i - 0,5)}{\sum_{i=16}^{\bar{R}(t)-1} \overline{PR}_i(t) \times L_i(t)} \quad (3.1.1)$$

$$\overline{PR}_i(t) = \frac{\frac{PR_i(t)}{N_i(t)} + \frac{PR_{i+1}(t)}{N_{i+1}(t)}}{2} \quad \text{för } i = 16, 17, \dots, \bar{R}(t)-2 \quad (3.1.2)$$

$$\overline{PR}_{\bar{R}(t)-1}(t) = \frac{PR_{\bar{R}(t)-1}(t)}{N_{\bar{R}(t)-1}(t)} \quad (3.1.3)$$

$$L_i(t) = L_{i-1}(t) \times h_i(t) \quad \text{för } i = 17, 18, \dots, \bar{R}(t)-1 \quad \text{där } L_{16}(t) = 1 \quad (3.1.4)$$

$$h_i(t) = \frac{N_i(t)}{N_{i-1}(t-1)} \quad \text{för } i = 17, 18, \dots, \bar{R}(t)-1 \quad (3.1.5)$$

där

$PR_i(t)$ = summan av 16 % av pensionsgrundande inkomster beräknade enligt 2 kap. lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och 16 % av pensionsgrundande belopp beräknade enligt 3 kap. samma lag intjänandeår t för åldersgruppen i för individer som inte registrerats som avlidna år t

$N_i(t)$ = antalet individer i åldersgruppen i som någon gång fram t.o.m. intjänandeår t tillgodoräknats pensionsgrundande inkomst eller pensionsgrundande belopp och som inte registrerats som avlidna

$L_i(t)$ = andel personer i åldersgrupp i år t

$h_i(t)$ = utveckling av andel personer i åldersgrupp i år t

3.2 Utbetalningstiden, UT ,

$$UT(t) = \frac{\sum_{i=\bar{R}(t)}^{R(t)} 1,016^{-(i-\bar{R}(t)+0,5)} \times L_i^*(t) \times (i-\bar{R}(t)+0,5)}{\sum_{i=\bar{R}(t)}^{R(t)} 1,016^{-(i-\bar{R}(t)+0,5)} \times L_i^*(t)} \quad (3.2.1)$$

$$L_i^*(t) = L_{i-1}^*(t) \times he_i(t) \text{ där } L_{60}^*(t) = 1 \quad (3.2.2)$$

$$he_i(t) = \frac{U_i(t)}{U_i(t) + Ud_i(t) + 2 \times Ud_i^*(t)} \text{ för } i = 61, 62, \dots, R(t) \quad (3.2.3)$$

där

$R(t)$ = den äldsta åldersgrupp som uppburit pension år t

$U_i(t)$ = summan av pensionsutbetalningar i december år t till åldersgruppen i

$Ud_i(t)$ = summan av sista månatliga pensionsbelopp till personer i åldersgruppen i som fick pension utbetald i december år $t-1$ men inte i december år t

$Ud_i^*(t)$ = summan av sista månatliga pensionsbelopp till personer i åldersgruppen i som fick sin pension beviljad under år t och som inte fick pension utbetald i december år t

$L_i^*(t)$ = andel kvarstående utbetalningar till åldersgrupp i år t

$he_i(t)$ = pensionsutbetalningarnas utveckling på grund av dödsfall år t , åldersgrupp i

4. Pensionsskulden, S ,

$$S(t) = SA(t) + SP(t) \quad (4.0)$$

$$SA(t) = PB(t) + IPR(t) + TP(t) \quad (4.1)$$

$$SP(t) = \sum_{i=61}^{R(t)} U_i(t) \times 12 \times \left(\frac{De_i(t) + De_i(t-1) + De_i(t-2)}{3} \right) \quad (4.2)$$

$$De_i(t) = \frac{\sum_{j=i}^{R(t)} \frac{1}{2} \times (L_j^*(t) + L_{j+1}^*(t)) \times 1,016^{i-j-1}}{L_i^*(t)} \text{ för } i = 61, 62, \dots, R(t) \text{ där } L_{R(t)+1}^* = 0 \quad (4.3)$$

där

$SA(t)$ = pensionsskuld år t avseende pensionsåtagande som inte börjat utbetalas (pensionsskulden till förvärvsaktiva)

$SP(t)$ = pensionsskuld år t till pensionerade i fördelningssystemet avseende pensioner som utbetalas

$PB(t)$ = summan av pensionsbehållningar år t enligt 5 kap. 2 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

$IPR(t)$ = skattad pensionsrätt för inkomstpension intjänad under år t enligt 4 kap. 2–6 §§ samma lag

$TP(t)$ = skattat värde för tilläggspension år t till personer som inte börjat att lyfta sin tilläggspension

$De_i(t)$ = ekonomiskt delningstal för åldersgrupp i år t

Ordlista

* Belopp och värden finns under Statistik och Publikationer på www.pensionsmyndigheten.se.

administrationsavgift*

avgift för att täcka kostnader för förvaltning och drift. Administrationskostnaderna för inkomst- och tilläggspension minskar pensionsbehållningarna. Kostnadsavdraget görs som ett procentuellt avdrag från pensionsbehållningen med en förvaltningskostnadsfaktor. Avdrag för administrationskostnaden för premiepension görs som ett procentuellt avdrag som minskar försäkringstagarnas premiepensionskapital (se bilaga A).

den allmänna pensionen

Sveriges allmänna pensionssystem. Den allmänna pensionen består av inkomstpension, premiepension och garantipension. Inkomstpension kan även innefatta tilläggspension.

allmän pensionsavgift

den del av pensionsavgiften, 7 procent av inkomsten upp till avgiftstaket, som den försäkrade betalar själv tillsammans med preliminärskatten.

AP-fonderna

juridiskt och administrativt består fördelningssystemets buffertfond av fem olika fonder; Första, Andra, Tredje, Fjärde och Sjätte Allmänna Pensionsfonden. Pensionsavgifterna tillfaller Första–Fjärde AP-fonderna i lika delar och de betalar pensionsutgifter i lika delar. Den Sjätte AP-fonden tilldelas inte några avgiftsinkomster och betalar inte pensioner. Ur fördelningssystemets perspektiv kan, i vissa avseenden, de fem buffertfonderna betraktas som en enda.

arvsvinst*

avlidna personers pensionsbehållning eller premiepensionskapital som ärvs av övriga försäkrade (se bilaga A).

ATP

se tilläggspension.

avgiftsbestämt pensionssystem

pensionssystem där pensionsrätten i kronor tillgodoses med samma belopp som den pensionsavgift som betalats av eller för individen. I ett avgiftsbestämt pensionssystem bärs den finansiella risken, som kommer av att avkastningen på systemets tillgångar respektive dödligheten varierar över tiden, av den försäkrade. Detta innebär att pensionens värde kan variera.

avgiftsinkomst

summan av de pensionsavgifter som betalas till fördelningssystemet under ett år. I beräkningen av avgiftstillgången används en utjämnad avgiftsinkomst.

avgiftstak

8,07 inkomstbasbelopp. Allmän pensionsavgift och statlig ålderspensionsavgift betalas på inkomster upp till avgiftstaket. Ålderspensionsavgift betalas på hela inkomsten, men den del av avgiften som belöper på inkomstdelar över avgiftstaket tillfaller inte pensionssystemet utan staten.

avgiftstillgång

värdet av avgiftsflödet till inkomstpensionen. Beräknas genom att multiplicera den utjämnade avgiftsinkomsten med omsättningstiden.

avgiftsunderlag

de inkomster och belopp som pensionsavgift ska betalas för. Huvudsakligen förvärvsinkomster, men också ersättningar från socialförsäkringen som exempelvis sjukpenning och arbetslöshetsersättning samt pensionsgrundande belopp.

avkastning

inkomst som är resultatet av en investering. För aktier kan avkastningen bestå av utdelning och kursförändring. Här används begreppet för den direktavkastning och värdeförändring som buffertfonden samt premiepensionsfonderna erhåller.

balansering

metod för att via indexeringen av pensionsskulden för inkomstpension (pensionsbehållning och utgående pensioner) säkerställa att försäkringens utgifter inte överstiger dess inkomster. Balanseringen aktiveras om balanstalet faller under 1,0000, det vill säga då pensionsskulden är större än systemets tillgångar. Förräntningen av pensionsskulden sker då med ett närmevärde för systemets internränta.

balansindex*

när balanseringen är aktiv indexeras pensionsbehållningar och pensioner med förändringen i ett balansindex i stället för inkomstindex. Förändringar i balansindex är beroende av förändringen i inkomstindex och balanstalets storlek (se bilaga A).

balanstal

fördelningssystemets tillgångar, det vill säga avgiftstillgång och buffertfond, dividerat med systemets pensionsskuld. Balaanstalet kan betraktas som motsvarigheten till konsolideringskvot i ett fonderat system. Till skillnad från vad som gäller för måttet konsolideringskvot ger dock inte balanstalet någon information om de fonderade tillgångarnas storlek i förhållande till pensionsskulden (se bilaga B).

buffertfond

hanterar periodiska skillnader mellan pensionsavgifter och pensionsutgifter i ett fördelningssystem. En buffertfonds främsta syfte är att stabilisera pensionsutbetalningarna och/eller pensionsavgiften i förhållande till ekonomiska och demografiska variationer. Buffertfonden i den allmänna pensionen består av fem olika fonder: Första–Fjärde och Sjätte AP-fonderna.

delningstal*

tal som speglar den beräknade återstående livslängden vid pensioneringstillfället med beaktande av den ränta som tillgodoräknas pensionen.

Vid beräkningen av den årliga inkomst- respektive premiepensionen divideras individens pensionsbehållning respektive premiepensionskapital vid pensioneringstillfället med ett delningstal (se bilaga A).

Ekonomiska delningstal används vid beräkning av pensionskulden (se bilaga B).

fond

juridisk enhet som förvaltas av ett fondbolag. Fondbolaget investerar i värdepapper som en investerare kan köpa andelar i.

fonderat system

pensionssystem där inbetalda premier avsätts och sparas till dess pension aktualiseras. Premiepensionssystemet är ett exempel på ett fonderat system.

fondförsäkring

försäkring utan garanterat pensionsbelopp. Den försäkrade bestämmer själv inriktningen på sitt sparande genom val av fonder och står själv risken för kapitalets utveckling.

fondstyrka

buffertfondens storlek i kronor vid utgången av ett år dividerad med samma års pensionsutbetalningar. Ett mått på buffertfondens storlek i förhållande till betalningsströmmen.

fondtillgång

värdet av tillgångarna vid utgången av fastställelseåret.

följsamhetsindexering*

omräkningen av pensioner med förändring i inkomstindex eller balansindex varvid indexförändringen reduceras med den ränta om 1,6 procent som tillgodoräknats i delningstalet. Observera att det inte finns något följsamhetsindex, utan endast följsamhetsindexering. Om inkomstindex för år t betecknas med $I(t)$ beräknas följsamhetsindexeringen enligt:

$$\text{Följsamhetsindexering (vid årsskiftet } t-1/t) = \frac{I(t) / I(t-1)}{1,016}$$

fördelningssystem

system där krav saknas på att pensionsskulden ska motsvaras av fonderade tillgångar av en viss storlek. Ofta beskrivs fördelningssystem som system där avgiftsinkomsterna direkt används för att finansiera pensionsutgifterna. Denna beskrivning är inte helt korrekt i fördelningssystem med buffertfond.

förmånsbestämt pensionssystem

pensionssystem där den finansiella risken, som kommer av att avkastningen på systemets tillgångar respektive dödligheten varierar över tiden, bärs av försäkringsgivaren. I ett nationellt pensionssystem är försäkringsgivaren lika med skattebetalarna, vilket innebär att avgiften/skatten till systemet kan komma att variera. Pensionen är i förväg bestämd till ett visst belopp eller till en viss nivå av exempelvis slutlön eller medelinkomst.

förräntning

här används ordet synonymt med indexering.

försäkringstekniska avsättningar

medel som ska garantera försäkringsgivarens åtaganden i traditionell försäkring. Motsvarande tillgångar måste följaktligen placeras försiktigt så att försäkringstagarna kan få sina utbetalningar under sin pensionstid.

garantipension

ett grundskydd för den som haft låg eller ingen inkomst. Garantipensionen är en utfyllnad till den inkomstgrundade pensionen.

garantiregel/garantitillägg

regel som garanterar de som är födda mellan 1938 och 1953 en pension lägst motsvarande vad de tjänat in till och med 1994 i ATP-systemet.

indexering*

omräkningen av pensionsbehållningar med förändringen i inkomstindex, eller balansindex, respektive omräkningen av pensioner genom följsamhetsindexering.

inkomstbasbelopp*

basbelopp som räknas om varje år med förändringen i inkomstindex. Inkomstbasbeloppet används främst för att beräkna avgifts- och intjänandetaket.

inkomstgrundad ålderspension

inkomst- och tilläggspension samt premiepension.

inkomstindex*

förändringen i inkomstindex visar genomsnittsinkomstens utveckling. Med inkomst avses här pensionsgrundande inkomst utan takbegränsning, men efter avdrag för allmän pensionsavgift.

Indexförändringen beräknas som den genomsnittliga reala inkomstförändringen för den senaste treårsperioden med tillägg för inflationen för den senaste tolv månaders perioden fram till juni (se bilaga A).

inkomstpension

del av den inkomstgrundade ålderspensionen som grundar sig på 16 procent av pensionsunderlaget. Beskrivningsmässigt innefattar inkomstpension ibland också tilläggspension.

Här används ordet också som benämning på det delsystem som inkomstpensionen utgör inom den allmänna pensionen. Inkomstpensionssystemet är, precis som premiepensionssystemet, ett avgiftsbestämt pensionssystem.

internränta

här, den förräntning av pensionsskulden som medför att skulden växer i takt med systemets tillgångar. Internräntan bestäms av förändring i systemets avgiftsinkomster och förändring i dessa avgifters förmåga att finansiera pensionsskulden, det vill säga förändringar i omsättningstid, och buffertfondens avkastning samt kostnaden (vinsten) av förändringar i medellivslängd. Om balanseringen är aktiverad sker förräntningen av pensionsskulden med ett närmevärde för fördelningssystemets internränta.

intjänandetak*

7,5 inkomstbasbelopp. Den högsta inkomst, efter avdrag för allmän pensionsavgift, som pensionsrätt tillgodoräknas för.

intjänandetid

speglar skillnaden i år mellan förväntad genomsnittlig intjänandeålder och genomsnittlig pensionsålder.

omsättningstid

speglar den förväntade tiden från det att pensionsrätt tjänas in till det att den betalas ut som inkomstpension. Omsättningstiden beräknas som summan av intjänandetiden och utbetalningstiden. Omsättningstiden används för att värdera avgiftsflödet. Den bestäms av reglerna för intjänande och utbetalning av pension och av varje åldersgrupps förvärvs- och dödlighetsmönster.

pensionsavgift

se allmän pensionsavgift, ålderspensionsavgift och statlig ålderspensionsavgift.

pensionsbehållning

summan av fastställda pensionsrätter för inkomstpension som årligen omräknats med hänsyn till inkomstindex (eller balansindex), arvsvinster och administrationsavgifter.

pensionsgrundande belopp

underlag för tillgodoräknande av pensionsrätt som inte bygger på någon faktisk inkomst. Pensionsgrundande belopp kan tillgodoräknas för sjuk- eller aktivitetsersättning, år med små barn (barnår), studier och plikttjänst.

pensionsgrundande inkomst

den inkomst som, tillsammans med pensionsgrundande belopp, används för att räkna ut den försäkrades pensionsrätt. I princip årsinkomsten (förvärvsinkomst, sjukpenning, föräldrapenning, arbetslöshetsersättning m.m.) minskad med den allmänna pensionsavgiften. För att vara pensionsgrundande måste årsinkomsten från och med 2003 överstiga 42,3 procent av ett prisbasbelopp. Endast inkomst upp till intjänandetaket grundar pensionsrätt.

pensionsnivå

här, genomsnittlig pension i förhållande till genomsnittlig pensionsgrundande inkomst för personer 16–64 år.

pensionspoäng

används för beräkning av tilläggspension. Pensionspoäng kan tjänas in till och med 64 års ålder av personer födda före 1954. Poängen beräknas enligt:

$$Pensionspoäng = \frac{PGI - HPBB}{HPBB}$$

där

PGI = pensionsgrundande inkomst

HPBB = det förhöjda prisbasbeloppet

pensionsrätt

pensionsrätten är 18,5 procent av pensionsunderlaget, lika stor som den sammanlagda pensionsavgiften som tillfaller pensionssystemet. Pensionsrätten för inkomstpension är 16 procent och pensionsrätten för premiepension 2,5 procent av pensionsunderlaget för personer födda 1954 eller senare. Pensionsrätten ökar pensionsbehållningen respektive premiepensionskapitalet.

pensionsskuld

här, pensionsåtagandet vid utgången av varje år. Pensionsskulden till förvärvsaktiva avseende inkomstpension beräknas som summan av alla individers pensionsbehållningar. Pensionsskulden till pensionerade beräknas genom att multiplicera pensionsbeloppet för varje årskull med årskullens ekonomiska delningstal. Fram till år 2018 tillkommer också en beräkning av pensionsskulden till förvärvsaktiva avseende tilläggspension. Pensionsskulden för premiepension beräknas för fondförsäkring som det samlade värdet av alla fondandelar. Pensionsskulden för traditionell försäkring beräknas som varje garanterat belopp multiplicerat med ett delningstal.

pensionsunderlag

summan av pensionsgrundande inkomster och pensionsgrundande belopp, dock högst upp till intjänandetaket.

premiepension

del av den inkomstgrundade ålderspensionen som är utformad som ett fonderat system. Pensionsrätten för premiepension är 2,5 procent av pensionsunderlaget och placeras i värdepappersfonder efter individens egna val. Premiepension kan tas ut i form av fondförsäkring eller i form av traditionell försäkring med ett garanterat nominellt månadsbelopp. Premiepensionssystemet är, precis som inkomstpensionssystemet, ett avgiftsbestämt pensionssystem.

prisbasbelopp*

ett belopp som i den allmänna pensionen bland annat används för att beräkna garantipension och skattereglernas grundavdrag som för närvarande motsvarar 42,3 procent av det för intjänandeåret gällande prisbasbeloppet. Prisbasbeloppet räknas varje år om med förändringen i konsumentprisindex (juniindex). Det finns även ett förhöjt prisbasbelopp. Det används för att beräkna pensionspoäng och följer också förändringen i konsumentprisindex.

statlig ålderspensionsavgift

pensionsavgift som betalas av staten. Avgiften är 10,21 procent på pensionsgrundande socialförsäkringsersättningar, utom sjuk- och aktivitetsersättning. För sjuk- och aktivitetsersättning och så kallade pensionsgrundande belopp är avgiften 18,5 procent.

tilläggspension

motsvarar tidigare ATP plus folkpension och utbetalas till personer födda före 1938. För personer födda 1938–1953 betalas ett visst antal tjugondelar av den inkomstgrundade pensionen ut i form av tilläggspension och resterande antal tjugondelar i form av inkomstpension och premiepension. Antalet tjugondelar bestäms av födelseåret. ATP-systemet var ett förmånsbestämt pensionssystem. Tilläggspensionens ATP-del motsvarar 60 procent av genomsnittet av de 15 högsta pensionspoängen och folkpensionsdelen motsvarar 96 procent av ett prisbasbelopp för ogifta och 78,5 procent för gifta pensionärer. Det krävs 30 inkomstår för oavkortad pension.

traditionell försäkring

försäkringsgivaren garanterar ett visst nominellt pensionsbelopp beroende på försäkringstagarens pensionskapital. I traditionell försäkring kan den försäkrade inte själv påverka hur kapitalet förvaltas och det blir därför försäkringsgivaren som väljer risknivå för placeringen och som står risken.

utbetalningstid

speglar skillnaden i år mellan genomsnittlig pensionsålder och förväntad genomsnittlig utbetalningsålder.

ålderspensionsavgift

betalas av arbetsgivaren via arbetsgivaravgiften och av egenföretagare via egenavgiften. Ålderspensionsavgiften är 10,21 procent. Den tas ut på hela inkomsten, men den del av avgiften som belöper på inkomstdelar över avgiftstaket tillfaller inte pensionssystemet utan staten.

Mer information om pensionssystemet finns på Pensionsmyndighetens webbplats
www.pensionsmyndigheten.se.

För information om AP-fonderna – se respektive fonds webbplats;
www.ap1.se, www.ap2.se, www.ap3.se, www.ap4.se och www.ap6.se.

Utgivare: Pensionsmyndigheten
Redaktör: Gudrun Ehnsson
Projektledare: Elin Berglöf

Databearbetningar och analyser: Elisa Baroni, Charlotta Brisell, Stefan Granbom, Nils Holmgren,
Hans Karlsson, Tommy Lowén, Danne Mikula, Hans Olsson och Gerd Wallström.
Medverkat har även: Sten Eriksson och Ole Settergren

Grafisk produktion: Kristina Malm, Försäkringskassan
Fotograf sid 1: Daniel Roos
Tryckeri: Elanders AB, 2011

Omslag:
Omslagsbilden visar pixelväggen i Pensionsmyndighetens reception i Stockholm. Färgerna är myndighetens profil- och komplementfärger. Enligt skaparen representerar pixelväggen alla pensionssparare och pensionärer tillsammans med alla anställda på Pensionsmyndigheten.
Idé och design: Fredrik Öberg, Öberg Hadmyr Arkitekter AB
Genomförande: Möbeldesign i Tibro
Fotograf: Magnus Glans

Pensionsmyndigheten
Box 38190
100 64 Stockholm
Telefon: 0771-771 771
E-post: registrator@pensionsmyndigheten.se

ISSN 1654-126X
ISBN 978-91-979577-0-0

Orange rapport – vad är det?

Orange rapport beskriver den ekonomiska ställningen, årets utveckling och framtiden för den del av det lagstadgade pensionssystemet som ger pension i förhållande till betalade avgifter och avgifternas avkastning, m.m., det vill säga inkomstpension och premiepension. Dessutom ingår i redovisningen arvet från ATP, som nu kallas tilläggspension. Pensionsmyndigheten samt AP-fonderna är ansvariga för skötseln av pensionssystemet. Vidare har Skatteverket en viktig roll för att ta in avgifterna m.m.

Totalt uppgick de årliga avgifterna och premierna till allmän, tjänste- och privat pension till ungefär 368 miljarder kronor år 2009 – lönesumman i Sverige uppgick detta år till ungefär 1 296 miljarder kronor (inklusive egenföretagarnas förvärvsinkomster). Det innebär att vi avsätter ett belopp som motsvarar 28 procent av våra löner till olika pensioner.

Tabellen och diagrammen visar hur inbetalda premier, förvaltad kapital och utbetalda pensioner fördelade sig på allmän pension, tjänstepension och privat pension år 2009. För tjänstepension och privat pension är uppgifterna inte helt fullständiga, exempelvis ingår inte pensionsstiftelser.

Orange rapport handlar – förenklat – om 64, 39 respektive 74 procent av helheten i Sveriges pensionsverksamhet. Därmed är denna redovisning lämplig läsning för såväl dem som vill följa det allmänna pensionssystemets utveckling som för dem som vill följa svenska pensionsfrågor i stort.

Orange rapport och Sveriges pensioner år 2009

Miljarder kronor

	Inbetalda premier	Förvaltad kapital 31 dec.	Utbetalningar	
● Allmän pension	234	1 171 *	218 **	Orange rapport
● Tjänstepension	119	1 403	60 ***	
● Privat pensionsförsäkring****	15	402	15 ***	
Summa	368	2 976	293	

* Avgiftstillgången ingår inte.

** Enbart inkomstgrundad pension ingår. Därtill kommer utbetalningar av garantipension (19 miljarder), änkepension (15 miljarder), bostadstillägg till pensionärer och äldre försörjningsstöd (7 miljarder) från staten.

*** Avser endast personer över 65 år.

**** Inklusive individuellt pensionssparande (IPS).

